

MATEUS TÝ RÁ

*Jesus jóg'jóg ve ag
(Lc 3.23-28)*

¹ Jesus Cristo jóg'jóg ve ag rán ke vě. Jesus Cristo vý tý Davi krē'krē nī, kÿ Davi vý tý Abraão krē'krē nī.

² Abraão vý Isaque han. Kÿ Isaque vý Jacó han. Kÿ Jacó vý Judá han, ti mré ke ag ke gé.

³ Kÿ Judá vý Peres han. Zera ti ke gé. Ā prū tý Tamar fi ki tóg ag hyn han, Judá ti. Kÿ Peres vý Esrom han. Kÿ Esrom vý Arão han.

⁴ Kÿ Arão vý Aminadabe han. Kÿ Aminadabe vý Nasom han. Kÿ Nasom vý Salmom han.

⁵ Kÿ Salmom vý Boaz han, ā prū tý Raabe fi ki. Kÿ Boaz vý Obede han, ā prū tý Rute fi ki. Kÿ Obede vý Jessé han.

⁶ Kÿ Jessé vý pã'i mág tý Davi ēn han.

Kÿ pã'i mág tý Davi vý Salomão han, ā prū ēn fi ki, ū tý Urias prū ja nī ēn fi ki.

⁷ Kÿ Salomão vý Roboão han. Kÿ Roboão vý Abias han. Kÿ Abias vý Asa han.

⁸ Kÿ Asa vý Josafá han. Kÿ Josafá vý Jorão han. Kÿ Jorão vý Uzias han.

⁹ Kÿ Uzias vý Jotão han. Kÿ Jotão vý Acaz han. Kÿ Acaz vý Ezequias han.

¹⁰ Kÿ Ezequias vý Manassés han. Kÿ Manassés vý Amom han. Kÿ Amom vý Josias han.

11 Kÿ Josias vÿ Jeconias han, ti jãvy ag ke gé. Israel ag tÿ cidade Babilônia ra mû ën kã tóg ag hyn han, Israel ag tÿ sigse kÿ mû ën kã.

12 Ag tÿ cidade ën tá výnvÿn ke kar kÿ Jeconias vÿ Salatiel han. Kÿ Salatiel vÿ Zorobabel han.

13 Kÿ Zorobabel vÿ Abiúde han. Kÿ Abiúde vÿ Eliaquim han. Kÿ Eliaquim vÿ Azor han.

14 Kÿ Azor vÿ Sadoque han. Kÿ Sadoque vÿ Aquim han. Kÿ Aquim vÿ Eliúde han.

15 Kÿ Eliúde vÿ Eleazar han. Kÿ Eleazar vÿ Matã han. Kÿ Matã vÿ Jacó han.

16 Kÿ Jacó vÿ José han, Maria fi mén ën ti. Maria ën fi ki Jesus tóg mur ja nã, hã vÿ: Cristo, he mû.

17 Hã kÿ ag tóg 14 (ke) nÿtî, Abraão kr 'kr  ag, Davi mr  n gkr n kÿ. Kÿ Davi kr 'kr  ag t g 14 (ke) n t  gé, ag t y ag sigse kÿ n t  tá ag n gkr n k , ag t y cidade t y Babilônia tá sigse kÿ n t  tá ag n gkr n k . Tag p te ag kr 'kr  v  14 (ke) n t  gé, Cristo mr  n gkr n k . Cristo j g'j g ve ag h  v .

*Jesus Cristo mur
(Lc 2.1-7)*

18 Jesus Cristo mur v  ge n , ha m . Ti m nh fi v  t y José pr nh ke fi n , h  ra fag t g ver jagn  mr  n  ja t u n .  n k  fi t g kufy n  ha. Top  kupr g t y fi m g r han jan h  v .

19 K  José t g m g m  sir, fi t y kufy n  ti, k  t g ti m  e t .  n jykr  kuryj v  m r, José ti, h  k  t g fi m g  han s r t u n , k  t g fi to v  t u n  sir. H  ra t g fi pin k  fi m : "k  inh h n   t y pr  n nh ke t u n  ha." he s r m  sir.

20 Ti t y ver fi tov nh to jykrén k  Top  t y j n  jaf  t g ti m  v nh ven m  sir, ti v nh p ti k . K  t g ti

mŷ: "José," he mû. "Tŷ ã Davi krẽ'krẽ ag kã ū nĩ," he tóg. "Maria fi to jykrén kónän tûg nĩ. Jatun mŷ fi tŷ prûg nĩ, fi tovânh tûg nĩ. Û tû pijé', fi kósin ti. Topẽ kupríg tŷ fi mŷ han ja v  .

21 Ti mur kŷ t   gr   n  nh mû, ha vemn  . Kŷ ti mŷ: Jesus, hemn  .    povo krenkren han j   t   ke mû, ag tŷ Top   v   mranh mû ra," he t  , José mŷ, Top   tŷ j  n   jaf   ti.

22 H   ra Top   v   v  s  y    v   t   ū mŷ tag t   ja n  , ha m  .

23 "  n m  n ja t   fi v   kufy n  nh mû," he ja t   n  . "Fi k  sin fi ki mur ken kŷ ag t   ti to: Emanuel, henh ke mû," he ja t   n  , Top   v   t   r  n kŷ n   ki. Emanuel to ke v  , h   v  : "Top   v     g ki r  r h   han mû," he mû,   g v   ki, h   v  : Emanuel, he mû. José v   Top   v   tag ve ja n  .

24 Kŷ José t  g r  r mû sir, ti v  nh p  ti kar kŷ. Kŷ t  g Top   t   j  n   jaf     n v   ki kr  m mû sir. V  nh prûg han t  g mû, Maria fi mr  .

25 H   ra t  g ver fi mr  e n  y t   n  gt  . Kej  n fi t  g    k  sin v  g mû. Kŷ José t  g ti jijin kŷ ti mŷ: Jesus, he mû. Fi t   ti ve kar kŷ t  g v  h   fi mr  e n  y mû sir.

2

P  i ag t   Jesus venh k  m  

1 Fi t   Jesus ve   n k   fag t  g cidade t   Bel  m t   n  t  , ga t   Judéia t  . Herodes v   t   p  i t   rei n  , fi t   ti ve ja   n kur   ki. Kŷ kej  n    ag t  g Jerusalém t   junjun mû. Kuvar h   t   ag t  g k  m   ja n  , r   jur ja t  ,   jag jam   t  .   n estudo m  g han mû ag v  , kri  g to ag t  g estudar he m  g han t  .

² Ag tÿ Jerusalém tá junjun kÿ ag tóg sir: “ũ tÿ ūri mur mû vÿ tÿ Israel ag pã'i mág nînh mû,” he mû. “Ti kri ëg krîg vé, ëg tÿ ëg jamâ tá nýtñ kÿ, rã jur ja tá nýtñ kÿ. Ëg tÿ ti venh kâmû vë, ëg tÿ ti mÿ néñ ū há vin sór vë. Ëg hÿn hë tá ti venh ke mû?” he ag tóg, ū tÿ kuvar há tá kâmû mû ên ag.

³ Ag vî tag vÿ pã'i tÿ Herodes mÿ e tî, kÿ tóg krî kufy nî sir. Jerusalém tá ke kar ag mÿ tóg e tî gé.

⁴ Kÿ Herodes tóg Topê tû ki rîr tû to pã'i ag jé prêr mû sir, Topê vî to professor ag ke gé. Kÿ tóg ag mÿ: “Cristo hÿn hë tá mur ke mû nêji?” he mû.

⁵ Kÿ ag tóg ti mÿ: “Belém tá ke nêji, ga tÿ Judéia tá,” he mû. “Topê vî tó tû ū vÿ vâsÿ ti to tag rán ja nî, ha më,” he ag tóg.

⁶ “Sí ti nî, cidade tÿ Belém ti, ga tÿ Judéia tá, he ja tóg nî. Ti sî nî ra tóg cidade mág ag kar kâfór kar nî, pã'i mág ên tÿ tá mur kenh ke tigrin. Pã'i mág ên vÿ tÿ ëg povo tÿ Israel kri pã'i mág jênh ke mû, ū tÿ Belém tá mur ke mû ên ti, he ja tóg nî, Topê vî tÿ rán kÿ nî ki,” he ag tóg, professor ag, Herodes mÿ. “Hä kÿ tóg Belém tá mur ke mû, Cristo ti,” he ag tóg, professor ag.

⁷ Kÿ Herodes tóg vênh péju kÿ fógi ên ag mré vêmén mû sir, ū tÿ krîg to estudo mág han mû ên ag mré. Kÿ tóg ag mÿ: “kurâ tÿ hë ki ãjag krîg ên ve vén?” he mû.

⁸ Ag tÿ ti mÿ kurâ tó kÿ tóg Belém ra ag jêgnêg mû sir. “Ãjag tÿ tá junjun kÿ ti jâvânh nî,” he tóg. “Vênh kar ki ti jêmêmnî. Ñag tÿ ti ve kÿ inh mÿ tónh kâmumnî. Kÿ sóg ti venh tîg sór mû gé, sÿ ti mÿ néñ ū há nîm jé,” he tóg, Herodes ti.

⁹ Ag tÿ pã'i ên vî më kar kÿ ag tóg mû mû sir,

Belém ra. Ag mū ūn ki ag tóg krīg ūn ve mān mū gé sir, ag tý rā jur ja tá krīg vég mū ūn. Krīg ūn vý ag jo tī mū. Ag tý Belém tá junjun ký krīg tog ūn sī nīgja kri hā sa nī sir.

10 Ag tý krīg ūn ve ký ag fe tóg mrin ke mū sir.

11 Ìn kāra ge ký ag tóg ūn sī ti vég mū, ti mýnh fi ke gé. Ký ag tóg ti krēm grīnhgrīnh ke mū, ti mý: “tý ã Topē kósin nī,” he jé. Ký ag tóg sir ti mý ãjag tū ti vin mū, ouro ti, ka jēnjo tý incenso ti ke gé, ēg tý ti pūn ký ger há han jafā ūn, kar ký ka tý mirra jēnjo ke gé, ēg tý ti pūn ký ger há han jafā ūn vē gé.

12 Hā ra Topē tóg, ag vēnh péti ki (tóg) ag mý: “Herodes mý tó tūg nī,” he mū sir. Hā ký ag tóg ēpry ūn jagma mū mū, ēmīn ūn jagma mū ký ag tóg ãjag jamā ra výnvýn ke mū sir, rā jur ja ra.

José fag tý vēnh pigju

13 Ag mū kar ký José tóg kejēn Topē tý jēnē jafā vég mū, ti vēnh péti ký. Ký Topē tý jēnē jafā tóg ti mý: “nī ra,” he mū. “Ùn sī va tīg, ga tý Egito ra, ti mýnh fi mré. Herodes vý ūn sī tag téen sór mū. Hā ký vēnh péju ký Egito ra tīg. Kejēn sóg ã mý: ha výn ké, henh ke mū. Egito tá inh vī jāvānh nī,” he tóg, Topē tý jēnē jafā ti, José mý. Ti vēnh péti ký tóg ti mý ke mū.

14 Ký José tóg kuty ūn kā jēgnē ký fag tatīn tī mū sir, ga tý Egito ra, vēnh péju jé.

15 Tá tóg nī nī. Herodes tý kejēn ter ký tóg tá výn ke mū. Hā ra ti tīg ja tag vý rán ký nī gé. Vásy Topē tóg ã vī tó tī ūn mý: “tag rán ra,” he ja nī, hā vý: “ga tý Egito ra sóg vēnh vī jēnē, inh kósin tý tá výn ke jé,” he mū.

Herodes tý gĩr ag kygrẽn

¹⁶ Hã ra Herodes tógrinh mÿ fógrinh mÿ ūn ag jãvãnh ja nã, ūn estudo mág han mû ūn ag. Vâhã tógrinh: “ag tý inh mÿ tó tûg hÿn,” he mû. Kÿ ti fe tógrinh gým ke mû sir. Kÿ tógrinh ã pã'i ag mÿ: “ha mû jëg, Belém ra,” he mû. “Tá gír ag kygrẽn kân nã, ūn gré ag, ūn kri prýg tý 2 anos tá krýg tû ūn ag,” he tógrinh, ag mÿ. Ag mÿ tógrinh 2 anos tó, fógrinh ag tý ti mÿ: “1 ano kãfór ti nã ha, eég tý ti kri krýg ve ja ti,” hen kÿ. Kÿ polícia ag tógrinh gír ag kãgtén mû mû sir.

¹⁷ Hã ra tag tógrinh rán kÿ nã gé. Vâsÿ Topê vî tó tî tógrinh tag rán ja nãgti, ti jiji hâ vý: Jeremias, he mû. Ên tógrinh tag rán ja nã, ha më:

¹⁸ “cidade tý Ramá tá eég tógrinh vênh kygfý mëg mû, vênsýrénh mág ke gé. Raquel fi vý vênsýrénh mû, fi krê ag je. Ag tý fi mÿ: fý tûg nã, he mû ra fi tógrinh vênsýrénh mû. Fi krê ag vý tû' he kân, hâ kÿ fi tógrinh fý mû, vênsýrénh mû,” he ja tógrinh nã, Jeremias ti. Hâ ra tógrinh tag ri ke nã, polícia ag tý gír ag kygrẽn mû ti.

José fag tý Egito tá výn ke

¹⁹ Kejën Herodes ūn vý ter mû gé sir, pã'i ti. Kÿ Topê tý jenê jafã vý José mÿ vênh ven mû, ti vênh péti kÿ. Ga tý Egito tá tógrinh ti mÿ venh ven mû. Tá fag tógrinh nãgti nã, ga tý Egito tá. Tá tógrinh ti mÿ vênh ven mû, José mÿ, Topê tý jenê jafã ti.

²⁰ Kÿ tógrinh ti mÿ: “nã ra,” he mû. “Gír va tîg, ti mÿnh fi pére tîg gé, ga tý Israel ra. Ûtý fi kósin téen sór mû ūn vý hur ter,” he tógrinh, Topê tý jenê jafã ti, José mÿ.

²¹ Kÿ tógrinh jêgnê kÿ tî mû sir. Gír va tógrinh tî mû, ti mÿnh fi pére tógrinh tî mû gé. Kÿ fag tógrinh Israel ag ga ra mû mû sir.

22 Tá jun kÿ tóg pã'i mág tãg jyjy jêmëg mû, José ti. Hâ ra tóg tÿ Arquelau nî. Ti panh tÿ Herodes ri kén tóg tÿ pã'i tÿ rei nî, ga tÿ Judéia tá. Kÿ tóg ti kamëg mû. Kÿ Topë tóg ti vênh péti kÿ ti mÿ: “ga tÿ Judéia tá nî mân sór tûg,” he mû. Kÿ tóg tîg mân kÿ ga tÿ Galiléia ra tî mû sir.

²³ Kỹ tóg cidade tý Nazaré tá jamān mū sir. Hā ra tóg rán kỹ nĩ gé, Nazaré ti. VāsÝ Topē vĩ tó tĩ ū tóg tag rán ja nĩ gé, kỹ tóg: “ti to ag tóg: Nazaré tá ke vẽ, henh ke mū,” he ja tóg nĩ, Topē vĩ tý rán kỹ nĩ ki, Jesus to. Hā ra tóg ge nĩ.

3

João Batista tý ag jyvēn

(Mc 1.1-8; Lc 3.1-18; Jo 1.19-28)

¹ Kejēn João tóg ēmā tūg ja ra tī mū, ga tý Judéia tá ga kórég ra. João Batista ēn vē. Ga kórég tá jē kÿ tóg ag jyvēn mū sir.

² “Ājag jykre tovānh nī, ū tÿ kanhkă tá nī ēn tÿ tÿ
ājag pā'i nī jé,” he tóg, João ti.

³ Joāo ēn to tóg tag rán ja nī, vāsŷ Topē vī tó tī
ēn ti, Isaías he mū ēn, ha mē. “Ēmā tūg ja tá tóg
jēnh ke mū, ga kórég tá,” he ja tóg nī. “Tá tóg ag mŷ
jamā hár(a) ke mū sir. “Ēg Senhor kâtīg ke jo vēnh
jānhkrigkrig nī,” he jé tóg ke mū. “Ēpry kurég ãjag tóg
tī, ēmīn kurynh ãjag tóg tī gé, ãjag pâ'i mág jun ken
kŷ. Kŷ tag ri ke han nī, ãjag jykre pâno togvânh nī,
ēg Senhor kâtīg ken jo,” he jé tóg ke mū,” he ja tóg
nī, Isaías ti, Joāo to.

⁴ Jo João én kur tóg tý cavalo pānī sór kyki tý há nī. Nén ū fár tý tóg vēsógfín ja han tī gé. Ópā hā ko ti tī, mýg mré hā, João ti.

5 Kÿ ag t g ti t  junjun k n m  sir, cidade t  Jerusal m t  k m  k y, ga t  Jud ia kar t  k m  k y, goj t  Jord o t  ke kar ag ke g . Jo o t  ag t g junjun k n m  sir.

6 K y t g ag kygp g m  sir, goj t  Jord o ki, ag t : “Top  v i mranh ja s og n gt ,” hen k y.

7 K y  t  Fariseu he m  ag v i t  junjun m  g  sir,  t  Saduceu he m  ag ke g , p i ag.  n k y ag t g ti to k m  m , ti t  ag kygpe j . K y t g ag jyv n tar han m  sir, Jo o ti. “P y n ri ke  ajag t g n yt ,  ajag jykre p ano t v n n n k y,” he t g ag m . “ n n   ajag m : “Top  j u venh ke t   ajag n ,” he t ?”

8  ajag jykre si tov nh n ,  ajag t  ti j u ve j v nh t n k y. V nh jykre h  han n ,  eg t   ajag jykre t g h  ve j .

9 H  ra  ajag t g jagn  m : “Abra o v i t   eg j g j g ve n , k y Top  h y n t g  eg to j nh ke t  n ,  eg t  Abra o kr 'kr  n yt n tugr n,” he t . Ke t  v  h  ra.  ajag jykre k r g  n to  ajag t g jagtar ke m , ha vemn . Top  v i Abra o kr 'kr  h n han ki kanhr  n , p o tag t  m r, ti t  Abra o kr 'kr  ve s r k y, Top  ti.

10 H  ra t g  ajag t  t ' henh ke m ,  ajag t   ajag jykre k r g tov nh t  n n k y.  eg t  ka g y n ri ke t g n . Ti kan n v nh k y  eg t g ti g y n t , ti t  p i han j . Ri ke han j  t g ke m , Top  ti,  ajag t  v nh jykre h  han s r t  n n k y. K y t g p i ki  ajag v m ke m , Top  ti,” he t g ag m , Jo o ti, Fariseu ag m , Saduceu ag m  ke g .

11 K y Jo o t g v nh kar m : “goj h  t  s og  ajag kygp g t ,  ajag t   ajag jykre tov nh k y,” he m . “Inh n n t g k t g m  h  ra, Cristo ti. Inh k f r ti n . T 

sógi camarada nī jāvānh nī, sý tý ti krēm ke pē jēn ký. Ëg camarada ag vý ëg pēn né gé mügtí, ëg pēn to ró ti. Sý ti mý gé tíg ke vē vē, hã ra sógi tý ti krēm ke pē nī, ti tý inh kāfór nīn ký. Ën hã tóg Topē kupríg tý äjag jagrē han ke mū. Ký tóg tý pí nī ve nī. Ti tý äjag kygpenh ken hã vē,” he tóg, João ti, Jesus to.

¹² “Ti kātíg vý ëg tý rāgró rēn ri ke nī. Ti rēn kar ký ëg tóg ti fár pūn tī. Ti kanē hã vin han ëg tóg tī. Cristo kātíg ken ký tóg ge nīnh mū. Ti to há nýtī ag mý tóg: “ha kāmū jēg,” henh ke mū. Ti to há nýtī tū ag vām jé tóg ke mū, pí ki, hã ra tóg nhyn kenh ke tū pē nī,” he tóg, João ti.

*João tý Jesus kypé
(Mc 1.9-11; Lc 3.21-22)*

¹³ Ën kā kejēn Jesus tóg João tá jun mū gé sir, goj tý Jordão tá. Ga tý Galiléia tá tóg kātī mū. Ký tóg João mý: “ha inh kypé gé,” he mū sir.

¹⁴ Hã ra tóg João mý e tī, ký tóg ti mý: “ä hã tý inh kypenh ke vē vē,” he mū. “Inh mý tóg e tī, ä tý inh mý: ha inh kypé, hen ký,” he tóg mū, João ti, Jesus mý.

¹⁵ Hã ra Jesus tóg ti mý: “hý,” he mū. Hã ra tóg isý vēnh jykre kuryj han kān há tī,” he tóg, João mý. Ký tóg ti kypég mū sir.

¹⁶ Ti tý Jesus kype kar ký ag tóg goj kātá kāpa mū sir. Ký Jesus tóg kanhkā nor nī ën vég mū, ha mē, ký tóg Topē kupríg kātére ën vég mū. Sórág ri ke tóg nī, ti kātére ti. Jesus kri tóg kātére mū.

¹⁷ Ký vēnh vī tóg mē há tī, kanhkā tá, ký tóg: “inh kósin pir vëgtī,” he mū. “Inh fe pē vëgtī,” he tóg, ū tý kanhkā tá vī mū ti.

4

*Japo tÿ Jesus krñ kónän sór
(Mc 1.12-13; Lc 4.1-13)*

¹ Kÿ Topë kuprÿg vÿ Jesus mÿ: “ẽmã tûgja ra tûg,” he mû. Kÿ tóg tû mû. Ëmã tûgja tá nñn kÿ Japo vÿ ti tÿ ã jóg vÿ mranh han sór mû, hã ra Jesus tóg ke jãvãnh nñ.

² Kurã tÿ 40 (ke) han tóg, ëmã tûgja tá nñn ki. Kÿ tóg jég tû nñ, kurã tÿ 40 (ke) ên ki, kuty mré ke gé. Kar kÿ tóg sir kókîr mû, vëjën tû nñn kÿ.

³ Kÿ Japo tóg ti to kâtí mû sir, û tÿ ëg tÿ Topë vÿ mranh han sór mû ên ti. Kÿ tóg Jesus mÿ: “Topë kósin vÿ tÿ ã nñ,” he mû. “Ã tÿ tÿ Topë kósin nñn kÿ pô tag tÿ ëmî han, ã tÿ kon jé,” he tóg ti mÿ, Nén-Kórég ti, Jesus mÿ.

⁴ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “hã ra tag tóg rán kÿ nñ, ha më,” he mû. “Ëg pi(jé) ëmî tâvî jamën kÿ rînrîr mügtî”, hã ra ëg tóg Topë vÿ hã jamën kÿ rînrîr mügtî, he tóg, Topë vÿ tÿ rán kÿ nñ ki. Kÿ tóg isÿ ti vÿ mranh jãvãnh tû, ëmî to,” he tóg, Jesus ti, Nén-Kórég mÿ.

⁵ Kÿ Japo vÿ ti pére tû mû, Jerusalém ra, cidade mág ên ra. Tá ag tóg Topë jo ïn kri nÿtînh mû mû. Hã ra kâgnó tóg tá nñ, Topë jo ïn mä tá.

⁶ Kÿ Japo tóg Jesus mÿ: “ã hã ne tóg tÿ Topë kósin nñ!” he mû. “Ha kema ki hûm,” he tóg. “Topë vÿ ki tag tóg rán kÿ nñ, hã vÿ: ã tÿ jêgnë jafâ ag mÿ tóg tónh mû, Topë ti, kÿ ag tóg ã jy nîgân mû, he mû. Kÿ ã tóg rÿj ke tû nñ. ã p  n v   rÿj ke tû nñ, ag tÿ ã ki r  r kÿ, he tóg, Topë v   tÿ rán kÿ nñ ki. Kÿ ki kema hûm,” he tóg, Japo ti. “Rÿj ke tû ã nñ ã tÿ tÿ Topë kósin nñn kÿ,” he tóg, Nén-Kórég ti, Jesus mÿ.

⁷ Kŷ Jesus tóg ti mŷ: “kŷ tag vŷ rán kŷ nĩ gé, ha mě,” he mū. “Topē mŷ: ã mŷ ã tŷ to ja ēn han mū vŷ? he tūg nĩ, he tóg mū gé, Topē vĩ tŷ rán kŷ nĩ ki. Hā kŷ sóg ti tŷ inh mŷ néñ to: “han ra,” he mū ēn hā han tĩ, kŷ sóg hūm ke tū nĩ,” he tóg, Jesus ti, Nén-Kórég mŷ.

⁸ Kŷ Japo tóg ti mré tīg mān mū. Pānónh téj ra ag tóg mū mū sir. Kŷ Japo tóg ti mŷ ga kar ven kān mū, ga kri mū kar ag ke gé. Ti sīnvī kar ēn ven tóg ti mŷ.

⁹ Kŷ tóg ti mŷ ke mū. “Isū vē, tag kar ti,” he tóg. “Hā ra sóg ã mŷ tovānh kān sór mū, ã tŷ ã jakrī tŷ krý’ hen kŷ, inh krēm, inh mŷ: Topē vŷ tŷ ã nĩ, he jé,” he tóg, Nén-Kórég ti, Jesus mŷ.

¹⁰ Kŷ Jesus tóg ti mŷ: “ha tīg, Satanás,” he mū. “Ēg pā'i tŷ Topē hā krēm ēg tóg ēg jakrī tŷ krý’ he tĩ, ti hā to ēg tóg: Topē vē, he tĩ, hā kŷ tóg rán kŷ nĩ, Topē vĩ tŷ rán kŷ nĩ ki,” he tóg, Jesus ti, Nén-Kórég mŷ.

¹¹ Kŷ Japo vŷ tóg sir tĩ mū, ti tovānh kŷ. Kŷ Topē tŷ jēgnē jafā ag tóg sir ti tá junjun mū, Jesus ki rīr jé. Æ jóg vĩ mranh ja tū tóg nĩ.

*Jesus tŷ Galiléia tá Topē vĩ tó
(Mc 1.14-15; Lc 4.14-15)*

¹² Kejēn ag tóg João ség mū sir, kŷ Jesus tóg mēg mū, ag tŷ ti se ti. Kŷ tóg ga tŷ Galiléia ra tĩ mū, vēnh péju jé.

¹³ Cidade tŷ Nazaré tá kākutē kŷ tóg cidade tŷ Cafarnaum ra tĩ mū, tá nĩ jé, goj nig tá, Zebulom ag jamā tá, Naftali ag jamā tá.

¹⁴ Hā ra tag tóg rán kŷ nĩ gé. Vāsŷ Topē vĩ tó tĩ tóg tag rán ja nĩ, Isaías ti, kŷ tóg:

¹⁵ “Zebulom ag jamā tá ti nīnh mū, Naftali ag jamā tá, goj nig tá, goj tŷ Jordāo mā tá. Fōg ag jamā

tá ti nřnh mř, Israel tř ag jamř tá, ũ tř Topř ki kagtrig ag jamř tá, goj nig tř Galiléia fyr ki.

¹⁶ Tá ag tógr Topř ki kagtrig nřtř, hř křtig tógr tá ag kri kuty ri ke nř. Ti tř tá jun křtig ag kri kurřg eñ ri ke han mř, ag kanhrřn kř. Ag křgter ke vř vř, hř ra tógr ag kanhrřn mř ag krenkren jé,” he tógr, Topř vř rán ki. Křtig ge nř, Jesus tř tá nřn kř.

¹⁷ Ga eñ tá nř křtig ag jyvřn mř, křtig ag mř: “řajag jykre si tovřnh ra,” he mř, “řajag tř ūri ū tř kanhkř tá nř eñ tř tř ēg př'i nř ve jé,” he tógr, Jesus ti. Ti tř ū tř ki kagtrig ag mř Topř vř tón hř vř.

*Jesus tř ţ mré mř tř ag jé prřr
(Mc 1.16-20; Lc 5.1-11)*

¹⁸ Křtig kejřen goj nig tř Galiléia eñ fyr jagma tř mř. Křtig tá ūn régre ag věg mř. Ū vř tř Simřao nř, ag tř ū to: Pedro, he mř tag ti. Křtig ti jävy vř tř André nř. Kur tř pirř kugmř jafř tř ag tógr goj křaki fón mř, pirř kugmř jé. Ag rānhrřaj vř, pirř kugmř tř ag vř.

¹⁹ Křtig Jesus tógr ag ve křtig (tógr) ag to tř mř sir. Křtig ag mré vř mř. “Inh mré křamřejř,” he tógr mř ag mř. “Pirř kugmř há řajag nřtř. Řajag kanhrřn jé sóg ke mř, řajag tř ēprř ke ag tř inh ki ge han jé,” he tógr ag mř, Jesus ti.

²⁰ Křtig ag tógr vřsýmér řajag tř néñ tovřnh křtig mř mř, ti mré, Pedro ti, André ti ke gé.

²¹ Křtig ag tógr mř mř, goj fyr jagma. Ag mř sř han mř ra Jesus tógr ūn régre ū ag ve mřan mř gé. Třtig ti Tiago nř, Zebedeu křosin, křtig ti jävy vř tř João nř gé. Canoa křaki ag nřtř, kur tř pirř kugmř jafř ki ag tógr han nřtř nř. Ag panh vř ag mré nř nř. Křtig Jesus tógr ag jé prřr mř sir.

22 Kÿ ag tóg vësýmér (ag tóg) ãjag tÿ néñ tovãnh kÿ ti to kãmû mû, canoa tovãnh kÿ, ãjag panh ti tovãnh kÿ ke gé. Jesus mré ag tóg mû mû, Tiago ti, ti jãvy tÿ João ti ke gé.

Jesus tÿ ag tÿ há' he

(Lc 6.17-19)

23 Kÿ Jesus tóg ga tÿ Galiléia kar mî tî mû sir, ag mré. Judeu ag vênh kanhrân jafâ krêm tóg ag kanhrân mû. Ag mÿ tóg Topê vî sér tó mû, ū tÿ kanhkâ tá nî tÿ tÿ ég pâ'i nî tî. Ün kagyga kar ag hyn han tóg, fag kar ke gé, gîr kar ke gé.

24 Hâ kÿ ti kâme tóg vênh kar kri rûm mû sir, ga tÿ Síria tá ke kar kri. Kÿ ag tóg sir ün kagyga ag tañûn kãmû mû, ti to, vênh kaga vênhmÿ han mû ag mré hâ, kÿ tóg ag tÿ há' he kân mû sir. Vênh jagrê kórég ag pan kân tóg mû gé. Ü tÿ ter tî han mû ag tÿ hághá' he tóg mû gé, ün grîngrîn kÿ nytî ag tÿ ke gé, fag kar tÿ ke gé.

25 Hâ kÿ ün tÿ hën ri ke ag tóg ti mré mû mû sir. Ü ag tóg ga tÿ Galiléia tá kãmû mû, kÿ ū ag tóg cidade tÿ Decápolis tá kãmû mû gé, cidade tÿ Jerusalém tá ke gé, ga tÿ Judéia tá ke gé, goj tÿ Jordão mâ tá ke gé.

5

Jesus tÿ ag kanhrân

(Lc 6.20-23)

1 Ün e ag tÿ Jesus venh kãmû kÿ tóg ag mré pânónh ra tâpry mû. Tá tóg nî mû, kÿ ti mré mû tî ag tóg ti mré nîgnî mû, ti râ hâ.

2 Kÿ tóg sir ag kanhrân mû, ag mÿ kãmén kÿ. Kÿ tóg ag mÿ tag tó mû, ha më.

3 “Topē vỹ ājag ve há han mū, ājag tỹ: kórég inh nĩ, hen kỹ. Sỹ Topē kupríg tỹ jagrẽn kỹ nĩ tū nĩ ra sóg tỹ ūn kórég nĩnh mū vě, hemnĩ. Kỹ Topē vỹ ājag ve há han mū. Kỹ ājag tóg ti tỹ tỹ ēg pã'i nĩ venh ke mū, kanhkā tá,” he tóg, Jesus ti.

4 “Topē vỹ ājag ve há han mū, ājag fýn kỹ. Kỹ tóg ājag fý ūn tỹ tū' henh ke mū,” he tóg.

5 “Topē vỹ ājag ve há han mū, ājag tỹ věnh kar mÿ koměr hã vĩn kỹ. Kỹ ājag tóg ga kar kri tỹ pã'i nýtñh ke mū, ūn mág pẽ,” he tóg.

6 “Topē vỹ ājag ve há han mū, ājag tỹ věnh jykre kuryj ve sór nýtñh kỹ, ti tỹ ājag mÿ ājag kókír ri ke tūn kỹ, ājag tỹ věnh jykre kuryj ve sór nĩn kỹ. Kỹ ājag tóg venh ke mū,” he tóg.

7 “Topē vỹ ājag ve há han mū, ājag tỹ jagnë jagägtän kỹ. Kỹ Topē vỹ ājag jagägtän ke mū gé,” he tóg.

8 “Topē vỹ ājag ve há han mū, ājag jānhkri nýtñh kỹ. Kỹ ājag tóg Topē venh mū, ājag jānhkri nýtñh kỹ,” he tóg.

9 “Topē vỹ ājag ve há han mū, ājag tỹ jagnë krí tỹ kānhvy' hen kỹ. Kỹ Topē tóg ājag to: “inh kré ag vě,” henh ke mū, ājag tỹ jagnë krí tỹ kānhvy' hen kỹ,” he tóg.

10 “Topē vỹ ājag ve há han mū, ag tỹ věnh jykre kuryj to ājag vógrón mū ra. Topē vỹ tỹ kanhkā tá ājag pã'i nĩnh mū, ag tỹ ti tugrín ājag vógrón mū ra,” he tóg.

11 “Topē vỹ ājag ve há han mū, ag tỹ isugrín ājag mÿ vĩ kónän mū ra, ag tỹ ājag vógrón mū ra. Ag tỹ ón kỹ ājag to vĩ vĩ he kỹ tóg há tĩ, ag tỹ ón kỹ ājag jykre pãno tó mū ra, isugrín.

12 Mÿ sér nÿtÿmnÿ, ãjag fe tÿ há' hemnÿ, ag tÿ ón kÿ ãjag kato vñk kÿ. Kanhkã tá ãjag tóg néñ kar há venh ke mû, vñnh kato. Ge ja ag tóg nÿgtÿ vñsÿ, Topë vñtó tÿ ag mÿ, ãjag jo ke ag mÿ. Ag ri kén ãjag tóg tag venh ke mû," he tóg, Jesus ti.

*Sa to comparação
(Mc 9.50; Lc 14.34-35)*

13 "Sa ri ke ãjag nÿtÿ, ãjag tÿ ga kri mûn kÿ. Sa kâhór nñn kÿ ëg tóg ti tÿ sa há han mân ki kagtÿg nÿtÿ. Körég ti nÿgtÿ, ti kâhór nñn kÿ. Kÿ ëg tóg ti vñm tÿ sir, kÿ tóg tû' he tÿ sir," he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ëg tÿ ti jykre tovñnh ke tû kâmén hã v .

*J ngr  k me
(Mc 4.21-23; Lc 8.16-17)*

14 "Ga kri mûn kÿ ãjag tóg j ngr  ri ke nÿtÿ, ãjag tÿ vñnh jykre há han kÿ, ag tÿ ãjag ki ve j , Top  jykre há ti. Cidade m g v  ve há t t , kuvar há tá j  kÿ, ti tÿ p n n kri n n kÿ. Ti pi(j ) v nh p ju kÿ n y'.

15 Ri ke ti n , néj gru ti. Ëg tÿ ti grug kÿ ëg pi(j ) lata kr m ti f g t '. Ti f g jaf  kri ëg t g ti f g t . K  v nh kar t g  n v g t  sir,  n k t  n t  kar  n ti.

16 Gemn , néj gru ri ke n t mn . Top  jykre han n , v nh kar t  ãjag ki ve j , ãjag jykre há ti. H  k y ag t g  g j g t  Top  m y v h  han m ,  g j g t  kanhk  tá n   n m y," he t g, Jesus ti.

Top  t  Moisés m y v nh jykre n v

17 "Ãjag h n iso: ti h  ne t g Moisés t  ëg m y n n t  ja t  t ' he s r m ', he m , ti h  ne t g Top  jykre  n t  t ' he s r m ', he ãjag h n t . V s y Top  v t  t  ag v  ëg m y t  ja n gt , Top  jykre  n ti, h  ra t g t  t ' he s r m ', he ãjag h n t  iso. H  t  v . S y ki

króm kān sór vē, Moisés tý néñ tó ja ēn ki, sý ki króm ký sóg tý ãjag kanhrānrān kān ke mū,” he tóg.

18 “Topē vý ã jykre ën tý tū' henh ke tū nī, ha mē. Ga tý ver kanhkā mré nýn ký tóg ã jykre tý tū' henh ke tū nī, ga tý ver tū' he tū nñn ký. Sý ki króm kān ke vē, ký tóg ki krov kān ký nýnh mū, Topē jykre kar ti mýr, ha mē,” he tóg.

19 “Ký ãjag tý tū' he sór ký tóg kórég ný, ãjag tý ti vĩ pir tý tū' he sór ký. Ñjag tý ti vĩ pir to ū mý: han tūg nī, hen ký ãjag tóg tý ūn kásir nýtinh mū, vēnh kar krém, kanhkā ki. Ñjag tý hā ra han kān ký ãjag tóg tý ūn mág nýtinh mū, ãjag tý vēnh kar mý: “ki króm kān sórmnī,” hen ký. Ký ãjag tóg tý ūn mág nýtinh mū, kanhkā tá,” he tóg, Jesus ti.

20 “Fariseu ag ri ke nýtī sór tūg nī. Topē vĩ to professor ag ri ke nýtī sór tūg nī gé. Ón ký ag tóg Topē vĩ ki króm tū, hā ra ag tóg ki króm há han tū nígtū. Ag jykre pi(jé) kuryj ný’. Ñjag tý kanhkā ve sór nýtīn ký vēnh jykre kuryj han nī,” he tóg, Jesus ti.

Ēg tý jagnē to há nýtinh ke to vēnh jykre

21 “Topē tý vāsý ēg si ag jyvēn mē ãjag huri, hā vý: ū téñ tūg nī, he mū. Ñ tý ū téñ ký ag tóg ã senh ke mū, ã tý ti mré ter jé, he ja tóg nī, Topē vĩ tý rán ký nī ki.

22 Sý ūri ãjag jyvēn hā vē, ha mē. Ñ régre to ã fe tý gým ke tūg nī. Ñ tý ã régre to ã fe tý gým ke ký tóg ã tý ti téñ ri ke nī. Ký tóg inh mý há tinh mū, ag tý tag to ã se ký. Ký ã régre mý vĩ kónān tūg nī gé. Ñ tý ã régre mý vĩ kónān ký tóg inh mý há tinh mū, ag tý tag to pã'i mág mý ã ven ký. Ký ã régre mý fefén tūg

nī gé. Ì tÿ ã régre mÿ fefén kÿ ã tóg nügme ki kuténh ke mû, inferno ki, pí ën ki,” he tóg, Jesus ti.

23 “Tag to jykrén nî, Ì tÿ Topë mÿ néñ ū pûn sór kÿ. Topë jo ïn krém. Ì tÿ tá jén kÿ ã régre kar mî ëkrén nî. “Ü mÿ iso jykrén kónan tû nî vÿ?” he jé ã tóg ke mû. “Inh mÿ ū jû han tû nî vÿ?” he jé ã tóg ke mû.

24 Ü tÿ ã to jykrén kónan kÿ ti venh tîg nî ver, Topë mÿ néñ ū pûn tovânh nî ver. Ì régre ën mÿ: “inh mÿ vênh pâte fón nî,” hemnî ver. Kar kÿ Topë mÿ néñ ū pûn sórmnî sir, Ì tÿ ã régre mré vî kar kÿ,” he tóg, Jesus ti.

25 “Kején ã tóg ã mré ke ū mÿ név(e) jë, kÿ tóg pâ'i ag mÿ ã kâmén tîg ke mû. Ti tÿ pâ'i ag mÿ tónh tîg ke mû ën ti to hâ ti mré vîmnî, ti mÿ: “kajâm jé sóg ke mû,” hemnî. Ke tû nî (mû) ra pâ'i vÿ ã jykre pâno venh ke mû, kÿ tóg polícia mÿ: “ti se ra,” henh ke mû sir, kÿ tóg sir ã senh mû.

26 Ha më, ki hâ sóg tó mû. Tá ã kânhmar kâkutë mân ke tû nî. Ì tÿ kajâm kân kar ã tóg kâkutë mân mû, tá, hën ri ke mûn,” he tóg, Jesus ti.

Ã prû tû fi mré nÿ tû to vênh jykre

27 “Topë tÿ ëg si ag jyvén ū tag më ãjag huri, ke gé, hâ vÿ: “ã prû tû fi mré nÿ tûg nî,” he mû.

28 Sÿ ūri ãjag jyvén hâ vë, ha më: Ì tÿ ūn tÿtâ ū fi ki vë'í kÿ tóg Ì tÿ fi mré nÿ sÿ han ën ri ke nî sir, Ì tÿ fi ki vë'í mû ti. Ì tÿ ūn tÿtâ ū fi mrë nûr sór kÿ tóg Ì tÿ fi mrë nûr ri ke nî sir, Ì tÿ fi to én mû ti. Ke tûg nî.

29 Ì tÿ néñ ū ki vë'í tugrîn Topë vî mranh kÿ ã kanë tÿ nám kemnî, Ì tÿ ki vë'í jagy han mân tû nî

jé. Ă kylvó nñ kÿ tóg jagy tÿ gé v  v . Ă tÿ h  ra n gme ki kut  kÿ t g jagy k f r n . Jagy p  ti n ,   t y inferno ki kut  ti. K  tag h  ve s r t g n .

30 Ă t y   n g  t y n n   k r g han k    n gn  kym n ,   t y ke m n t u n  j . Ă n gn  pir n n k  t g jagy t  gé. Ă t y h  ra n gme ki kut  k  t g jagy k f r n  sir, k  tag h  kam g n ,” he t g, Jesus ti.

*Â pr  f n t u to v nh jyk re
(Mt 19.9; Mc 10.11-12; Lc 16.18)*

31 “Tope t y  g si ag jyv n   h  v y n y g , h  v y: “  t y   pr  f i f n s r n n k  t g h  t u n y,” he m . “  t y ge ra f i f n s r n n k  f i m y v nh r n k  n m n , f i t y v nh r n ma t g j ,” he ja t g n .

32 S  ūri  ag jyv n h  v , ha m :  ag pr  f n t g n .   t y f i f n k  f i t y   mr  n y m n k  f i t g   tugr n Top  v  mranh m  sir,   t y t y f i m n p  ra. F i t y   j vo v s g ki   mr  n y ja n n k  t g h  s i n y,   t y f i m y: ha t g, hen k . K  f i m n t y f i f n k  f i t y pr g s r t g n  g .   pr  t u f i v , f i m n t y f i f n ja n n k ,” he t g, Jesus ti.

Jagn  to  n ke t u to v nh jyk re

33 “V s y Top  t y  g si ag jyv n   tag m   ag t g huri ke g , h  v y: “jagn  m y  n t g n ,” he m . “  t y   m y: Top  v y ki kanhró n , hen k  ti m y  n s r t g n . K  h  han n  g ,   t y Top  m y: tag h  han j  s g ke m , hen k .  n k  v  t g n ,” he ja t g n ,  g si ag m y, Top  ti.

34 S  ūri  ag jyv n h  v , ha m : “Top  v y ki kanhró n ,” he s r t g n ,  n k . “  t y kanhk  t 

nī ēn vỹ ki kanhró nī,” he sór tūg nī gé, ón kÿ. Topẽ nīga vẽ, kanhkã tá, kÿ ón kÿ tag tó sór tūg nī.

³⁵ Kÿ: “ū tÿ ga kri ke ēn vỹ ki kanhró nī,” he tūg nī gé. Topẽ tū vẽ, ga ti, hã kÿ ón kÿ tag tó sór tūg nī. Kÿ: “ū tÿ Jerusalém tá ke ag ki rír tĩ ēn vỹ ki kanhró nī,” he tūg nī gé. Ëg pã'i mág tū vẽ mýr, Jerusalém ti, hã kÿ ón kÿ tag tó sór tūg nī.

³⁶ Kÿ: “ū tÿ inh krí han mû ēn vỹ ki kanhró nī,” he tūg nī gé. Å tÿ ã gãnh kuprig sór mû ra å tóg å tÿ néñ tÿ ã gãnh kuprig ke mû ën ki kagtig nī, å tÿ ã gãnh sán sór mû ra å tóg å tÿ néñ tÿ sán ke mû ën ki kagtig nī gé. Hã kÿ ón kÿ tag tó sór tūg nī gé.

³⁷ Ki hã tómní, jagnë mý, ón sór tūg nī. Ón kÿ Topẽ jiji tó sór tūg nī gé. Ú tÿ ã mý ki hã tó kÿ: hÿ, hemní. Ti tÿ ki hã ke tû nñ kÿ: vó, hemní gé. Å tÿ han ke nñ kÿ: hej, hemní. Å tÿ han ke tû nñ kÿ: nejé, hemní. Ki hã tómní, jagnë mý. Å tÿ ón sór kÿ å tóg Nén-Kórég jykre hã han ke mû. Ke tūg nī,” he tóg, Jesus ti.

*Ëg tÿ věnh kajäm ke tû to věnh jykre
(Lc 6.29-30)*

³⁸ “Topẽ tÿ ëg si ag jyvën ū tag mĕ ãjag huri, hã vỹ: “ū tÿ ã kanë pir ki tãnh kÿ věnh kato ti kanë pir ū ki tãnh nī gé,” he ja tóg nī. “Ú tÿ ã jã pir ki tãnh kÿ mranh kÿ věnh kato ti jã pir ki tãnh kÿ mranh nī gé. Pâtén tûg nī,” he ja tóg nī, Topẽ ti.

³⁹ Sÿ ūri ãjag jyvën mûn hã vẽ, ha mĕ: ū tÿ ã vóg mû ra ti vóg tûg nī. Ti tÿ ã jamë ki tãnh kÿ ti mý ã jamë ū ti ven nî, ti tÿ ã mý ki tãnh jé gé.

⁴⁰ Ti tÿ ã palitó mân sór kÿ ti mý ã camisa mré nîm nî gé.

41 Ti tÿ ã mÿ: “mû nÿ, tag tá, kakó ja tá inh fón nÿ,” hen kÿ ti mré tÿg nÿ, hã ra ti mÿ: “kór há tá inh ã fón tÿg mû ha,” hemnÿ.

42 Ti tÿ ã mÿ néñ ū to: “inh mÿ nÿm,” hen kÿ ti mÿ nÿm nÿ. Ti tÿ ã mÿ: “inh mÿ prestar hemnÿ,” hen kÿ ti mÿ: vó, he tÿg nÿ,” he tóg, Jesus ti.

*Êg tÿ ûg kato vâsân mû ag tó há nÿtÿn ke
(Lc 6.27-28, 32-36)*

43 “Topë tÿ ûg si ag jyv  n ū m   ãjag huri, h   v  : “ã mr   ke ag to há n  mn  , k   ū tÿ ã kato v  s  ns  n m   ag to j   n  mn   gé,” he ja t  g n  , Top   ti.

44 Is   ūri ãjag jyv  n h   v  , ha m  : ū tÿ ãjag kato v  s  ns  n m   ag to há n  t  mn  , ū tÿ ãjag v  g k  n  n m   ag to Top   mr   v  mn  .

45 H   ki ãjag t  g tÿ Top   kr   n  t  , ti ri ke han kÿ, ãjag j  g tÿ kanhk   tá n   ūn ri ke han kÿ. Ti h   ne t  g r  han’, ti tÿ v  nh kar kri j  ngr  g k   san j  , ūn jykre kuryj ag kri, ūn jykre p  no ag kri ke gé. Ta han ti ke gé, ti tÿ v  nh kar há han j  , ūn jykre kuryj ag, ūn jykre p  no ag ke gé. Ver t  g v  nh kar to há n  , Top   ti,” he t  g, Jesus ti.

46 “Ãjag mr   ke ū ag t  g ãjag to há n  t  . Ñjag tÿ tag ag h   to há n  t  n k   t  g tÿ n  n ū t   t   ver. ūn jykre k  r  g ag v   ge n  t  gt   gé, governo m   j  nkamy m  g t   ag. ūt   ãjag to há n  t   ag h   to ag t  g há n  t  , v  nh kato. Há ti n  , h   ra t  g tÿ n  n ū t   n   ver.

47 K   ãjag tÿ ãjag mr   ke ag h   m  : ã m   há? hen k   t  g tÿ n  n ū t   n   gé ver. ūt   Top   v  ki kagt  g ag v   ge n  t  gt   gé. Ñjag mr   ke ag h   m   ag t  g: ã m   há? he t   gé, h   ra t  g tÿ n  n ū t   n   ver.

48 Hā kÿ v nh kar to v nh jykre kuryj han k y n yt mn ,  t y  ajag kato v s ns n m u ag mr  h ,  g j g t y kanhk  t  n   n ri ke han n . Ti h  ne t g v nh kar to v nh jykre kuryj han k y n  n '. Ti ri ke han n ," he t g, Jesus ti.

6

 g t y  n jag gt n ke to v nh jykre

1 "K y  ajag t y Top  jykre han s r k y  t y v nh jykre p ano han m u ag jykre ri ke han t g n .  n k y ag t g v nh kar r nve Top  jykre han s r t , v nh kar t y ag ve j , ag t y Top  jykre han m u  n ti. Kar k y ag t g h  ra h  t  han t  sir. K y ag ri ke han t g n , ke t  n  (m u) ra  g j g t y kanhk  t  n   n v y t g  ajag m y ven ke t  n ,  ajag t y  g j g jykre han m u  n kaja ti," he t g.

2 "H  k y  ajag t y  n jag gt r ag jag gt n k y  n m y: "ag jag gt n inh t ," he t g n .  t y v nh jykre r egre han m u ag jykre ri ke han t g n . Ag t y  n k y  n jag gt n k y ag t g  pr y jagma m u k y (ag t g) v nh kar m y: "ag jag gt n inh t ," he t .  g v nh kanhr n jaf  jo  n kr m ag t g tag t  t  g . Ag t y  pr r  ke ag t y ag m y v i h  han ve s r v , h  j  ag t g  n k y  n jag gt r ag jag gt n t . Ag ganho h  v ,  pr r  ke ag t y ag m y v nh v i h  t  m u  n ti. Kanhk  t  ag ganho   ve m n ke t  n  ha.  ajag m y s g ki h  t  m u, ha m  ," he t g, Jesus ti.

3 "Ag ri ke han t g n .  n jag gt n n .  m y t  t g n ,  ajag t y  n jag gt n m u  n ti,  ajag mr  ke fag m y t  t g n  g .

4 K y  ajag t y ag jag gt n k y  g j g t y kanhk  t  n   n t g  ajag v g m u sir, k y t g  ajag m y n m ke m u sir,

ãjag ganho ti. Ëg tÿ v nh vatánh t  n n han m n  n ve k n t g t  (m r), Top  ti," he t g, Jesus ti.

*Ëg t y Top  mr  v m n to v nh jykre
(Lc 11.2-4)*

5 "K y  ajag t y Top  mr  v m n k y  u t y v nh jykre r egre han m n  n ag jykre ri ke han t g n  g . Ag t y  n k y Top  mr  v i k y ag t g  eg v nh kanhr n jaf  jo  n k aki j ej  k y n t , ke t u n  k y  em n kri,  n to h . K y v nh kar v y ag t y Top  mr  v i m u tag v g m u sir. Kanhk  t  ag t g ganho  u ve m n ke t u n  ha.  Jag m y s og ki h  t  m u, ha m e.

6 Ag j avo  ajag t y Top  mr  v m n k y  ajag  n k ara gemn . K y j ank  n if nh n . K y t  Top  mr  v im n sir,  eg j og mr ,  eg t y  n v g t u  n mr . K y t g kanhk  t   ajag m y n m ke m u,  ajag ganho ti. Ëg t y v nh vatánh t  n n han m n  n v g t g t  (m r), Top  ti," he t g, Jesus ti.

7 " Jag t y ti mr  v m n k y fagr nh m y ti mr  v m n m g han t g n .  U t y Top  v i ki kagt g ag ri ke han t g n .  Jag j anj n k y ag t g  n k y v i m g han t . " g t y v i m g han k y ti h yn  eg v i m  g m u," he ag t g t ,  n k y.

8 Ag ri ke han t g n .  g j og v y n n kar ki kanhró n ,  ajag t y ti m y t  m u ra t g ki kanhró n ," he t g.

9 " Jag t y Top  mr  v i k y tag t om n , ha m e:

" g j og m g, kanhk  t   t g n  n .

 jiji t   eg t g t , k y v nh kar j   t y t y  n m g n  v .

10  g j   k anhmar  t y t y  eg p 'i n  v .

V nh kar j   t y n n to jykrén m u  n han s r, ga t  ke kar, ag j   kanhk  t  ke kar ag ri ke han.

11  g m y  uri  eg j n ti n m,  eg t y kur  kar ki ko t   n.

12 Kÿ ëg mÿ v nh p te f n n , ëg t y   v  mranh ja ti.
H  je  g t g  g t y jagn  to j  t y jagn  m  v nh p te
f n ke m  g .

13 K   g t y   v  mranh s r k   g kren han n ,  g t n
mranh t  n  je.

N n-K r g jo  g vemn .

  h  ne t g tar n '.

  h  ne t g m g n  inhh '.

  jykre t g t ' henh ke t  n ,"
hemn , Top  m ," he t g, Jesus ti.

14 "H , ge ti n ," he t g. "  t y  jag to j  k  ti m 
v nh p te f n n .   t y  jag m  v  k n n k  ti m  v nh
p te f n n  g .  jag t y gen k   g j g v   jag m  v nh
p te f n ke m  g .

15  jag t y tag han t  n n k , k   g j g t g  jag m 
v nh p te f n ke t  n  g ,  jag t y ti v  mranh ja ti,"
he t g, Jesus ti.

 g v k re to v nh jykre

16 "K   jag v k re k  fe   n t i t g n ,  jag t y Top 
m h  n t i je j g t u n t n k . V k re ki  t y v nh jykre
r gre han m  ag jykre ri ke han t g n . Ag t y  n
k  v k re k  ag t g fe   n t n m  sir, v nh kar t y
ag v k re ve je. Ag ganho h  v . Kanhk  t  ag t g
ganho   v nh ke t  n  ha.  jag m  s g ki h  t  m ,
ha m .

17  jag v k re k   jag g n h t g n ,  jag jam  ku
p mn , festa han n t i ve n mn ,  jag v k ren k .

18 H  k  ag t g v g t u n ,  jag v kr g m  ti.  g
j g h  ne v g m  inhh ',  g t   n v g t u  n h  v 
v g m . K  t g kanhk  t   jag m  n m ke m ,  jag

ganho ti. Ëg tÿ v nh vatánh t  n n han m u v g t g t i (m r), Top  t ," he t g, Jesus ti.

*Ëg rico to v nh jykre
(Lc 12.33-34)*

19 "Ga kri m n k  ricon ke to v s n s r t g n . Ga v  âjag t y n n kar ti konh ke m u, âjag t y rico h  to v s n m u ra. K  âjag j nkamy v  v so j gfanh ke m u g  sir, ti e n t n k . K  ag t g pigju k  ma m nh ke m u g  sir, âjag t y n n ti, ti e n t n k .

20 Âjag t y inhh  kanhk  t  m g p  n t n k  t g inhh  âjag m h  t nh m u. T  ti pi(j ) t y ga n ', âjag t u ti, t  ti pi(j ) v so j gfanh m u'. T  ag pi(j ) p ju k  ma m nh m u'. H  k  t  âjag t u vin han s rmn .

21 Âjag t y ga kri t y n n   m g n t n k  âjag t g ga kri m u m g s r m u. Âjag t y h  ra kanhk  t y n n   m g n t n k  âjag t g kanhk  ra m u s r m u, k  tag h  ne h  n ', " he t g, Jesus ti.

*Ëg kan  t y  g m  kur  han
(Lc 11.34-36)*

22 "Ëg kan  t y  g v g t i. K  t g t y  g m  kur  ri ke n ,  g kan  ti, ti h  n n k . T y  g t g kur  ve h  han t i,  g kan  h  n n k .

23  g kan  k r g n t n k  t g  g m  kuty t nh m u. K  t g  g m  kur  v g t i  n m  (t g) kuty n  sir, k  kuty tag v y kuty kar k f r n . Ge ti n ,  g jykre k r g n n k .  g kan  k r g ri ke v  sir,  g jykre k r g ti," he t g, Jesus ti.

* g t y ga kri rico to v s n s r ke t u
(Lc 16.13; 12.22-31)*

24 “Ã jagrē régre nñ kÿ tóg vënhmÿ tñ. Æ tÿ Topë hã tÿ jagrē nñ kÿ jãnkamy tãn ën tÿ jagrē nñ sór tûg nñ. Æ tÿ jãnkamy e ve sór kÿ ti hã mÿ ëkrén kÿ ti hã vÿ tÿ ã jagrē nñnh mû. Kÿ ëg tóg Topë tÿ ëg mÿ néñ tó mû ën to jykrén há han tû nïgtñ. Æ tÿ Topë to há nñ kÿ ã tóg sir ga kri rico to vásan sór ke tû nñ. Æ tÿ ga kri rico nñ sór kÿ ã tóg Topë mÿ ëkrégn tû nñ, hã vemnñ,” he tóg, Jesus ti.

25 “Hã kÿ sóg ãjag mÿ tó mû. Æjag tÿ néñ ve sór mág mû to krí kufy han tûg nñ. “Inh hÿn ūri ne konh mû’, inh hÿn ne tunh mû?” he tûg nñ. Topë tÿ ëg han ja vë mÿr, ëg tÿ ga kri mû jé. Hã kÿ tóg ëg mÿ ëg jén ki rír mû gé sir, ëg kur ki ke gé, Topë ti.

26 Sësñ to jykrén nñ. Ag mÿ ëkrâñ tñ? Vó. Ag mÿ pâjó krém vin tñ? Vó, ke tû ag tóg nïgtñ. Ge ra ëg jôg tÿ kanhkâ tá nñ ën tóg ag ki rír nñ nñ. Æjag mÿ jësñ kâfór tû nÿtñ, Topë mÿ’? Vó, sësñ kâfór ãjag tóg nÿtñ.

27 Topë tÿ ëg kâ û jé prér kÿ ëg tóg ter ke mû, ëg ter sór tû ra. Ter jé ëg tóg ke mû gé, ëg tÿ to krí kufy han mû ra. Ëg krí kufy ën pi(jé) ëg kren han mû’.

28 Kÿ kur to krí kufy han tûg nñ gé. Ka fej hã to jykrén nñ. Jatun mÿ tóg mog tñ. Rãnhräj tû tóg nïgtñ, kur han tû tóg nïgtñ.

29 Hã ra tóg sïnvï nÿtñ, ka fej ti. Kÿ pâ'i mág tÿ Salomão kur tóg ri ke tû nïgtñ, ti sïnvï ra, vënh kar kur sïnvï kâfór ti nñ, Salomão kur ti. Hã ra tóg ka fej sïnvï ri ke tû nñ. Ki hã sóg tó mû mÿr.

30 Topë hã ne ka fej sïnvï han, tÿ tóg kur sïnvï ri ke nñ, ka fej ti. Hã ra tóg kânhmar kâgter tñ, ka fej ti, ti sïnvï ra. Üri tóg há nÿtñ. Kÿ tóg vaj kÿ kógunung kÿ pûr mû sir, re mré. Hã kÿ Topë tóg ãjag ki rír

kāfór han mū, ãjag kur mré hā. Hā kÿ Topë ki ge kÿ nÿtÿmnÿ, ti vÿ kri fi kÿ.

³¹ Krÿ kufy han tûg nÿ. “Inh hÿn ne konh mû’? Inh hÿn ne kron mû’? Inh hÿn ne tunh mû’?” he tûg nÿ.

³² Ü tÿ Topë vÿ ki kagtiг ag vÿ tag to jykrén máг tî, hâ ra ēg j  g tÿ Topë vÿ ēg v  g tî, ēg tÿ néñ ve sór máг mû ti. Kÿ to krÿ kufy han tûg nÿ. Ti hâ ne ēg v  g mû, ēg j  g tÿ Topë ti.

³³ Topë tÿ tÿ ēg p  'i nÿ   n hâ ve sórmnÿ. Kÿ tag hâ to v  s  n nÿ. Ti jykre kuryj tag hâ to v  s  n nÿ. Kÿ t  g ãjag m   ãjag tÿ néñ ve sór máг mû   n tÿ ãjag m   vin ke mû sir.

³⁴ Hâ kÿ ãjag tÿ vaj kÿ néñ venh ke to krÿ kufy han tûg nÿ. Vaj kÿ ãjag t  g venh ke mû, kÿ ãjag t  g to jykrén ke mû sir.   ri ãjag tÿ néñ tÿ   ri v  g mû hâ to jykrén há han nÿ. Æjag tÿ   ri néñ    jagy v  g mû váhá nÿ, kÿ ãjag tÿ vaj kÿ néñ venh ke to jykrén tûg nÿ,   ri,” he t  g Jesus ti.

7

  g tÿ    to jykrén k  n  n ke t  

(Lc 6.37-38, 41-42)

¹ “   régre to jykrén k  n  n tûg nÿ, ti jykre k  régi ra. Kÿ Top   v   ã to jykrén k  n  n ke t   nÿ gé.

²    tÿ    to jykrén mû   n ri ke han j   t  g ke mû, Top   ti, ã m  .    tÿ    m   k  mun mû ri ke han j   t  g ke mû, ã m  , Top   ti.

³ Jykre k  régi máг ã t  g nÿ gé, hâ ra ã régre jykre p  no s     n ne ã m   k  régi n  ’.

⁴ Kÿ ã hâ ne t  g ã régre m  : ã jykre k  régi kurynh j   sóg ke mû, he mû’, ã tÿ ã jykre p  no t  v     n kurynh j  v  nh (hâ) ra’.

5 Ke tūg nī. Ke tū nī (mū) ra ã tóg jykre régre nýtī. Ä jykre kurynh vén nī. Kar kÿ ã tóg sir ã régre jykre kurynh há han mū,” he tóg, Jesus ti.

6 “Hã ra cachorro jykre ri ke ag mÿ Topë jykre sïnvï tó tûg nî. Porco jykre ri ke ag mÿ Topë jykre sïnvï ên tó tûg nî gé. Jykre kavéj ag nýtî, hã kÿ ag tóg Topë jykre to é henh ke mû. Ti tÿ tû' he sór ag tóg tû, ti sän kÿ, Topë jykre sïnvï ên ti. Kar kÿ ag tóg sir ã mré vênh génh sór mû gé, ha vemnî, ã tÿ ag mÿ Topë jykre sïnvï ên tó kÿ,” he tóg, Jesus ti.

*Topë tÿ tÿ ün vî há nî
(Lc 11.9-13)*

7 “Topë mÿ néñ kar to vîmnî, kÿ tóg ãjag mÿ han mû. Äjag tÿ ti mÿ néñ ü to vî mû ên jâvânh nî, kÿ ãjag tóg venh ke mû. Ti mré vî kÿ ëg tÿ ti jânkâ tÿ tórón tórón ke ên ri ke han nî. Kÿ tóg ãjag mÿ nón ri ke han mû sir, ti tÿ ãjag mÿ ãjag tÿ néñ to vî mû ên han kÿ.

8 Hÿ, hã vë. Äjag tÿ ti mÿ néñ (ü) to vîn kÿ tóg ãjag mÿ han mû sir. Äjag tÿ ti jâvânh kÿ ãjag tóg ti venh mû sir. Äjag tÿ ëg tÿ jânkâ tÿ tórón tórón ke ri ke han kÿ tóg ãjag mÿ nón ri ke han mû sir,” he tóg.

9 “Kejën ãjag kósin tóg ãjag mÿ êmî to vî mû. Kÿ ãjag pi(jé) ti mÿ pô nîm ke mû'. Ti mÿ ãjag tóg êmî hã nîm ke mû.

10 Äjag kósin tÿ ãjag mÿ pirâ to vîn kÿ, kÿ ãjag pi(jé) ti mÿ pÿn nîm ke mû'. Pirâ hã nîm jé ãjag tóg ke mû.

11 Jykre pâno ãjag nýtî. Ge ra ãjag tóg ãjag krê mÿ néñ ü há vin tî. Ge ti nî gé, ãjag tÿ Topë mÿ néñ ü to vîn kÿ. Néñ ü há hã nîm jé tóg ke mû. Hã ra tóg ãjag kâfór han tî, ëg jóg tÿ kanhkâ tá nî ti. Äjag tÿ ti

mŷ néñ (ū) to vĩn kŷ tóg ãjag mŷ néñ ū há tãvĩ han tĩ mŷr,” he tóg.

12 “Ãjag tŷ ãjag mré ke ū to: “ti tŷ ēg mŷ tag han há tóg tĩ vѣ,” he mû ra ēg hã tóg ti mŷ han ke mû. Mois s tŷ ēg jyv n hã vѣ, Top  v  t  ag tŷ ēg jyv n hã vѣ,” he t g, Jesus ti.

*J nk  r gre
(Lc 13.24)*

13 “ t  inh ki r  mû v  tŷ j nk  s  f n r m ke ri ke n . J nk  s  f n r m j  ēg t g v s n t . Ri ke ti n ,  t  inh ki r nh ke mû ti. J nk  m g v  n  g . H  ra  t  f n r m ke mû ag v  k gter p  han ke mû. Ãjag tŷ j nk  m g  n f n r m s r k  t g ver jagy t  n , f n r m h  t g t . K  n gme to  epry jagma t g, p  to  em n jagma t g pi(j ) jagy t ', ti m g p  n n k . H  k   t  h n ri ke ag v  jagma m  m . Kar k  ag t g k gter p  han m  sir, p  ki v r k .

14 Ag j vo j nk  s   n f n r m n ,  jag tŷ r r kr g ja t  ve j . S  ti n , kanhk  to  epry ti, kanhk  to  em n ti.  n pipir ag v  jagma m nh m .   s  san k  t g v g t  sag t , h  k   t  jagma m nh ke m  ag v  pipir n t ,” he t g, Jesus ti.

* n k  Top  v  t  ag
(Lc 6.43-44)*

15 “ n k  Top  v  t  t   n ag v  kri fig t g n . H  n t  ve ag t g n t , h  ra ag t g  jag k k n s r n t .  jag k k n s r to ag t g m g j   n ri ke n t , m r, ha m .

16  jag tŷ ag jykre tugn m k   jag t g ag tŷ Top  v  mranh m   n ki kanhró n t . Ha v , v nh tŷ j h  ki

ēg tóg uva vég tū nīgtī mýr. Ký ēg tóg sónh ki pēnva vég tū nīgtī gé.

¹⁷ Ka vý ge nýgtī. Ti há nñ ký tóg kanē há han tī, ký ēg tóg ko tī. Ti kórég nñ ký tóg kanē kórég han tī, ký ēg pi(jé) ko tī'.

¹⁸ Ka há vý kanēn kónān ki kagtīg nñ, ký ka kórég vý kanē há han ki kagtīg nñ gé.

¹⁹ Ký ēg tóg ka kórég ên gýn tī, tý ēg pí han tī. Ka tý kanē há han vānh ên tý ēg pính ti.

²⁰ Ge ti nīgtī, ón ký Topē vĩ tol tī ag tý. Ag tý Topē vĩ mrynhmranh ký ag tóg ón ký Topē vĩ tol tī. Ag tý néñ han mū ki ēg tóg ag jykre kórég vég mū," he tóg, Jesus ti.

*Ēg tý Topē vĩ ki króm ke
(Lc 13.25-27)*

²¹ "Věnh kar tóg iso: "pã'i vě, pã'i vě," he tī. Hā ra ū ag tóg Topē tý néñ tol mū ên han vānh nýtīg. Hā ký ag tóg Topē tý ēg pã'i mág nñ venh ke tū nñ. Ú tý inh jóg vĩ han mū ên ag hā vý Topē tý tý ēg pã'i nñ venh ke mū.

²² Kurā ên kā, isý věnh kar jykre tugným ke kurā ên kā ag tóg inh mý tag tónh mū, ha mě. "Senhor, Senhor, á jykre tol ēg mýr," he jé ag tóg ke mū. "Á jykre hā ki ēkrén ký ēg tóg ēg tý néñ han vānh han ja nīgtī mýr. Á jykre hā tý ēg tóg věnh jagrē kórég pan mýr," he jé ag tóg ke mū, inh mý.

²³ Hā ra sóg ag mý: "ájag pi(jé) tý inh mré ke nýtī!" henh ke mū. "Ájag ki kagtīg sóg nñ mýr. Ha mū jěg. Jykre kórég ájag tóg nýtī," he jé sóg ke mū, ú tý inh panh vĩ han vānh ag mý," he tóg, Jesus ti.

*Ín nūna gunh gunh kāme
(Lc 6.47-49)*

²⁴ “Ha mē, inh vī mēg ājag tóg nýtī,” he tóg. “Ājag tý inh vī ki króm ký ājag tóg sir ūn há ri ke nýtī. Ín han ken ký tóg to jykrén mū. To jykrén há nīn ký tóg ga kūm ký páró kri ín nūna ka fēg mū sir.

²⁵ Ký vāhā ta tóg kutē mū, ký goj vý var mū sir. Kóho jū vý kātī mū, ín to, hā ra tóg kutē tū nī sir, ín ti. Páró kri tóg nýtī, ti nūna ti, hā ký tóg kutē tū nī. Ge ti nī, ājag tý inh vī kri fi ký.

²⁶ Ājag tý inh vī mēg mū ra ki króm tū nīn ký ājag tóg ūn jykre kórég ri ke nýtī. Ín han ken ký tóg to jykrén kónān mū, ký tóg ga tý rýnhrýj hā ki ka fēg mū, krīg mý, ín nūna ti.

²⁷ Ký ta tóg kutē mū, ký goj vý var mū sir. Kóho jū vý kātī mū gé, ín to, ký ín tóg vom ke tére ký kutē mū sir. Mráj kān tóg mū sir, ín ti. Ge ti nī, ājag tý inh vī kri fig tū nīn ký,” he tóg, Jesus ti.

Jesus vī tý vēnh kar vī kāfór nī

²⁸ Hā ki Jesus tóg krýg he mū sir, ag kanhrān ki. Ký tóg vēnh kar mý e tī sir, ti vī ti.

²⁹ Ti vī tóg vēnh kar vī kāfór nī, Topē vī to professor ag vī kāfór ti nī, ký tóg pā'i vī kāfór pē nī gé, ti vī ti. Hā ký tóg ki hā tó mū. Ký tóg ag mý e tī sir.

8

*Jesus tý ūn kaga kren vānh tý há' he
(Mc 1.40-45; Lc 5.12-16)*

¹ Jesus tý ag mý tó kān ký tóg pānónh ēn to tére mū sir. Ký ūn e ēn ag tóg ti nón mū mū sir.

2 Kÿ vâhã ū tóg ti tá jun mû. Vênh kaga kren vânh han kÿ tóg nî, vênh kaga tÿ lepra he mû ën, ū tÿ tá jun mû ti. Kÿ tóg ti krêm grînh ke kÿ ã jakrî tÿ jê nî, kÿ tóg ti mÿ: "Senhor," he mû. "Ã mÿ isÿ há' he sór tû nî? Æ hâ tóg isÿ há henh mû, ã tÿ isÿ há' he sór kÿ," he tóg ti mÿ.

3 Kÿ Jesus tóg ti mÿ: "hej," he mû. "To há sóg nî, há' he ja há ã tóg nî," he tóg ti mÿ, Jesus ti. Kÿ tóg ti kaga kren vânh ên tÿ kren han mû vêşymér. Jânhkri tóg nî, ti fár ti.

4 Kÿ Jesus tóg ti mÿ: "ker ū mÿ tó hë', ã han tag ti," he mû. "Ha tîg, Topê tû ki rîr tî to. Ti hâ mÿ tómnî. Kÿ ti mÿ néñ ū nîm nî, ti tÿ Topê mÿ pûn jé, Moisés tÿ vâsÿ ẽg mÿ néñ tó ja ën ti. Hâ tugrîn vênh kar vÿ ã tÿ há' he mû tag ki kanhrân mû," he tóg ti mÿ, Jesus ti. Kÿ tóg tû mû, há' hen kÿ.

*Jesus tÿ pâ'i mág camarada tÿ há' he
(Lc 7.1-10)*

5 Kÿ Jesus tóg kej n cidade tÿ Cafarnaum tá jun mû. Kÿ f g tÿ capit o t g ti venh k t  mû, ti mÿ néñ ū to v j .

6 Kÿ t g ti mÿ: "Senhor," he mû. "Inh camarada t g n y n , inh  n t . K nhgr n k n k  t g n y n , h  ra t g kaga jagy n ," he t g ti mÿ, capit o ti, Jesus m .

7 Kÿ Jesus t g ti mÿ: "k  inh h n t g ti venh t g ha, ã mr , s  ã m y ti han j ," he mû.

8 H  ra capit o t g Jesus m y ke m n mû. "Ã m n h n jagy n , ã t y inh  n k ki s n ke ti, is y t y f g n n k ," he t g ti m y. "Ã v  pir ki inh camarada v y h  henh m . Æ v  h  t y ã t g ti t y h  henh ke m ," he t g, capit o ti.

9 “Ha vé, tÿ sóg pã'i krêm ke nĩ gé, kÿ soldado ag tóg tÿ inh krêm ke nÿtÿ gé. Hã kÿ sóg pã'i jykre ki kanhró nĩ. Isÿ soldado ū mÿ: kutÿg, hen kÿ tóg tÿ mû. Sÿ ti mÿ: kunig, hen kÿ tóg kâtÿ mû gé. Isÿ inh camarada mÿ: tag han ra, hen kÿ tóg han mû. Inh vĩ tÿ sóg ag jégnég tÿ. Hã kÿ sóg ki kanhró nĩ. Á vĩ tÿ ã tóg inh camarada tÿ há' he há nĩ,” he tóg, capitão ti, Jesus mÿ.

10 Kÿ tóg Jesus mÿ e tÿ, ti vĩ tag ti. Kÿ tóg ã mré mû ag mÿ: “ha më, Israel ag vÿ ti ri ke tû nÿtÿ,” he mû. “Ki kanhró tóg nĩ (mÿr), kÿ tóg inh ki rã kÿ jë. Ge ve ja tû sóg nĩ,” he tóg.

11 “Ha vé, ū tÿ h  n ri ke ag v   k  m  nh ke mû, r   jur ja t   ag k  m  nh mû, r   pur ja t   ke gé. Abra  o mr   ag t   ū tÿ kanhk   tá n     n t   t     g p  i n   venh ke mû, Isaque mr  , Jac  o mr   ke gé, Top   t   ag ki r  r ke mû.

12 Ag j  vo Israel kr  'kr   ag t   kuty ki v  r ke mû. Ag t   ū tÿ kanhk   tá n     n t   t     g p  i n   venh ke v   v  , h   ra ag t   venh ke tû n  . Kÿ ag t   v  s  r  n  h ke mû,   jag j   t   ag g  ng  n ke mû, t   gangan ke mû, v  so j  n k  ,” he t  g, Jesus ti. Á mr   nÿtÿ ag mÿ t  g ke mû.

13 Kÿ t  g capitão mÿ: “ha t  g ge,” he mû. “Inh ki r   k   ã t  g j   n  , h   k   ã t  g venh ke mû sir, ã t   né n ve s  r mû ti. Á camarada t   inh hur há' h  ,” he t  g, Jesus ti, capitão mÿ. Kÿ t  g t   mû sir. H   ra ti camarada t  g há' he mû. Hora   n ki t  g há' he mû, Jesus t   hora ki t   mû   n ki.

*Jesus t   ūn kagyga ag t   hágh  ' he
(Mc 1.29-34; Lc 4.38-41)*

14 Kỹ Jesus tóg sir Pedro ìn kāra rã mū. Kỹ tóg ti prú fi mýnh fi vég mū. Kaga fi tóg ný ní, rýg kÿ.

15 Kỹ tóg fi nýgé mëg mū sir. Kỹ fi rýg ën tóg tû' he mū sir. Kỹ fi tóg ní kÿ ag ki rír mū sir.

16 Kuty ën kã ag tóg ûn jagrë kórég ag tatîn kâmû mû ti to. Kỹ tóg ag mÿ vĩ mû, kÿ ag tóg pa kän mû sir, věnh jagrë kórég ag. Ún kagyga ag hyn han tóg mû gé sir, Jesus ti.

17 Hâ ra tag tóg rán kÿ ní gé. Vásy Topë vĩ tol tû tÿ Isaías vÿ tag rán ja ní, ha më: “ëg kaga nýtîn kÿ tóg ëg han, kÿ ëg tóg há' he kän mû, ti tÿ ëg jagfy jagtar tugrîn,” he ja tóg ní, Isaías ti. Hâ ra tóg ge ní.

*Út tÿ Jesus mré mû sór mû ag
(Lc 9.57-62)*

18 Kejën ag tóg Jesus pénñ e nýtî, kÿ Jesus tóg ag ve kÿ: “mû je ha,” he mû, ã mré mû tî ag mÿ. “Goj kafâ ù ra ëg mûnh mû,” he tóg.

19 Ag mûnh ke to hâ Topë vĩ to professor ù tóg ti mré vînh kâtî mû. “Senhor,” he tóg. “Sÿ ã mré tîg há tóg tî. Æ tÿ hê ra tîg kÿ sóg ã mré tî mû,” he tóg.

20 Hâ ra Jesus tóg ti mÿ: “hâ ra tóg jagy tî,” he mû. “In tû sóg ní,” he tóg. “Mîg vÿ kré nýtîgtî. Sësí vÿ jagfe nýtîgtî gé. Ag jåvo isy hê tá nûr ke tóg tû tî. Tÿ sóg ëprâ ke fi kósin ní,” he tóg, Jesus ti.

21 Kÿ Jesus mré tî ù tóg Jesus mÿ vĩ mû gé. “Æ mré sóg tî mû, hâ ra sóg ver inh panh tÿ ga ki ti fón sór mû,” he tóg, Jesus mÿ.

22 Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “vó,” he mû. “Ti kénéh tî tûg,” he tóg. “Inh mré kâtîg,” he tóg. “Inh ki ge tû ag vÿ ã panh ti kej han mûnh mû. Æ tÿ inhhâ inh mré kâtîg há tóg tî,” he tóg, Jesus ti.

23 Kÿ tóg sir canoa kãki rã mû. Kÿ ti mré mû tî ag tóg ti mré ki ge mû gé sir, goj kafã ū ra mû jé.

*Jesus tÿ kóho jû tÿ tû' he
(Mc 4.35-41; Lc 8.22-25)*

24 Ag tÿ goj kãmî mû (hã) ra kóho jû tóg sir krog he mû, ha m  . Kÿ goj tóg canoa kãki kr  m kr  m ke mû, ti f  n s  r t  g mû. H   ra Jesus t  g n  r k  y n   n  .

25 K  y ag t  g ti r  n k  y ti m  y: “Senhor,” he mû. “  g kren han n  ,” he ag t  g. “  g k  gter ha m   t  g t  ,” he ag t  g.

26 K  y Jesus t  g ag m  y: “  jag t   nej   m  m  gm  g n  ?” he mû. “  jag m  y inh ki ge h   han t  ?” he t  g. K  y t  g n   k  y j  gn   mû sir, k  y t  g goj m  y v   mû sir, k  ho m  y. K  y t  g t  ' he mû sir. Katy' he t  g mû, katy t  v   t  g t  ' m  y, ha m  .

27 K  y t  g v  nh kar m  y e t  . “Ti jykre t  g   g m  y e t  ,” he ag t  g mû. “K  ho t  g ti v   han, goj ti ke g  ,” he ag t  g.

*Jesus tÿ v  nh jagr   k  ré pan
(Mc 5.1-20; Lc 8.26-39)*

28 K  y t  g goj f  n r  m k  y nig kafã ū t   jun mû sir, Gadara t  , Jesus ti, ti mr   mû t   ag ke g  . K  y   n r  gre ag t  g ti kato t  gt   mû,   n jagr   k  ré ag. V  nh kej t   ag t  g k  m   mû. Ag jam   v  , v  nh kej t  . J   ū ag t  g n  t  , k  y ū ag t  g h  n ra mû v  nh n  t  , ag kam  g k  y.

29 Jesus kato ag t  g k  m   mû,   n jagr   k  ré   n ag. Ti ve k  y ag t  g sir pr  r mû, ha m  . “!..   h  n   g t   h   ri kenh mû ha, Top   k  sin’!..!” he ag t  g mû. “!..   m  y   g v  g k  n  n s  r mû ha,   g kur   to h  ...!” he ag t  g. Jesus m  y.

³⁰ Hā ra porco tóg ki e nýtī. Kakó tá ag tóg jēg nýtī.

³¹ Kỹ Nén-Kórég ag tóg Jesus mÿ: “ã tÿ ēg pan kÿ
ã tÿ porco to ēg jégnéh há tóg tī,” he mû.

³² Kÿ tóg ag mÿ: “hej,” he mû. “Ha mû jēg ge,” he
tóg. Kÿ ag tóg ên ag togvânh kÿ porco ki ge mû sir,
Nén-Kórég ag. Kÿ vâhâ porco ag tóg rán ki re kân
mû sir, goj nig ki ag tóg vár kân mû. Nâgnâr kân ag
tóg mû sir, tû' he ag tóg mû sir, porco ên ag, mÿr, ha
m  .

³³ Kÿ porco ki r  r t   ag t  g p  t   k  n mû sir, cidade
ra, kam  g kÿ. T   ag t  g k  m  n k  n mû. N  n-K  r  g
t  jagr   ja ên ag t   ag t  g mû sir, Jesus t   ag pan ên
ti.

³⁴ Kÿ vâhâ cidade t   ke kar ag t  g sir Jesus venh
k  m   mû. K  m   k  n ag t  g mû. Kÿ ag t  g t   junjun
k   (ag t  g) Jesus mÿ to v   mû, ti t   t   kut  j  , ti t   ag
r   h   n   t   n   j  , h   k   t  g t   mû.

9

*Jesus t   ūn k  nhgr  n k   n   t   h  ' he
(Mc 2.1-12; Lc 5.17-26)*

¹ Kÿ Jesus t  g canoa ki r   k   goj nig kaf   ū ra t  g
m  n mû. Kÿ t  g ã jam   t   jun mû.

² Ti t   ã jam   t   jun k   vâhâ ag t  g ti mÿ ū vyn k  
junjun mû, ūn k  nhgr  n k   n   ên, ha m  . Â cama
kri t  g n   n  . Kÿ Jesus t  g ag t   ti ki ge mû v  g mû
sir. H   k   t  g ūn k  nhgr  n mÿ: “inh k  sin!” he mû. “Â
fe t   h  ' h  . Â t   Top   v   mranh ja ên t   t  ' hen h  
v   ha,” he t  g, ti mÿ, ūn k  nhgr  n mÿ.

³ H   ra Top   v   to professor ag v   t   n  t   gé. Ti
v   m   k   ag t  g to jykrén mû. “Top   to v   k  n  n t  g
mû m  r. V  s  y t  g Top   han mû m  r,” he ag t  g mû,

Jesus to, ti tÿ ti mÿ: “ã tÿ Topë vĩ mranh ja ën tÿ tû' hen hã v ,” hen k . K  t g ag m  tÿ ũ n , ti jykre ti.

⁴ H  ra Jesus t g ki kanhró n , ag t y n n to jykrén m n ki. K  t g ag m : “ ajag ne tog n n ũ v nhm  to jykrén m ,” he m .

⁵ “Ne n   ajag m  v nhm  n ?” he t g. “ n t g v nh tag m  s g: “ t  Top  v  mranh ja ën t y t ' hen h  v  ha,” he m  m r. K n m   ajag m  v nhm ?” he t g. “S y ti m : “n  ra, t g ra,” henh ke v  g . K n m   ajag m  v nhm  ke g ?” he t g.

⁶ “H  ra is   ajag m  inh jykre ven s r v . T y s g  pr  ke f  k sin n . T s g kr g ke m , Top  v  mranh t y v nh p te f n ke t ,  n k nhgr  tag m . S y t  kr g m  ven j  s g ke m ,  ajag m ,” he t g.

H  k  t g  n k nhgr  m : “n  ra, j g ra,   kur g  (g) t g ra,  n ra,” he m .

⁷ K  t g v m ke n  m , k  t g sir j gn  k  t  m .  n ra t g t  m  (m r) sir, ha m .

⁸ K  v nh kar ag t g v g m . K  t g ag më e t v  t . Top  m  ag t g v h  han m , ti t y Jesus m  v nh jykre h  n m k .  g mr  ke v  m r, Jesus ti,  pr  ke, h  ra Top  t g ti tar han, h  k  t g ti t y h ' he m .

Jesus t y Mateus mr  v  (Mc 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ K  Jesus t g  jam  t  k  kut  k  t  m  sir. K  t g Mateus v g m  sir. Governo m  t g j nkamy m g t , imposto kaja ti, k  t g  r nhr j han k  n  n . K  Jesus t g ti m : “inh mr  k t g,” he m , Mateus m . K  t g j gn  k  ti mr  t  m  sir.

¹⁰ K  t g kej n ti mr  j g m , Jesus ti. K  ũ t y h n ri ke ag t g t  v nh m n m , ti  n kr m, governo m 

jānkamy māg tī ag, Topē vī mranh tī ag. Jesus mré ag tóg jēgjēg mū, Jesus mré mū tī ag mré ke gé.

11 Kŷ Fariseu ag tóg vég mū. Kŷ ag tóg ti mré mū tī ag mŷ vī mū. “Ājag pā'i ne tóg ag mré jēg mū', governo mŷ jānkamy māg tī ag mré. Topē vī mranh tī ag mré hā tóg jēg mū'”, he ag tóg, Fariseu ag, Jesus mré mū tī ag mŷ.

12 Hā ra Jesus tóg mēg mū, ag vī ti. Kŷ tóg ag mŷ kāmén mū, ha mē. “Ūn kagyga tū ag vŷ médico venh mū tū nīgtī,” he tóg. “Hā ra ūn kagyga ag hā vŷ ti venh mū tī,” he tóg.

13 “Ha vé, tag to jykrén, Topē vī tag to, ha mē. “Ājag tŷ jagnē jagāgtān kŷ tóg inh mŷ há tī inhhā,” he tóg, Topē ti. “Ājag tŷ inh mŷ néñ ū pūn kāfór tóg nī, ājag tŷ jagnē jagāgtān mū tī,” he tóg, Topē ti. Hā kŷ jagnē jagāgtān nī, ag to vī tūg nī,” he tóg, Jesus ti. “Inh pi(jé) ū tŷ vēnh jykre kuryj han mū ag mŷ: “ājag jykre tovānh nī,” he sór tī!. Ú tŷ Topē vī mranh ja nī ūn ag hā mŷ sóg: “ājag jykre kórég tovānh nī,” he sór tī. Hā jé sóg ājag mŷ vēnh ven,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tŷ ēg vākre kāmén
(Mc 2.18-22; Lc 5.33-39)*

14 Kŷ João mré mū tī ag tóg ti tá junjun mū sir, Jesus tá. Kŷ ag tóg ti ki jēmēg mū. “Ēg hā ne tóg vākrég tī’, Fariseu mré ke ag ke gé. Ēg jāvo ā mré mū tī ag tóg vākre vānh nýtīgtī. Hē ri ke jé?” he ag tóg, Jesus mŷ, João mré mū tī ag.

15 Kŷ Jesus tóg ag mŷ: “hŷ,” he mū. “Vēnh kyprūg to kāmū ag pi(jé) vākrég tī’”, he tóg. “Festa vē mŷr, vēnh prūgprūg ti, kŷ ti mré ke ag tóg ūn prūg mū ūn

venh kāmū tī. Hā ra sóg ūn prūg mū ēn ri ke nī, hā kÿ tóg inh mré mū tī ag mÿ sér tī ver,” he tóg. “Vāhā tóg jun mū, inh kurā ti. Kÿ hā ag tóg inh pére mūnh mū. Ēn kā hā ag tóg ãjag vākrenh ke venh mū, kurā ēn kā, inh mré mū tī ag,” he tóg, Jesus ti.

16 “Ti si fag pi(jé) vāfe kygnej tū tÿ kur si jar ki hyn han tī ja nÿtÿgtí!. Ūn kygnej tū tÿ ki hyn han mū ra tóg jaran kenh mū. Kÿ kur si jar ēn tóg mág mū. Ūn kygnej hā tÿ fag tóg ki han han tī, kÿ tóg jaran ke tū nī,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ã jykre tāg tón hā vē, hā ra tóg kur kygnej ja tū ri ke nī.

17 Kÿ tóg ag mÿ: “kÿ vinho vÿ ge nÿgtí gé,” he mū gé. “Ēg pi(jé) vinho kajāg mū tÿ ti fár si tÿ saco ki kujëg tī!. Ke tū nī (mū) ra tóg kunānh kÿ jaran ke mū, kógnāj kÿ. Kÿ vinho ēn tóg tū' he mū, saco ke gé. Vinho kajā tÿ ti fár tāg tÿ ki kujën ke vē mÿr’,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ã jykre tāg tó vē, hā ra tóg vinho kajāg mū ri ke nī gé.

*Jesus tÿ ūn kagyga fag tÿ há' he
(Mc 5.21-43; Lc 8.40-56)*

18 Ti tÿ ver ag mré vémén kÿ pā'i ū tóg tá jun mū, ha mē. Ti krēm tóg grÿnh ke mū. Kÿ tóg ti mÿ: “ha vé,” he mū. “Inh kósin fi tóg ter ke mū. Fi venh kâtíg. Æ tÿ ã nÿgé tÿ fi mē kÿ fi fe tóg mrin kenh ke mū, ha vemnī,” he tóg, pā'i ti, Jesus mÿ.

19 Kÿ Jesus tóg jégnē kÿ ti mré tī mū sir. Jesus mré mū tī ag vÿ ti mré mū mū gé sir.

20 Ti tÿ ti mré tīg mū ra ū fi tóg ti tá jun mū, ūn kaga ū fi. Kyvénh krÿg ja tū han kÿ fi tóg nī, prÿg tÿ 12 (ke) ki. Jesus vatáh tá fi tóg ti kur mëg mū sir, ti kur mráj ki.

21 “Sŷ hën ri ke mūn ti kur mē kŷ inh hŷn han mū,” he fi tóg, to jykrén kŷ. Hā kŷ fi tóg ti kur mēnh kâtí mū.

22 Hā ra Jesus tóg vîrñi ke kŷ fi vég mū. Kŷ tóg fi mŷ: “inh kósin”, he mū. “Kamēg tûg nî,” he tóg mū. “Ā tŷ inh ki râ hā kŷ ã tóg há’ he mū,” he tóg. Kŷ fi tóg há’ he mū sir vësýmér, ha mē.

23 Kŷ tóg tîg mân mū, Jesus ti. Kŷ ag tóg pâ'i ën ïn tá junjun mū sir. Kŷ tóg tá fór nî, ûn kygfŷ mū fag tŷ, ag tŷ ëg jënyk tŷ vâkyr ën kynkyn tî ag tŷ ke gé, ti kósin fi ter kŷ. Kŷ Jesus tóg fag vég mū.

24 Kŷ tóg: “ha mū jëg,” he mū. “Gîr sî fi vŷ ter tû nî. Nûr fi nŷ nî,” he tóg. Hā ra fag tóg ti nyg mū.

25 Hā ra tóg fag pan kân mū sir. Kŷ tóg gîr fi nîgé kâgmîg mū sir. Kŷ fi tóg nî mū sir.

26 Kŷ tag kâme tóg vênh kar kri rûm ke mū, ga ën kar mî hâ, Jesus tŷ fi rîn mân mū ti.

Jesus tŷ ûn kyvó ag tŷ êvânh há hyn han

27 Kŷ Jesus tóg tá kâkutê mū sir. Kŷ ûn kyvó régre ag tóg ti nón mū mū. Ti nón mū kŷ ag tóg ti jé prêr mū: “!..Davi kósin!..!” he ag tóg. “!..Ëg jagâgtân ra..!” he ag tóg, prênrêr kŷ.

28 Kŷ Jesus tóg ïn kâra râ mū sir. Kŷ ûn kyvó ën ag tóg ti nón ge mû gé sir, ïn kâra. Kŷ Jesus tóg ag mŷ: “inh mŷ ãjag mŷ ãjag hyn han há nî?” he mû. Kŷ ag tóg ti mŷ: “hŷ,” he mû.

29 Kŷ Jesus tóg ag kanê mêt mû sir, ã nîgé tŷ. Kŷ tóg ag mŷ: “ãjag tŷ inh ki ge kŷ nûtñi kŷ ãjag tóg há’ henh mû,” he mû.

30 Kŷ ag kanê tóg mrin ke mû sir. Êvânh há’ he ag tóg mû. Kŷ Jesus tóg ag mŷ vî tar han mû. “Ker ū mŷ tó hë!,” he tóg ag mŷ.

31 Hā ra ag tóg mū kÿ (ag tóg) vēnh kar mÿ tugtó mū. Kÿ ti kāme ēn tóg vēnh kar kri rūm ke mū sir.

Jesus tÿ ūn vī vānh vīn

32 Kÿ ag mū kÿ ū tóg ti tá jun mū gé, ūn jagr  k r g . Ti jagr  t g  ti v i v anh han.

33 K y Jesus t g  ti jagr  k r g  kut m  m u  sir. Ti t y ti kut m  k y t g  sir v i h a han m u  sir, ūn v i v anh ja ēn ti. K y t g  v enh kar m y e t i. “Ge ve ja t u   g t g n yt ,  g povo t y Israel k am ,” he ag t g  m u .

34 H a ra Fariseu ag t g  m e g m u . K y ag t g   n k y Jesus to v i k on n m u . “V enh jagr  k r g  pan h a t g  n igt . H a ra t g  v enh jagr  k r g  ag p a i jykre t y ag pan t i n i, ti t y t y Japo mr e ke n i n k y,” he ag t g ,  n k y, Fariseu ag. Ag t y Jesus to  n h a v e.

Jesus m y ūn jagtar ag

35 K y Jesus t g  cidade kar m i t i m u ,  em   kar ēn m i.  g v enh kanhr n jaf  kr m t g  ag kanhr n t i. Ag m y t g  ū t y kanhk   t i n i n t y t y  g p a i n i n t i sir. K y t g  ūn kagyga ag hyn han t i g  sir.

36 V enh e ēn t g  ti m y jag gtar n yt .  U t y ag ki r r  h a han ke t g  t u  t igt , jo ag t g  v enh ki r r  h a han ki kagt g n yt  g . Ti t y ag ve k y t g  carneiro t y m e g m i  ek r g  m u  sir.  U t y carneiro t y m e g ki r r  t u  n i n k y ag t g  v ek  m ugt . Tag ri ke ag t g  n yt , Jesus m y, ūn e ēn ag.

37 K y t g   a mr e m u  t i ag m y: “s y ag ve k y s og  g jakr  m i  ek r g t i,” he m u . “Ti e n i n k y  g t g  kej en kre k  n t u  n igt ,  g pir n yt n k y. Ge ti n igt .  U n e ag t g  inh ki ge to h a n yt , h a ra t g  ver ū t y ag m y t on h ke t g  t u  t i,” he t g , Jesus ti.

38 “Hã kÿ Top  mr  v , ti t  ū j gn  j , ag t  ag m 
ti v  t  j ,” he t g, Jesus ti,   mr  m  t  ag m .

10

*Jesus t  ap stolo ag kupr g m 
(Mc 3.13-16; Lc 6.12-16)*

1 K y Jesus t g  n t  12 (ke) ag j  pr r m  sir, ti mr 
m  t   n ag j . K y t g ag m  v nh jykre n m m , ag
t  v nh jagr  k r g pan j , ag t   n kagyga ag hyn
han j  ke g . V nh kaga kar t  ag t g h  ri ke m  sir,
ti t  ag m  tag to v nh jykre n m k y.

2  t  12 (ke) ag jijin h  v , ha m , Jesus t   n vin
m  ag jygjyn h  v , ha m .  n ve v  t  Sim o n ,
k y ti jiji   h  v : Pedro, he m . Kar k y ti j avy v  n 
g , h  v : André, he m , Tiago ke g , Zebedeu k sin
tag ti, ti j avy t  Jo o ke g ,

3 Filipe ke g , Bartolomeu ke g , Tomás ke g ,
Mateus ke g , governo m  j nkamy m g t  tag ti,
Tiago   ke g , Alfeu k sin tag ti, Tadeu ke g ,

4 Sim o ke g , ag t    to: Zelote, he m  tag ti, kar
k y Judas Iscariotes ke g , Jesus vatánh t  p 'i ag m 
ti k m n ke tag ti.

*Jesus t  ap stolo ag j gn 
(Mc 6.7-13; Lc 9.1-6)*

5  n ag j gn g t g m  sir, Jesus ti, ag t  v nh kar
m  Top  k m n j .  t  12 (ke)  n ag j gn g t g m ,
Jesus t   n kupr g ja  n ag. K y t g ag m : “ver f og
ag m  inh k m n m  t g n , kanhg g ag m  k m n
t g n  g  ver,” he m . “K y Samaria t  ke ag jam  ki
ge t g n  g ,” he t g.

6 “Israel ag tāvī mŷ tómnī inhhā. Topē mŷ ag tóg tŷ carneiro vāfor ri ke nŷtī, kŷ ag hā mŷ tómnī ver,” he tóg.

7 “Ãjag tŷ ag mŷ tó kŷ tag tómnī, ha mē. Ū tŷ kanhkā tá nī ēn tŷ tŷ ãjag pâ'i nñh ke vē ūri, hemnī, ag mŷ.

8 Ún kagyga ag hyn han nī gé. Ún kâgter mû ag rînrîn mân nī. Ún kaga kren vânh ēn kren han nī. Vênh jagrê kórég ag pan nī. Ñjag mŷ sóg ge ra inh jykre nñm mû, kŷ ge ra ag mŷ han nī gé. Ag mŷ: inh mŷ kajâm, he tûg nī.

9 Kŷ jânkamy ma mû tûg nī, jânkamy mág, jânkamy sî ke gé.

10 Kŷ saco ma mû tûg nī gé, bolso ēn. Kur tŷ vênh kri rînh tûg nî, pên né ū gé mû tûg nî gé, pên to rô ēn. Kŷ vâtó vyn tûg nî gé, kâtó ti. Inh rânhraj han ãjag tóg mû. Kŷ ag tóg to ãjag jêñ ke mû, vênh kato, ha vemnî,” he tóg, Jesus ti.

11 “Kŷ ãjag tóg kejêñ êmâ ū tá junjun ke mû. Tá ûn jykre há jâvânh nî. Kŷ ēn ïn ra gemnî. Ên ïn krêm ãjag tŷ kurâ ki kâ panh ke ën tá krýg nî.

12 Kŷ ïn ën krêm nŷtî fag mŷ: “Topê jé ãjag ki rîr, kŷ ãjag jé jatun mŷ nŷtî nî,” hemnî.

13 Fag tŷ ãjag mŷ vî há han kŷ fag tóg jatun mŷ nŷtî. Fag tŷ ãjag mŷ vî há han tû nñn kŷ fag tóg jatun mŷ nŷtî tû nî. Fag javo ãjag tóg jatun mŷ nŷtî.

14 Kejêñ ū tóg ãjag mŷ: “kâge jêg ra,” henh ke tû nî, êmâ ū tá. Kŷ tá kâpamnî, ag tŷ ãjag vî mē jâvânh nŷtîn kŷ. Tá kâpa kŷ ãjag pên hâ kykñh nî. Kŷ ag tóg ki kanhró nŷtî, Topê tŷ ag to kórég nî ti.

15 Ha mē, ki hâ sóg tó mû. Kurâ tŷ ëgno ki, isŷ vênh kar jykre tugnŷm ke kurâ ën ki ag tóg jagâgtar

nýtinh mū sir, ag tÿ ãjag vî m   j  v  nh n  t  n k  . Cidade t   Sodoma t   ke ag t  g jykre p  o n  t   ja n  gt  , cidade t   Gomorra t   ke ag ke g  . K   ag t  g jag  gtar n  tinh m   g  , kur     n k  . H   ra   n t   ãjag v   m   j  v  nh   n ag t  g ag jag  gtar k  f  r han ke m   (m  r), ha m  ,” he t  g, Jesus ti.

*Ag t   Jesus tugr  n   g to j  nh ke
(Mc 13.9-13; Lc 21.12-17; 12.11-12)*

16 “Carneiro v   v  nh jy n  g  n han ki kagt  g n  t  , m  g t   ag m  n s  r n  n k  . Carneiro ri ke ãjag n  t  , h   ra s  g ãjag j  gn  g m  ,   t   m  g ri ke ag to, k   Top   h   t  g ãjag jy n  g  n ke m   sir. H   k   v  nh ki r  r h   han n  . P  n jykre han n  . V  jig ti t  , p  n ti, k     g t  g k  nhmar ti t   h   ri ke t   n  gt  . P  n ri ke han n  . K   s  r  g jykre han n   g  . J   v  nh p   ti n  , n  n    v  nhm   han t   ti n  . K   s  r  g ri ke han n   g  .

17   pr   ke ag t  g ãjag v  g k  n  n ke m  , isugr  n.   jag p  'i ag m   ag t  g ãjag k  m  n ke m  , ag t   ãjag v  g k  n  n j  .   jag v  nh kanhr  nr  n jaf   kr  m ag t  g ãjag mr  nmr  n ke m  . H   k   v  nh ki r  r h   han n  .

18 F  g t   p  'i m  g m   ag t  g ãjag ven ke m  , p  'i m  g    ag m   ke g  . Isugr  n ãjag t  g v  nh jagtar tag venh ke m  ,   jag t   ag m   inh v   ti t   j  , f  g ag kar m   ke g  , kanhg  g ag m   ke g  .

19 P  'i ag t   ãjag j   ke k   to jykrén t  g n  ,   jag t   ag m   n  n t  nh ke m     n ti to. Top   kupr  g h   ne   jag kr  n ke m  ', k   ãjag t  g ti t   ãjag m   n  n t   m     n h   t  nh ke m  , hora   n k  .

20 H   k   ãjag t   t  u v   sir.   g j  g kupr  g t   ãjag t   v  m  n h   v  ,” he t  g.

21 “Hã ra ū ag tóg ãjag mré pafa mū fag kāmén ke mū, pā'i ag mȳ, ag tȳ fag kāgtén jé. Kȳ ū ag tóg ãjag krē kāmén ke mū gé. Kȳ ū ag tóg ãjag han mū fag kāmén ke mū gé, pā'i ag mȳ, ag tȳ fag kāgtén jé, mȳr, ha mē.

22 Vēnh kar vȳ ãjag to jū kȳ ãjag vógr sór nȳtī, isugrīn. Hã ra ū tȳ isovānh tū ēn hā krenkren ke mū, kurā tȳ ēgno ki,” he tóg, Jesus ti.

23 “Ag tȳ cidade ū tá ãjag vógr kónān kȳ, kȳ cidade ū ra pétēmnī. Ki hā sóg tó mū, ha mē. Israel ag cidade fīn rām kān ke tū ãjag nī, kurā ēn kā. Sī ti nī, ag tȳ ãjag vógr kónān ke kurā ti. Kātīg jé sóg ke mū, ag tȳ ge kȳ ãjag vógr kȳ, mȳr, ha mē. Tȳ sóg ēprā ke fi kósin nī, mȳr, ha mē.

24 Aluno pi(jé) ã professor kāfór nī'. Ūn camarada pi(jé) ã patrāo kāfór nī'.

25 Aluno tȳ ã professor ri ke nīn kȳ tóg há tī. Ūn camarada tȳ ã patrāo ri ke nīn kȳ tóg há tī gé. Iso ag tóg: Belzebu, he ja nīgtī, inh kato vāsānsān mū ag, hā vȳ: Japo, he mū, hā vȳ: Belzebu, he mū. Tȳ sóg ãjag professor ri ke nī, ãjag patrāo ri ke. Ag tȳ iso: Japo, hen kȳ ag tóg ãjag to vī kónān ke mū gé, ha vēmnī, ãjag tȳ inh jykre hā han ti kȳ,” he tóg, Jesus ti.

Ēg tȳ Topē hā kamēg ke (Lc 12.2-7)

26 “Ge ra ag kamēg tūg nī, pā'i ag. Ēg tȳ péju kȳ néñ han mū tóg vēnh ven kān ke mū, ēg tȳ vēnh kar vatáñh tá néñ to jykrén mū tóg vēnh ven kān ke mū.

27 Isȳ vēnh kar vatáñh tá ãjag mȳ néñ tó mū tag tȳ vēnh kar mȳ tó kān nī. Isȳ komēr hā ãjag mȳ néñ tó mū tag tȳ vēnh kar mȳ jamā há ra tómnī.

28 Mūmēg tūg nī, ag kamēg tūg nī, pā'i ag. Ěg téñ há ag nýtī, hā ra ag tógr nūgme ki ēg vām ke kagtīg nýtī, pā'i ag. Ún pir kamēg nī, hā vý: Topē, he mū. Ti hā ne ēg téñ kar kÿ nūgme ki ēg vām ki kanhró nī", inferno ki, kÿ ti hā kamēg nī.

29 Ha vé. Sësí vender he ag tī, jänkamy to, kÿ ag tógr ūn régre to jänkamy pir mäg tī. Hā ra Topē tógr jësí ag ki rīr tīgtī. Ti tÿ: "hej," hen kÿ ēg tógr ag pin tī, ke tū nñ kÿ ēg tógr ag krenkren tī.

30 Hā ki Topē tógr ag ki rīr tīgtī, sësí ag ki. Ěg ki rīr tógr tī gé, Topē ti. Ěg tÿ néñ vég mū kar ki kanhró tógr nī. Hā kÿ tógr ēg gäh kar nïgkrén ja nī gé, Topē ti.

31 Hā kÿ pā'i ag kamēg tūg nī. Jësí kãfór ãjag tógr nýtī, Topē mÿ. ãjag kãmí ūn pir tógr sësí e kãfór nī, ti mÿ," he tógr, Jesus ti.

*Ēg tÿ Jesus kãmén ke
(Lc 12.8-9)*

32 "Hā kÿ inh kãmén nī, ēprā ke ag mÿ. ãjag tÿ ag kamēg tū nñ kÿ ag mÿ inh kãmén kÿ sóg inh jóg tÿ kanhkä tá nī ẽn mÿ ãjag kãmén ke mū gé, kurã ẽn kã.

33 ãjag tÿ hā ra inh kãmén tū nñ kÿ sóg inh jóg tÿ kanhkä tá nī ẽn mÿ ãjag kãmén ke tū nñ gé, kurã ẽn kã, ãjag tÿ iso: "ti ki kagtīg sóg nī," hen kÿ," he tógr, Jesus ti.

*Ēg tÿ ēg jykre finh ke
(Lc 12.51-53; 14.26-27)*

34 "Ãjag hÿn iso: "vënh kar tÿ jagnë to há han jé tógr ke mū," he tī. Hā tū vë, ū tÿ hëñ ri ke tÿ jagnë to jü han jé sóg ke mū, ha vemnī.

35 Hā kÿ ū tóg ã panh kato tênh mû, kÿ ū fi tóg ã mÿnh fi kato tênh mû gé. Kÿ ū fi tóg ã má fi kato tênh mû gé, mÿr, ha më.

36 Ti mré ke ag vÿ tÿ ti kato vâsânsân mû ag nÿtinh mû, kÿ fi mré ke fag tóg fi kato vâsân ke mû gé, ha më.

37 Iso há kâfor nÿtîmnî, ãjag han mû fag kri, ke tû nî (mû) ra ãjag tóg inh mÿ há tû nÿtî. Iso há kâfór nÿtîmnî, ãjag krê kri, ke tû nî (mû) ra ãjag tóg inh mÿ há tû nÿtî.

38 Isÿ inh cruz va tîg ri ke han nî gé, isÿ tá ter ke ti, hâ vÿ: iser ên ri ke han sór mû, he mû. Ke tû nî (mû) ra ãjag tóg inh mÿ há tû nÿtî.

39 Ñag tÿ iser ri ke han sór tû nÿtîn kÿ ãjag tóg nûgme ki kutênh mû, ãjag tÿ ãjag jykre tovânh sór tû nÿtîn kÿ. Ñag tÿ isugrîn kâgter sór kÿ ãjag tóg rîr krÿg ja tû ên venh ke mû, ãjag tÿ ãjag jykre tovânh kÿ,” he tóg, Jesus ti.

*Topë tÿ ëg mÿ néñ ū há tónh ke
(Mc 9.41)*

40 “Ù tÿ ãjag mÿ: hej, hen kÿ tóg inh mÿ: hej, he mû gé sir, kÿ tóg inh ki râ mû sir. Ti tÿ inh ki râ kÿ tóg û tÿ inh jënëg mû ên ki râ mû gé sir, hâ vÿ: Topë, he mû.

41 Ù tóg Topë vî tó tî ag mÿ: “ha kârâ,” he tî, ag tÿ Topë vî tó tî tugrîn. Ti tÿ ag mÿ vî há han kÿ tóg Topë mÿ há nî sir. Kÿ tóg kejëñ ti mÿ néñ ū há tónh ke mû, Topë ti, ù tÿ ti vî tó tî ag mÿ: “ha kârâ,” he mû ên mÿ. Ù tóg ûn jykre kuryj ag mÿ: “ha kârâ,” he tî, ag jykre kuryj nÿtî tugrîn. Ên mÿ tóg néñ ū há tónh ke mû gé, Topë ti.

42 Ū tóg kejēn ūn sī mŷ néñ ū nñm tī, goj hēn ri ke mūn. ūn sī tŷ inh ki rā nñ tugrñt tóg ti mŷ néñ ū nñm tī. ēn mŷ tóg néñ ū há tónh ke mū gé, Topē ti. Ti pi(jé) to néñ ū há vēnh ke tū nñ!”, he tóg, Jesus ti.

11

*João Batista tŷ Jesus ki jēmē
(Lc 7.18-35)*

1 Jesus tŷ ã mré mū tī ag mŷ tó kān kŷ tóg tá kâkutē mū sir, ū tŷ 12 (ke) ag mré. Kŷ tóg cidade kar mī tī mū sir, vēnh kar kanhrān kŷ, ag mŷ Topē vī tón kŷ.

2 Kŷ kejēn João tóg ti kâme mēg mū. Se kŷ tóg nñ nñ, João ti, hã ra tóg Jesus tŷ néñ han mū mēg mū sir. Kŷ tóg Jesus mŷ vēnh vī jēnēg mū, ã mré mū tī ag tŷ, João ti.

3 Kŷ tóg Jesus mŷ: “ã hã mŷ’?” he mū. “Ēg tŷ ūn jāvānh mū mŷ tŷ ã nñ’? Topē tŷ ūn jēnēg mū hã mŷ tŷ ã nñ’?” he tóg. “Ēg mŷ ū jāvānh mān ke tū nñ ha’, ã pâte’?” he tóg, João Batista ti, Jesus mŷ.

4 Kŷ Jesus tóg ti mŷ vēnh vī jēnēg mū gé sir. “Ha João mŷ ãjag tŷ néñ vég mū tag ti tómnī, ãjag tŷ néñ mēg mū tag ti, ha mē,” he tóg.

5 “Tag han inh tī, ha mē: ūn kyvó ag vŷ isugrñ ūvānh há nÿtī. ūn kānhgrñ ag vŷ mū há han mū, ū tŷ vēnh kaga kren vānh han mū ēn ag krenkren han inh tī, lepra han mū ag. ūn kutu ag vŷ ēmē há nÿtī ha, ūn kāgter mū ag vŷ rīnrīr mān nÿtī. ūn jagāgtar ag vŷ Topē vī mēg tī, ū tŷ kanhkā tá nñ ēn tŷ tŷ ēg pâ'i nñnh ke to.

6 Kÿ tóg ti tÿ iso jykrén kónän tû nññ kÿ há' he mû. Kÿ Topë tóg ti ve há han mû. Tag tómní, João mÿ," he tóg, Jesus ti.

7 Kÿ ag tóg sir mû mû, João mÿ tó je, ti mré mû tî ag.

Ag mûn kÿ Jesus tóg vênh e ag mÿ João kâmén mû. "Âjag tÿ êmã tûg ja ra mûn kÿ, ti ve je, kÿ ti jykre hÿn ne ri ke nî, âjag mÿ?" he tóg. "Kejën kâka tóg goj jagma krâ tÿ man man ke tî. João jykre mÿ âjag mÿ tag ri ke tû nî"? Hÿ, ri ke tû ti nî.

8 Kÿ ti jykre hÿn ne ri ke nî, âjag mÿ? Ti mÿ âjag mÿ ûn kur sînví ag jykre ri ke nî? Vó, ûn kur sînví ag vÿ cidade mág tá nÿtî, pâ'i mág ïn krêm.

9 Kÿ ti jykre hÿn ne ri ke nî, âjag mÿ? Ti jykre mÿ âjag mÿ Topë vî tó tî jykre ri ke nî? Hÿ, Topë vî tó tî vê mÿr. Hå ra tóg Topë vî tó tî ag kâfór kar nî, João ti.

10 Topë vÿ João jënë, ti tÿ ijo tîg je. Hå kÿ tag tóg ti to rán kÿ nî, Topë vî ki, ha më. "Ha vé, å jo sóg û jënënh mû, ti tÿ vênh kar jykre tÿ há' hen je, å tîg ken jo," he ja tóg nî, Topë ti, João to, iso ke gé," he tóg, Jesus ti. "Ag jyvén je tóg ke mû, kÿ tóg êpry kure ri ke nî, êmîn kurynh ri ke," he ja tóg nî, Topë vî tÿ rán kÿ nî ki, João to.

11 Ki hå sóg tó mû, hå kÿ sóg ke mû, ha më. Êprâ ke ag kâfór kar ti nî, João ti, Topë vî tón ki. Ü tÿ ga kri mû ag kâfór kar ti nî. Hå ra û tÿ hën ri ke ag tóg ü tÿ kanhkâ tá nî ên tÿ tÿ êg pâ'i nñnh ke ên venh ke mû. Ag tÿ venh ke mû (hå) ra ag tóg kâsir nÿtînh mû. Ün kâsir ên ag tÿ êgno pê ên tóg João kâfór nñnh mû, hå ra," he tóg, Jesus ti.

12 "João Batista kâtîg kar kÿ êg tóg vâsân kÿ (êg

tógr) ū tý kanhkā tá nī ūn tý tý ēg pā'i nī venh ke mū.
Ēg vāsān kÿ ēg tógr venh ke mū.

¹³ Topē vī tó tī ag kar vý Topē vī tó ja nīgtí. Kÿ tógr
rán kÿ nī gé, Topē tý ēg jyvēn mū ti. Kÿ João tógr tó
ja nī, ag nón.

¹⁴ João vý Elias ri ke nī. Tag to jykrén. Rán kÿ
tógr nī, Topē vī tý rán kÿ nī ki, Elias kātīg mān ke tī,
Cristo kātīg ken jo. Ti hā vē, João hā vē, Elias kātīg
mān ūn tī.

¹⁵ Ū nīgrēg nītī tý tý jēmē jé, to jykrén jé,” he tógr,
Jesus ti.

¹⁶ “Úri ke ag vý ge nītī gé, ha mē. Gír ag ri
ke ag tógr nītī. Gír ag vý jagnē mré kanhinnhir
mūgtí. Kÿ ag tógr ājag mré ke ag jé prēr tīgtí, “mū
nī, kanhinnhir jé,” hen kÿ. Kÿ ag tógr kejēn jūgiū tī.

¹⁷ “Ājag mÿ ēg tógr vākyn, kanhinnhir kÿ, hā ra
ājag ne vēnh gringrén jāvānh nītī,” he ag tógr tī, gír
ag, jagnē mÿ. “Ājag vēnh gringrén jāvānh nītīn kÿ
ēg tógr vēsyrénh mū sir, ēg kanhinnhir kÿ, hā ra ājag
tógr ēg mré fý jāvānh nītī gé,” he ag tógr tī gé, ón kÿ
jagnē to jū kÿ, gír ag.

¹⁸ Gír tag ag ri ke ājag nītī, João to, iso ke gé. João
vý vākre ja nītī, jēn mág tī, kron tī. Kÿ ājag tógr ti
to: “jagrē kórég ti nī” he ja nītī, ti vākre to.

¹⁹ Ti jāvo sóg vākrég tī nītī, jēg sóg nītī, kron sóg
nītī, kÿ ājag tógr iso: “ti hā ne jēn mág nītī”, ti hā ne
kronkron nītī, ti hā ne governo mÿ jānkamy mág
tī ag to há nītī, ti hā ne Topē vī mranh tī ag hā to
há nītī,” he ājag tógr sir, iso, ēprā ke fi kósin to. Kÿ
João jykre tógr ājag mÿ kórég nÿ, ti vākre to. Jāvo inh
jykre tógr ājag mÿ kórég nÿ gé, inh vākrég tī to. Hā
ra ēg tý ū jykre tugným kÿ ēg tógr ti jykre há ūn ki

kanhró nŷtī sir. Kŷ tóg tŷ Topē krẽ nĩ sir, ūn jykre há ti, kŷ ēg tóg ti ki Topē jykre ki kanhró nŷtī sir,” he tóg, Jesus ti. Ti tŷ ag mŷ João kãmén hã vê.

*Jesus tŷ cidade ū tá ke ag mŷ vĩ kónän
(Lc 10.13-15)*

20 Kŷ Jesus tóg cidade tá ke ag mŷ vĩ kónän mū sir. Cidade tŷ hẽn ri ke ki tóg ēg tŷ néñ han vãnh hyn han ja nïgtī, milagre ti, hã ra ag tóg ājag jykre tovãnh sór ja tũ nïgtī, ti ki ag tóg ge sór ja tũ nïgtī. Hã kŷ tóg sir ag to vĩ kónän ja nĩ, ha mẽ.

21 “Sŷ cidade tŷ Corazim ki ke ag mŷ tag tó sór mū, ha mẽ,” he tóg. “Kórég ve je ājag tóg ke mū,” he tóg. “Sŷ cidade tŷ Betsaida ki ke ag mŷ tag tó sór mū, ha mẽ,” he tóg. “Kórég ve je ājag tóg ke mū gé,” he tóg. “Milagre tŷ hẽn ri ke hyn han isóg ājag mŷ, hã ra ājag tóg ājag jykre tovãnh sór tũ nïgtī,” he tóg. “Cidade tŷ Tiro tá, cidade tŷ Sidom tá sóg ēg tŷ néñ han vãnh ën hyn han ja tũ nĩ. Sŷ tá milagre ën hyn han mū ra ag tóg ājag jykre tovãnh mū vê, vãsŷ,” he tóg. “Kygfŷ ag mū vê, ājag mŷ e tñk kŷ, ag jykre pâno ën, sŷ ag mŷ tó (hã) ra. Ag jävo ājag tóg tovãnh sór tũ nĩ, to jykrén sór tũ nĩ,” he tóg.

22 “Tiro tá ke ag vŷ vësýrénh ke mū, kurã tŷ ēgno ën ki, Sidom tá ke ag ke gé, ag jykre pâno to. Hã ra ājag tóg ag vësýrénh kãfór han ke mū, ha vemnī, ājag tŷ inh vég mū ra inh ki ge sór ja tũ nñn kŷ. Ki hã sóg tó mū,” he tóg, Jesus ti.

23 “Sŷ cidade tŷ Cafarnaum ki ke ag mŷ tag tó sór mū, ha mẽ,” he tóg. “Üri tóg ver ājag mŷ sér tñ,” he tóg. “Ājag tŷ kanhkã jykre vég nŷtī ra ājag tóg to jykrén tũ nĩ, hã kŷ ājag tóg nügme ki vár ke kãn mū. Cidade tŷ Sodoma tá ke ag vŷ ājag jykre pâno

to kāgter. Ag tÿ sÿ ãjag mÿ nén han mû vég mû ra ag vâsÿ to jykrén mû vë, kÿ ag kāgter ke tû nî vë. Kÿ ēg tÿ ūri ag jamã ve vë vë.

²⁴ Kurã tÿ ēgno ki ag tóg vësÿrénh ke mû, Sodoma tá ke ag. Hâ ra ãjag tóg ag vësÿrénh kâfór han ke mû, sÿ vënh kar jykre tugnÿm ke kurã ên kâ, ãjag tÿ inh vég mû ra inh ki ge sór tû nÿtñkÿ,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tÿ ēg krî tÿ kânhvy' henh ke
(Lc 10.21-22)*

²⁵ Kÿ Jesus tóg tag tó mû gé, ha më. “Jóg!”, he tóg. “Tÿ ã tóg kanhkâ tân ag kâfór kar nî, kar ã tóg tÿ ēprâ ke ag kâfór kar nî gé,” he tóg. “Inh mÿ tóg há tî, ã tÿ nén han mû ti. Ú tÿ: “ki kanhró mág inh nî” he mû ag mÿ ã tóg ã jykre ven ja tû nî. Ag mÿ ã tóg kâmén ja tû nî. Ú tÿ gîr ri ke ki kagtîg ag hâ mÿ ã tóg ven ja nî, ã jykre ti,” he tóg.

²⁶ “Hÿ, hâ vë. Æ tÿ nén to jykrén mûn hâ vë, hâ kÿ ã tóg ag hâ mÿ ã jykre ti nîm. Hâ ra tóg há tâvî nî, jóg!”, he tóg, Jesus ti.

²⁷ Kÿ tóg ag mÿ: “inh jóg tóg inh mÿ tovânh kân, ã tÿ nén han ja kar ti,” he mû. “Kÿ ū pi(jé) ti kósin ki kanhró nî!. Inh jóg hâ ne inh ki kanhró nî!. Kÿ ū pi(jé) inh jóg ki kanhró nî gé!. Inh hâ ne ti ki kanhró nî!, isÿ tÿ ti kósin nîn kÿ. Hâ ra sóg ãjag mÿ ti kâmén je kâtî mû, inh jóg ti. Isÿ tag to ūn kuprêg mû ag hâ mÿ sóg ti kâmén tî, inh jóg ti,” he tóg.

²⁸ “Ãjag jagâgtar nÿtñkÿ, ãjag tÿ Topê vî ki króm ki kagtîg nÿtî tugrîn jagtar nÿtñkÿ iso kâmû jëg. Nén ū tÿ ãjag mÿ jagy tîn kÿ iso kâmû jëg. Æjag krî tÿ sóg kânhvy' henh mû mÿr, ha më,” he tóg.

29 “Inh mré kāmū jēg. Ājag kanhrān jé sóg ke mū. Komēr hā sóg vī tī. Inh pi(jé) vēsŷ ūn mág han tī', vī tar han vānh sóg nīgtī. Ājag tý iso kāmū kÿ ājag krī tóg há' henh mū, ha vemnī. Kuprā' he jé tóg ke mū, ājag krī ti, ha vemnī,” he tóg.

30 “Inh jykre pi(jé) kufy nī', ājag mÿ'. Isÿ ājag mÿ néen tó mū pi(jé) han kórég nī'”, he tóg, Jesus ti.

12

*Jesus tý vēnhkán ke kurā to pā'i
(Mc 2.23-28; Lc 6.1-5)*

1 Kejēn Jesus tóg trigo jo ēpÿ mī tī mū, ti mré mū tī ag tóg ti mré mū mū. Vēnhkán ke kurā ki ke vē, hā ra ag tóg kókīnkīr mū, vējēn vég tū nīn kÿ. Hā kÿ ag tóg trigo mó ēn tý kam ke kÿ ko mū sir.

2 Kÿ Fariseu ag tóg ag vég mū. Kÿ ag tóg Jesus mÿ vī mū. “Ha vé,” he ag tóg mū ti mÿ. “Ā mré mū tī ag ne tóg ājag tý néen han ke tū han mū ha', vēnhkán ke kurā ki'. Vēnh rānhrāj vē mÿr, ag tý trigo tý kam ke ti,” he ag tóg, Jesus, mÿ.

3 Hā ra Jesus tóg ag mÿ: “vó,” he mū. “Davi tý néen han mū to jykrén nī,” he tóg. “Ti kókīr nīn kÿ tóg ā tý néen han ke tū han gé, ti mré mū tī ag mré, hā ra Topē pi(jé) ti to jū mū', ti tý ā tý néen han ke tū han mū ra.

4 Tag han ja ti nī, ha mē. Topē jo īn kāra rā kÿ tóg tá Topē jamī ēn kó, tý ā tý konh ke tū ra. Kÿ tóg ā mré mū tī ag mÿ vin gé, Topē jamī ēn. Topē tū ki rīr tī ag tý konh ke ja vē vē, Topē jamī ēn, hā ra tóg ko ja nī, ti tý tý Topē tū ki rīr tī tū ra, Davi ti. Hā kÿ tóg rán kÿ nī, Topē vī tý rán kÿ nī ki,” he tóg, Jesus ti.

5 “Kÿ Top  t  ki r r t  ag jykre to jykr n n  g . T  v nhk n ke kur  ra ag t g r nhr j m gt , Top  jo  n kr m, h  ra ag t g Top  t  ki r r t . H  k  ag t g t  v nhk n ke kur  ra ki v nhk n t  n gt  g , ge ra ag jykre t g h  n , Top  m . H  k  t g r n k  n  g , Top  v  t  r n k  n  ki.

6 Ha m , Top  jo  n v  t  Top  t  n . K  ag t g ti t  ki r r t , t  v nhk n ke kur  ra. H  ra s g Top  jo  n k f r n , Top  m . H  k  inh mr  m  t  ag t g Top  m  h  n t , ag t  v nhk n ke kur  ki v nhk n t  ra,” he t g, Jesus ti.

7 “K  Top  v  tag to jykr n n  g , ha m . “Aj g t  jagn  jag gt n k  t g inh m  h  t ,” he ja t g n . Top  ti. “K  tag t g inh m  aj g t  inh m  n n   p n k f r n , aj g t  jagn  jag gt n tag ti,” he ja t g n . Top  ti. Aj g t  tag to jykrén m  ra aj g t g inh mr  ke ag to j nh ke t  n  v . Ag k k r v  m r. N n   k r g han ja t  ag t g n ,” he t g, Jesus ti.

8 “H  ra s g t  v nhk n ke kur  to p 'i n . T  s g  pr  ke fi k sin n ” he t g, Jesus ti, Fariseu ag m .

*Jesus t   n n g  t g t  h ' he
(Mc 3.1-6; Lc 6.6-11)*

9 K  t g  m   n t  kut  k   m   r  t  m , k  t g  g v nh kanhr n jaf  k ra r  m  sir.

10 T   t g n  n , ti n g  t g t g ja n . K  ag t g Jesus m : “m  h  n  v ,  g t  v nhk n ke kur  ki   kygt g ke ti?” he m . H  ra ag t g p 'i ag m : “v nhk n ke kur  ki t g Top  v  m ranh t ,   kygt g k ,” he s r m . H  k  ag t g ti ki j m g m . Ag m  t g t  v nh r nhr j n ,   kygt g ti. V nhk n ke kur  ki  g n j    kygt g ke t  n .

11 Hā ra Jesus tóg ag mÿ: “ãjag mëg tÿ vënhkán ke kurã ki kãgnó ki kutë kÿ, ãjag mÿ ti kunñuh ke tû nî, tÿ vënhkán ke kurã nîn kÿ?” he mû. “Ti kunñuh jé ãjag tóg ke mû. Kÿ to jykrén nî.

12 Ëg mré ke vÿ ëg mëg kãfór nî,” he tóg. “Kÿ tóg há nî, ëg tÿ ëg mré ke kygtâg kÿ, tÿ vënhkán ke kurã ra,” he tóg.

13 Kÿ tóg ūn nîgé tóg ën mÿ: “ã nîgé tÿ krÿg' hé,” he mû. Kÿ tóg tÿ krÿg' he mû sir. Hā ra tóg há' he mû. Ti nîgé há ën hâ ri ke tóg nî, ti nîgé kórég ja ti.

14 Kÿ Fariseu ag tóg jügjû kÿ pa mû sir, ïn ën ki. “Ëg hÿn hê ri kenh mû, ti téń jé?” he ag tóg mû, Jesus to.

15 Hā ra Jesus tóg ki kanhró nî, ag tÿ ti téń sór mû ti. Kÿ tóg sir tá kákutë mû, ëmâ ù ra tîg jé.

Isaías tÿ Jesus kâmén ja

Ti tîg kÿ ūn tÿ h n ri ke ag tóg ti nón mû mû sir, ūn kagyga ag ke gé, fag ke gé. Kÿ tóg ag tÿ há' he k n mû sir, fag tÿ ke gé, Jesus ti.

16 Kÿ tóg ag mÿ: “ker isÿ ãjag tÿ há' he kâmén h ,” he mû.

17 H  ra t g r n k  n  gé, ti t  ag t  há' he m  tag ti. Isa as ti, ù t  v s y Top  v  r n t   n h  v  Jesus to tag r n ja n , ti t  Top  v  t  k .

18 Top  v  tag t  ja ti n , ha m : “ha v , s y ūn kupr g m   n,” he t g, Top  ti,” he ja t g n , Isa as ti. “Inh camarada ri ke ti n , ti t  is y n n t  m   n ki kr m h  han k . Inh fe p  v gt , s y ti ve k  t g inh m  s r t . Ti h  m  s g inh kupr g j n n h m , k  t g inh v  t n h m  sir. F g ag m  t g t n h m , kanhg g ag m  ke gé, is y ag jykre tugn m ke ti,” he t g, Top  ti,” he ja t g n , Isa as ti.

19 “Vī jū han ke tū ti nī, jū kÿ vī tar han ke tū ti nī gé. Re tá ag tóg ti vī mēnh ke tū nī gé. Komēr hā tóg vīnh mū,” he tóg, Topē ti.

20 “Êprā ke ag tÿ inh vī mranh kÿ ag tóg vān tÿ ã tÿ tóg’ he kÿ kam ke ēn ri ke nÿtī. Hā ra ti pi(jé) ag tÿ kam ke kān ke mū’, isÿ ū to: inh fe, he mū ēn ti. Néj gru tÿ nhyn ke sór ri ke ag nÿtī gé. Ti pi(jé) ag tÿ nhyn kenh ke mū’, hā ra’. Ag mÿ tóg vī há han ke mū. Tag kar kÿ sóg kejēn vēnh kar jykre tugným ke mū.

21 Ên kā ū tÿ ti ki ge kÿ nÿtī ag hā vÿ krenkren ke mū, fóg ag mré hā, kanhgág ag mré hā,” he tóg, Topē ti,” he ja tóg nī, Isaías ti, Jesus to. Hā ra tóg ge nÿgtī.

*Jesus tÿ Japo jykre té
(Mc 3.20-30; Lc 11.14-23)*

22 Kejēn ag tóg Jesus to ū pére kāmū mū, ūn kyvó. Vī vānh tóg nī gé. Hā ra tóg jagrē kórég nī gé, hā kÿ tóg ge nÿgtī. Kÿ Jesus tóg ti tÿ há’ he mū sir. Kÿ tóg vī há’ he mū sir. Ve há’ he tóg mū gé sir.

23 Kÿ tóg vēnh kar mÿ e tāvī tī. Kÿ ag tóg jagnë mÿ: “Davi kósin ēn tū mÿ?” he mū sir, Jesus to. “Ü tÿ vāsÿ rán kÿ nī ūn tū mÿ?” he ag tóg mū. Ag mÿ tóg ti hā nī ve nī.

24 Kÿ Fariseu ag tóg mēg mū sir, Jesus tÿ ti tÿ há’ he mū ti. Hā ra ag tóg Jesus to: “jagrē kórég ti nī,” he mū. “Nén-Kórég ag pā'i tÿ ti jagrē nī, Belzebu ūn tÿ,” he ag tóg mū. “Hā kÿ tóg Nén-Kórég ag pan tī, hā kÿ tóg ag jagrē kórég ag pan tī. Nén-Kórég ag pā'i jykre tÿ tóg ag pan tī,” he ag tóg, Fariseu ag.

25 Hā ra Jesus tóg ki kanhró nī, ag tÿ néñ to jykrén mūn ki. Kÿ tóg ag mÿ: “pā'i pir krēm ke ag tÿ jagnë

kato tēgtēn kÿ ag tóg jagnë kãgtén kãn ke mû,” he mû. “Ēmã pir ki ke ag tÿ jagnë kato tēgtë kÿ, īn pir krëm ke fag tÿ jagnë kato tēgtë kÿ fag tóg vënh kãpäm kÿ nÿtñh mû, kÿ fag tóg jagnë kãgtén kãn ke mû.

²⁶ Ge ti nî gé, Nén-Kórég ag. Nén-Kórég tÿ Nén-Kórég ū kutëm kÿ tóg Nén-Kórég ag tÿ jagnë kato tēgtë han mû sir. Kÿ ag tóg jagnë tÿ tû' henh ke mû gé, Satanás ag.

²⁷ “Belzebu tÿ tóg Nén-Kórég ag pan tî,” he ãjag tóg tî iso. Jävo ãjag mré ke ag hÿn vënh jykre tÿ ne tÿ vënh jagrë kórég ag pan tî? Ag mÿ Nén-Kórég ag jykre ki ag pan mû gé!, Topë jykre ki mÿ gó? Topë jykre ki ag tóg ag pan tî. Ñjag tÿ tag to jykrén kÿ ãjag tóg inh jykre há ki kanhrân ke mû vë,” he tóg ag mÿ, Jesus ti.

²⁸ “Topë kupríg jykre tÿ sóg Japo ag pan tî mÿr. Topë kupríg tÿ Japo ag pan kãn kÿ Topë tóg tÿ ëg pâ'i nî vë mÿr. Tag to jykrén nî,” he tóg, Jesus ti.

²⁹ mân sór kÿ, ti īn tá, kÿ ëg tóg ti se vén tî, ke tû nî (mû) ra tóg ã tû ki rîr ke mû, kÿ ëg tóg ti tû mân tÿ hê ri kenh ke tû nÿgtî, ti tar nîn kÿ. Ëg tÿ ti se kar kÿ ëg tóg ti tû mág mû sir,” he tóg. “Ge ti nÿgtî, sÿ néen han mû ti. Tar ti nî, Japo ti. Hâ ra sóg hur ti sé, hâ kÿ sóg ti tû ag kygvän ke mû sir. Ag jagrë kórég pan sóg mû sir,” he tóg, Jesus ti.

³⁰ “Ñjag tÿ tÿ inh mré ke tû nÿtñ kÿ ãjag tóg inh kato tēgtë mû. Ñjag tÿ inh mré ëprâ ke ag tÿ Topë to kâmû han tû nîn kÿ ãjag tóg ag kâmû kamëg mû,” he tóg.

³¹ “Hâ kÿ sóg ãjag mÿ tó mû. Ñjag tÿ Topë vî mranh mû ra tóg ãjag mÿ vënh pâte fón sór mû,

Topē ti. Ājag tÿ Topē to vÿ kónañ mû ra tóg ājag mÿ v nh p te f n s r mû gé. Ājag tÿ h a ra Top  kupr g to: “Japo t    g jagr  v ,” hen k y t g   jag m y v nh p te f n m n ke t n n  ha sir, Top  ti,” he t g, Jesus ti.

³² “Ājag t  iso v  k n n m . Ājag t  h a ra Top  kupr g to v  k n n k y t g   jag m y v nh p te f n m n ke t n n  ha. Ājag t  ga kri m n k y t g   jag m y v nh p te f n m n ke t n n , Top  ti,   jag ter kar k y t g   jag m y v nh p te f n m n ke t n n  gé,” he t g, Jesus ti.

*Ka to compara o
(Lc 6.43-45)*

³³ “ g t  ka kan  ko h  kr n k y ti kan  v  ko h  n ,  g t  ka kan  ko v nh kr n k y ti kan  v  ko k r g n  gé.  g t  ti kan  ve k y   g t g: “ n kan  ko v nh ja v ,” henh ke m . Ge ti n gt ,  g jykre ti.  n jykre h  t g h  n ,  n jykre k r g t g k r g n  gé.

³⁴ P n ri ke   jag n yt . K r g t v    jag n yt , h  ra   jag t g  n k y n n   h  t s r t .  g j nky ki t g kut  t ,  g t  n n to jykrén m  ti.  g jykre k r g t v  n n k y   g t g n n   k r g t v  t . H  k y   jag pi(j ) t  h  han t .

³⁵  n jykre h  v  n n   h  kar to jykrén t , k y t g   g m y t  h  han t  g  sir,  n jykre k r g v  n n   k r g kar to jykrén t , k y t g   g m y t  k n n t  g  sir,” he t g, Jesus ti.

³⁶ “Ki h  s g t  m    jag m y, h  k y s g ke m  kur  t    gno ki, s y v nh kar jykre tugn m ke kur    n ki s g   jag v  tugn m ke m . K y   jag t   n k y v  ja n n k y s g   n venh ke m  gé.   jag t  n n t  ja kar tugn m j  s g ke m , ha vemn ,” he t g, Jesus ti.

37 “Ãjag tÿ vĩ há han ja nññ kÿ ãjag tóg inh mÿ há nÿtñ gé. Ñjag tÿ vĩ kórég han ja nññ kÿ ãjag tóg inh mÿ kórég nÿtñ. Kÿ ã kato tê mû ag mÿ Topë jykre tón hã vẽ.

*Ag tÿ milagre ve sór
(Mc 8.11-12; Lc 11.29-32)*

38 Kÿ Topë vĩ to professor ū ag tóg Fariseu ū ag mré Jesus mÿ: “Senhor,” he mû. “Êg tÿ ã tÿ milagre han venh há tóg tû,” he ag tóg mû, Jesus mÿ.

39 Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “kórég ãjag nÿtñ,” he mû. “Topë ki ge sór vãnh ãjag tóg nÿtñ,” he tóg. “Ãjag tÿ milagre ve sór mû tag venh ke tû ãjag tóg nñ. Nén pir hã ve já ãjag tóg ke mû, hã vÿ: Jonas tÿ nén ve ja ên ri ke, he mû, vásÿ Topë vĩ tó tû ên tÿ nén ve ja ên ri ke.

40 Jonas ên vÿ goj tân nug kâkâ nñ ja nñ, kurã tãgtû ki, kuty tãgtû ki ke gé. Tag ri ke ve já sóg ke mû gé. Ga krém sóg nÿnh mû, kurã tãgtû ki, kuty tãgtû ki ke gé. Tÿ sóg êprã ke fi kósin nñ,” he tóg, Jesus ti.

41 “Kÿ Nínive tá ke ag vÿ ãjag kato vînh ke mû sir, kurã tÿ õegno ki, ha vemnñ. Ag tÿ Jonas vĩ më kÿ ag tóg ãjag jykre kórég tovãnh, Nínive tá ke ag. Tÿ sóg Jonas kâfór nñ, hã ra ãjag tóg ãjag jykre kórég tovãnh sór tû nñ, sÿ Nínive tá ke ag jávo ãjag mÿ tó mû ra. Hã kÿ ag tóg ãjag jykre kórég tónh ke mû, kurã ên kâ, ha vemnñ.

42 Kÿ pã'i mág ên fi, pã'i tÿ rainha ên fi, ū tÿ kanhkâ fyn ja tá kâtig ja ên fi vÿ nñnh ke mû gé, kurã tÿ õegno kâ. Ñjag mré fi tóg jênh ke mû, kÿ fi tóg ãjag to vĩ kónan ke mû gé. Kanhkâ fyn ja tá fi tóg kâtig ja nñ, vásÿ, fi tÿ Salomão vĩ më já. Salomão kâfór vÿ

tÿ inh nĩ, hã ra ãjag tóг inh vĩ jẽmẽ jãvãnh nýtĩ,” he tóг, Jesus ti.

*Věnh jagrē kórég jykre
(Mc 11.24-26)*

43 “Kejẽn sóg věnh jagrē kórég ũ kutẽm mū. Kÿ sóg ga kórég mĩ tĩ mū, ti jagrē ēn ti. Goj venh ke tũ tóг nĩ tá. Věnhkán ke tũ tóг nĩ gé, ti tÿ hẽ ri ken kÿ věnhkán ke tũ tĩn kÿ.

44 Kÿ tóг vãhã to jykrén mū sir. “Inh hÿn ēn ra tĩg män ha, sÿ ū tá kákutẽ ja ēn ra. Inh mÿ tóг tÿ in ri ke ja nĩ. Kÿ inh hÿn tóг ti kãra rã män ha,” he tóг mū sir, ti jagrē ja ēn ti. Kÿ tóг ti venh tĩ mū sir. Hã ra tóг sir krí há nĩ, kÿ tóг ti mÿ īn há ri ke nĩ sir, in prur, īn kuprã, īn sïnví ri ke.

45 Kÿ tóг Nén-Kórég tÿ 7 (ke) ag mÿ tónh tĩ mū sir. “Ha kãmū jěg he tóг mū sir. Hã ra ag jykre pãno tóг ti jykre pãno kãfór nĩ. Kÿ ag kar tóг ū ēn kãge mū, tÿ ag ti jagrē nýtĩ, isÿ ūn mÿ ti jagrē pir kutẽm ja ēn ti. Hã kÿ to, kórég tãvĩ nĩ sir. Ti jagrē pir kutẽm inh nĩ vě, hã ra tÿ 8 (ke) ag tóг sir tÿ ti jagrē nýtĩ, ti tÿ inh ki rã tũ nñn kÿ. Æjag mÿ tóг ge nñnh mū, kurã tÿ ēgno ki. Úri ãjag jykre vý pãno ný. Hã ra kurã ēn ki tóг sir pãno kãfór nýnh mū. Kÿ ãjag tóг sir to jagtar tãvĩ nýtñh mū,” he tóг, Jesus ti.

*Jesus mré ke pë fag
(Mc 3.31-35; Lc 8.19-21)*

46 Ti tÿ ver tÿ věmén kÿ ti mÿnh fi tóг tá jun mū sir, ti jãvy ag mré. Ti mÿ fag tóг věnh vĩ jẽnẽg mū, fag tÿ ti mré věmén je.

⁴⁷ Ký ū tóg ti mÿ tónh kâtí mû. “Ã mÿnh fi vÿ re
tá jë, ã jãvy ag mré. Fag tÿ ã mré v m n ke n ji,” he
t g , Jesus m y.

⁴⁸ Ký tóg ū tý ti mÿ tó mû ên mÿ: “inh mÿnh fi mÿ inh ve sór mû’, inh jävy ag mré?” he mû. “Inh mÿnh pë fi pijé’, inh jävy pë ag pijé”, he tóg.

49 Kÿ t g ti m y   mr e m u t i ag ven m u sir,   n ig t y. K y t g ti m y: “inh m ynh p e fi h a v e, inh j avy p e ag h a v e,” he m u,   mr e m u t i ag to.

⁵⁰ “Ú tÿ inh panh tÿ kanhkă tá nĩ ēn vĩ ki króm mû vÿ tÿ inh jävy pë ag nÿtinh mû, inh ve pë fag ke ge, inh mÿnh pë fi ke gé,” he tóg, Jesus ti.

13

Nén fy to comparação (Mc 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Kurā ēn kā Jesus tóg īn tá kākutē mū, kÿ tóg goj
nig ra tī mū. Tá tóg nī nī sir.

² Kÿ ū tÿ h n ri ke ag v  tá v nh m n m  sir, ti r h , k y t g canoa k k  n  m  sir, jo  n e  n ag t g nig fyr t  ny t .

³ Kŷ tóg ag kanhrān mū sir. Ag mŷ tóg comparaçō tŷ hĕn ri ke hyn han mū. Kŷ tóg ag mŷ: “ũ tŷ Topē vĩ tó mū vŷ ge nŷtinh mū, ha mĕ,” he mū. “Kejën ũ tóg néń ũ fy vâvâm tĩ mū,” he tóg.

⁴ “Ti tÿ vâvâm kÿ ti fy ū tóg ëpry kri, ēm n kri kut 
m , kÿ s s  t g ti ko m  sir.

⁵ Ti fy ū tōg pārō kri kutē mū, ga e tū ki. Kŷ tōg kānhmar mur mū vē, ga sī ēn ki.

⁶ Hā ra rā tóg ā tÿ ēg nÿno kā sa kÿ (tóg) ti pÿn mÿ.
Ti jÿre han tÿ nÿn kÿ tóg tóg mÿ.

7 Ti fy ū tóg sónh kāki kutē mū, kÿ sónh tóg ti mré mur mū, kÿ tóg ti kri rūm mū. Kÿ tóg tū' he mū sir.

8 Ti fy ū tóg ga há kri kutē mū, kÿ tóg mur há han mū, mog há han tóg mū, kanē há han tóg mū gé. Ú tóg kanē tÿ 100 (ke) han, jo ū vÿ tóg kanē tÿ 60 (ke) han, jo ū vÿ tóg kanē tÿ 30 (ke) han.

9 Ün nigrēg nÿtī tÿ tÿ jémē jé,” he tóg, Jesus ti.

*Êg tÿ comparação to vênh kanhrän ke
(Mc 4.10-12; Lc 8.9-10)*

10 Kÿ ti mré mū tÿ ag tóg ti to kãmū mū, kÿ ag tóg ti mÿ: “ã tÿ ne té nẽ?” he mū.

11 Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ãjag hã ne ū tÿ kanhkã tá ní ên tÿ tÿ êg pâ'i ní ên ki kanhró nÿtinh mû'” he mû, “ú tÿ inh jo néen té ja tû ên ti,” he tóg mû. “Hã ra ün e ên ag vÿ ki kanhrän kân ke tû ní,” he tóg.

12 “Hã kÿ tóg ge ní. Ü tÿ néen to jykrén há han kÿ tóg ū to jykrén mân', ū to jykrén mân' he mû. Komér hã tóg to jykrén kân ke mû. Ü tÿ néen to jykrén tû nñn kÿ tóg ti mÿ tû' he mû, ti tÿ to jykrén sî han kÿ.

13 Hã kÿ sóg ün e ên ag mÿ comparação han mû, ag tÿ më há han sór tû nÿtinh kÿ. Kÿ ag tóg ón kÿ mëg mû ra ki kagtig nÿtî, to jykrén tû ag nÿtî sir.

14 Hã ra tóg rán kÿ ní gé. Isaías tÿ vásy Topë vĩ té kÿ tóg tag té ja ní, ha më. “Më je ãjag tóg ke mû ón kÿ, hã ra ãjag tóg to jykrén tû nñnh mû, kÿ ãjag tóg ki kagtig nÿtinh mû.

15 Povo tag ag vÿ krí tû nÿtî, nigrêg kutu ag tóg nÿtî gé, kanê kyvô ag tóg nÿtî gé, ag tÿ néen ū ve sór tû nÿtinh kÿ, ag tÿ jémê sór tû nÿtinh kÿ, ag tÿ to jykrén sór tû nÿtinh kÿ ke gé. Hã kÿ ag tóg inh ki ge sór tû

nŷtĩ gé, kŷ sóg ag tŷ há' henh ke tū nĩ gé," he ja tóg nĩ, Isaías ti, povo tag to," he tóg, Jesus ti.

16 "Ag jāvo ãjag hã vŷ nĩgrēg há nŷtĩ, hã kŷ ãjag tóg ag jāvo jêmẽ há han mû.

17 Ha mě, ū tŷ hën ri ke ag vŷ inh ve sór e ja nïgtĩ, vâsŷ, ãjag tŷ ūri vég mû tag ti. Hã ra ag tóg inh kâtig ke jo kâgter. Topẽ vĩ tó tû ag vê. Jykre kuryj ag nŷtĩ ja nĩ, hã kŷ ag tóg ãjag tŷ nén vég mû tag ve sór e ja nïgtĩ. Hã ra ag tóg ve ja tû nïgtĩ, mě ja tû ag nïgtĩ, ãjag tŷ ūri nén mëg mû ti. Ag tŷ vég tû ra ag tóg kâgter. Ñag hã ne mëg mû', inh hã'," he tóg, Jesus ti. Ti mré mû tû ag mŷ tóg ke mû.

*Jesus tŷ nén fy to comparaçao kãmén
(Mc 4.13-20; Lc 8.11-15)*

18 "Kŷ sóg ãjag mŷ kãmén mû, nén fy kanẽ tag ti, ha mě.

19 Ú tóg kejẽn ón kŷ Topẽ vĩ mëg mû, ti tŷ tŷ õg pâ'i nï ti. Hã ra tóg to jykrén tû nĩ, ã tŷ ón kŷ mën kŷ. Kŷ Nén-Kórég vŷ ti mŷ tŷ tû' he mû sir, ti tŷ më ja ti tŷ. Kâ jatu tóg nï sir. Êpry kri, êmñ kri kutẽ mû ên hã vê.

20 Kŷ ti fy ū tóg pârò kri kutẽ mû. Ú vê gé. Topẽ vĩ mëg tóg mû gé. Kŷ tóg kãnhmar: "hej," he mû sir. Ti mŷ tóg sér tû.

21 Hã ra tóg tŷ nén kré jâre tû ri ke nï mŷr. Kŷ tóg tîg sî han mû, Topẽ mré. Nén ū jagy kutẽ kŷ tóg Topẽ tovãnh mû sir, ū tŷ Topẽ vĩ tugrîn ti kato tê kŷ. Kãnhmar tóg tovãnh mû.

22 Ti fy ū tóg sónh kâki kutẽ mû. Ú vê gé. Topẽ vĩ mëg tóg mû gé. Hã ra tóg ã rãnhrâj hã mî ëkrég mû sir. Nén kar to én tóg mû sir, ón kŷ rico nï sór jé. Hã

kŷ Topē vĩ tóg ti mŷ katy tĩ sir. Kŷ tóg han tũ nĩ sir, kanẽ ti.

²³ Ti fy ū tóg ga há kri kutẽ mū. Ū vẽ gé. Topē vĩ měg tóg mū gé. Mẽ kŷ tóg to jykrén mū sir. Kŷ tóg kanẽ han mū sir. Kŷ ū vŷ tóg kanẽ tŷ 100 (ke) han, jo ū vŷ tóg kanẽ tŷ 60 (ke) han, jo ū vŷ tóg kanẽ tŷ 30 (ke) han,” he tóg, Jesus ti.

Vanh to comparação

²⁴ Kŷ tóg comparação ū han kŷ: “Nén-Kórég tŷ inh rãnhraj kókén sór mū vŷ ge nýnh mū, ha mẽ,” he mū. Kŷ tóg: “ū tŷ kanhkâ tá nĩ ên tŷ tŷ ēg pâ'i nĩ vŷ ge nĩ, ha mẽ,” he mū. “Kejẽn ū tóg néñ fy vãvãm mū, ti japý tá, tŷ ti jakré ný je.”

²⁵ Kŷ tóg nûr tĩ mū, ti camarada ag ke gé. Kŷ ti kato tẽ mū ên tóg kutyg kŷ ra tĩ mū, ti japý ên ra, kŷ tóg vanh fy vãvãm mū, trigo fy ên kãmí. Kŷ tóg tĩ mū sir, vanh fy ên vãvãm kar kŷ.

²⁶ Kŷ trigo tóg mur mū, mog tóg mū, kanẽ han tóg mū sir. Hã ra vanh tóg ti mré mur mū gé.

²⁷ Kŷ ti camarada ag tóg ãjag patrão mŷ tónh mū mū. “Trigo fy vãvãm ēg tóg mū vẽ, hã ra vanh tóg ti mré mur mū. Ne nẽ hýn?” he ag tóg ti mŷ.

²⁸ Kŷ tóg ag mŷ: “ēg kato tẽ mū ên rãnhraj hã vẽ,” he mū. “Ên hã ne isû kókég”, he tóg. Kŷ ag tóg ti mŷ: “kŷ ēg mŷ vanh ên kunûnh ke tû nî?” he mû.

²⁹ Kŷ tóg ag mŷ: “hý,” he mû. “Ãjag tŷ vanh ū kunûnh kŷ tóg ãjag tŷ ti pêñ ū kunûnh ha mẽ tĩ, vanh mré. Kŷ kunûnh tûg nî.

³⁰ Vanh hýn tóg trigo mré mog mû gé. Kŷ ēg tŷ kre kŷ sóg ū tŷ krég mû mŷ tónh ke mû. “Vanh kre vén nî,” he jé sóg ke mû. “Ti kre kar kŷ ti tógfî, ēg tŷ ti pûn je. Kar kŷ ãjag tóg trigo krenh ke mû, sŷ pâjó

krẽm vin han jé,” he jé sóg ke mū,” he tóg, ag patrão ti,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ū tÿ ón kÿ Topë ki ge kÿ nÿtÿ ēn ag tó jan hã v .

Mostarda fy to compara o
(Mc 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Kÿ t g ag m y n n ū t o m u g  sir. “ U t y kanhk  tá n i t y t y  eg p 'i n i v  ge n nh m u, ha m e,” he t g. “Ka t y mostarda fy ri ke t g n i. Ti kr n  eg t g t i,  eg jap  ki, ka t y mostarda fy ti.

³² K sir ti n t i, ti fy ti.  U fy v  ti s i ri ke t u n i. Ti kr n kar k y t g mog m u. K y t g  eg ho ag k f r n i. P m g ti n t i, h a k y s s i ag v  kri kr g t i, ti p kri,” he t g, Jesus ti. Ti t y  eg t y ti v  t o v n kar k y v nh kar kri r m ke m u k m n h a v .

Fermento to compara o
(Lc 13.20-21)

³³ K y t g ag m y compara o ū t o m u g  sir, k y t g: “Top  t y t y  eg p 'i n i v  tag ri ke n nh m u, ha m e,” he m u. “ U n t t  fag t g p o han t i. P o han j f a t y fermento  en t y far n mr j g j g t i. Fermento s i  en t y p o kar  en t g s on ke k n t i,” he t g, Jesus ti. Ti v  t y v nh kar kri r m ke k m n h a v .

Jesus t y compara o t y  eg kanhr n
(Mc 4.33-34)

³⁴ Compara o t y ge han t g t i, Jesus ti, v nh kar m y. “Top  t y t y  eg p 'i n nh ke m u v  ge n nh m u,” he t v  han t g t i ag m y.

³⁵ H a ra t g r n k y n i g , Jesus t y compara o han ke m u ti. V s y Top  v  t o t i ū t g Jesus k m n k y tag t o ja n i ti to, ha m e. “Compara o han j s g ke m u.

Inh jo tó ja tū ūn tó jé sóg ke mū. Ū vý tag mē ja tū ní ver, sý tónh ke mū tag,” he ja tóg ní, Topē vī tó tī ūn, Jesus to. Hā ra tóg hā tó tī, Jesus ti.

Jesus tý vānh to comparação kāmén

36 Ag mý kāmén kān kar Jesus tóg vēnh e ūn ré ký ūn kāra rā mū. Ký ti mré mū tī ag tóg ti to kāmū mū, ti ki jēmē jé. “Ēg mý a tý ag mý kāmén ja ūn ti tó mān ní, a tý ag mý trigo mré vānh tó ja ūn ti. Ēg tý ver to jykrén tū tóg tī,” he ag tóg mū, Jesus mý.

37 Ký tóg ag mý kāmén mū. “Ēprā ke fi kósin vý trigo fy vāvām mū. Inh hā vē,” he tóg mū.

38 “Ga hā to sóg: ēpý, he mū. Ký trigo ūn vý Topē krē ag ri ke nýtī, ký vānh vý Nén-Kórég krē ag ri ke nýtī.

39 Ū tý ag han mū vý tý Japo ti ní, Nén-Kórég ūn krē ag. Ti colher ke kurā hā vý: kurā tý ēgno, he mū. Ū tý trigo colher ke mū ag vý tý Topē tý jēgnē jafā ag nýtī.

40 Kurā tý ēgno ki ag tóg ēg tý vānh pūn ūn ri ke han ke mū, Japo tū ag tý.

41 Ēprā ke fi kósin ūn, inh hā vý isý jēgnē jafā ūn ag jēgnēn ke mū sir, ký ag tóg ū tý vēnh jykre pāno han mū kar ag génh kān ke mū, ū tý ū ag mý: “ha jatun mý Topē vī mranh,” he mū kar ag ke gé.

42 Ag génh ký ag tóg pī gru mág ūn ki ag vām ke mū sir. Tá ag tóg vēsýrénh tāvī han tī. Ājag jā tý ag tóg gyngyn henh ke mū, gangan ke jé ag tóg ke mū, jū ký, vēsýrénh ký ke gé.

43 Ký ūn jykre kuryj ag vý há pē nýtīnh mū, sīnvī, kókov, rā gru ri ke, ag tý ājag jótá nýtīnh ken ký sir,

ag tÿ ū tÿ kanhkã tá nĩ ên tÿ tÿ ëg pã'i nĩ ven kÿ. Ún nígrëg nÿtí tÿ tÿ jémë jé,” he tóg, Jesus ti.

Êpÿ ki jãnkamy to comparação

44 “Kÿ ëg tÿ ū tÿ kanhkã tá tÿ ëg pã'i nĩ venh ke vÿ tag ri ke nã gé, ha më. Ú tÿ â patrão japÿ tá jãnkamy ne kunñuh kÿ péju mân kÿ nñm ri ke tóg nã. Ti péju mân kÿ tóg â tÿ néñ kar fón kãn mû sir, ti kaja to ëpÿ ên vyn jé sir. Êpÿ ên vyn kar kÿ jãnkamy ên vÿ tÿ ti tû nã sir,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ëg mÿ ëg tÿ ti ki rã sór kÿ ëg tû fón kãn tón hã vë.

Pérola to comparação

45 “Ëg tÿ ū tÿ kanhkã tá nã ên tÿ tÿ ëg pã'i nã venh ke vÿ tag ri ke nã gé, ha më,” he tóg mû gé. “Negociante ū tóg jãnska han jafã tÿ negociar he tî, pérola tÿ. Hã kÿ tóg ūn há kuprëg tïgtí.

46 Kejën tóg ūn há pë ū vég mû sir, ūn kaja e. Kÿ tóg â tû vãm kãn mû sir, â tÿ ūn sïnví pë ên kajäm jé, ti tÿ tÿ tû nã jé,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ëg mÿ ëg tÿ ti ki rã sór kÿ ëg tû vãm kãn tó mân hã vë gé.

Rede to comparação

47 “Ëg tÿ ū tÿ kanhkã tá nã ên tÿ tÿ ëg pã'i nã venh ke to comparação vë gé, ha më,” he tóg mû gé. “Rede ri ke tóg nã, ëg tÿ tÿ pirã kugmí jafã ên. Ti fig ëg tóg tû, goj kâkã, ëg tÿ pirã kugmí jé, kâkofár ke gé.

48 Ki ti fón kar kÿ ëg tóg nÿgnÿn mû sir, goj ki ëg tóg pirã mré kâkofár gég tû. Génh kÿ ëg tóg ūn mág ag hã kuprëg tû, ma mû jé. Ún kásir ên togvãnh ëg tóg tû.

49 Ge ti nīgtī, kurā tý ēgno ki. Topē tý jēgnē jafā ag tógrū ūn jykre kuryj ag kuprēg ke mū, Topē mý.

50 Ūn jykre pāno ag vāvām jé ag tógrū ke mū, pī grumág ēn ki. Tá ag vēsyrénh vē sir. Ājag jā tý ag tógrū gyngyn henh ke mū, tý ag gangan kej ke mū, jū ký, vēsyrénh ký,” he tógrū, Jesus ti. Ti tý ag mý ēg tý ti kí rā sór jé kāmén hā vē.

Ēg panh to comparação

51 Ký tógrū ã mré mū tī ag mý: “ājag mý tag to jykrén kān mū, sý ājag mý nén kāmén mū tag ti?” he mū. Ký ag tógrū ti mý: “hý,” he mū sir.

52 Ký tógrū ag mý: “ký tógrū há tī,” he mū. “Ū tý Topē vī to professor ēn, ti tý kanhkā tá nī ēn jykre ki rān ký tógrū ge nī, ha mē,” he tógrū. “Ēg panh ri ke tógrū nī, ti tý tý nén ū mág nīn ký. Ēg panh tógrū kejēn ēg mý ã tý nén sīnvī ven tī, ti tý ūri māg mū ti, ti tý vāsý mān ja ēn ke gé,” he tógrū, Jesus ti. Ti tý ēg mý ēg tý Topē vī ki kanhrān ke tó vē. Ēg tý to estudo han ký ēg tógrū vāsý rán ký nī ēn tónh ke mū, ký ēg tógrū ū tý ūri tó mū tag tónh ke mū gé. Jesus tý tag to ēg mý comparação han hā vē.

Jesus tý Nazaré ra výn ke (Mc 6.1-6; Lc 4.16-30)

53 Ag mý kāmén kān kar ký tógrū tá kākutē mū sir.

54 Ký tógrū ã jamā ra tī mū sir. Tá jun ký tógrū ēg vēnh kanhrān jafā ki ag kanhrān mū. Ký tógrū ag mý e tī, ti vī ti. Ký ag tógrū ti to vī kónān mū. “Hēn tán hýn ki kanhrān, vēnh jykre tag ki? Ū ný hýn ti kanhrān, ti tý nén han vānh tag hyn han jé?” he ag tógrū ti to.

55 “Ín han tī ēn kósin vē mŷr,” he ag tóg. “Ti mŷnh fi vŷ tŷ Maria fi nĩ, kŷ ti jãvy ag vŷ ki nŷtī, Tiago, José, Simão, Judas.

56 Kŷ ti ve fag vŷ tag ki nŷtī gé, ēg mré. Ti tŷ ne jé ēg kâfór nĩ sór nê hŷn?” he ag tóg mû sir, Jesus to.

57 Kŷ tóg ag mŷ tŷ ū nŷ. Kŷ Jesus tóg ag mŷ: “ẽmã ū tá ke ag tóg Topẽ vĩ tó tî to é he tû nïgtî mŷr,” he mû. “Ti jamã tá ke ag tóg ti to é he tû jãvo, ti mré ke ag, ti kanhkâ ag,” he tóg.

58 Kŷ tóg tá milagre e hyn han tû nĩ. Ûn kaga nŷtî pir ag tŷ há' he tóg, ûn e tŷ há' he tû ti nĩ, ag tŷ ti ki ge jãvânh nŷtîn kŷ.

14

*João Batista ter
(Mc 6.14-29; Lc 9.7-9)*

1 Kŷ kejën pã'i mág tŷ governador tŷ Herodes vŷ mëg mû, Jesus kâme ti.

2 Kŷ tóg ã camarada ag mŷ: “João Batista vē hŷn, âjag tŷ inh mŷ ū tó mû ti,” he mû. “Ti hŷn tóg rîr mân, sŷ ti téñ kar kŷ, hâ kŷ tóg milagre tŷ h n ri ke hyn han t gt ,” he tóg, Herodes ti, ã camarada ag mŷ, Jesus to.

3 Herodes vŷ João se ja nĩ, v se ja k ki t g ti f n ja n , Herodias fi t gn . Ti j vy tŷ Filipe pr fi ja v , h  ra t g fi kun nh kŷ fi tŷ pr g m , Herodes ti. K  João t g ti mŷ.

4 “  h  ne t g   mr  ke pr fi tŷ pr g m !” he ja n . “Fi ki   t g Top  v  mranh m ,” he t g, João ti, Herodes mŷ.

⁵ Kÿ Herodes tóg ti téń sór mû, hã ra tóg v nh kar kam g mû. V nh kar tóg Jo o to: “Top  v t  t  u  v ,” he t . Kÿ Herodes v  ag kam g mû.

⁶ H  ra t g kej n Herodes mur ja kur  tá kr g mû. K  festa  n k  Herodias fi k sin fi v  ag jo v nh gr n mû sir, ti mr  j g mû ag jo. K  t g Herodes m  s nv  t .

⁷ K  t g fi m : “  t  n n to v  kar n m j  s g ke mû   m , s  ke h  v ,” he mû, Herodes ti.

⁸ K  fi t g   m nh fi m  ke mû. K  fi m nh fi t g fi kr n mû, fi t  Jo o kr  to v  j . K  fi t g to v  m  sir. “Inh m   ri Jo o Batista kr  t  p nky k k  n m,” he fi t g mû, Herodes m .

⁹ K  t g ti m  e t  sir, ti t  ti téń j . H  ra t g fi m : “s  ke h  v ,” he ja n , k  ti mr  j g mû ag v  m  k n ja n . K  t g fi m : “hej,” he mû sir.

¹⁰ K  t g soldado j n g m  sir, ti t  Jo o kr  kym j . H  ra Jo o t g v se ja k k  n  n .

¹¹ K  t g ti kr  kym m  sir. P nky k k  n m k  t g fi m  n m mû, t t g fi m , ti kr  ti. K  fi t g fi m nh fi m  ma t  m .

¹² K  ti mr  m  t  ag t g m  k  ti vyn k m  m , v nh kej t  ti f n j . Ti f n kar k  ag t g Jesus m  t nh k m  m .

*Jesus t   n e j n
(Mc 6.30-44; Lc 9.10-17; Jo 6.1-14)*

¹³ Jesus t  Jo o ter m  k  t g t  k kut  m , canoa k m . K  t g  m  t g ja ra t  m  sir,   pir m  n  j . H  ra v nh e  n t g ti t g m g m . K  ag t g ti n n m  m ,  jag p n k ,  m  kar t  k m  k .

¹⁴ K  Jesus t g kaf    t  vag ke m , k  t g t   n e  n ag v g m  sir, ti n n k m  m  ag. K  ag t g ti

mŷ jagāgtar nŷt̄i. Ag jagāgtān kŷ tōg ūn kagyga ag tŷ há' he mū sir.

¹⁵ Ti tŷ ūn e tŷ hághá' hen kŷ tōg râké nŷ sir, ti tŷ ag kanhrān ki. Kŷ ti mré mū tū ag tōg ti mŷ tó jé kâmū mū. "Râké ti nŷ ha," he ag tōg mū, ti mŷ. "Tag mū tōg ēmā tū t̄i. Kŷ tōg ā tŷ ag jēgnēnh há t̄i, ag tŷ ēmā ū ra mū jé, vējēn comprar he jé," he ag tōg mū, Jesus mŷ.

¹⁶ Hā ra Jesus tōg ag mŷ: "ha inhhā ag jēn, kŷ ag tōg hē ra mūnh ke tū n̄i." he mū.

¹⁷ Kŷ ag tōg ti mŷ: "hā ra tōg tū t̄i, vējēn t̄i," he mū. "Pāo tŷ 5 (ke) vŷ ki nŷt̄i, pirā régre ke gé," he ag tōg.

¹⁸ Kŷ tōg ag mŷ: "inh mŷ ma kâmū jēg ge," he mū.

¹⁹ Kŷ tōg ūn e ēn ag mŷ tó mū, ag tŷ re tá n̄ign̄i kŷ nŷt̄i jé. Kŷ tōg pāo tŷ 5 (ke) ēn māg mū, pirā régre ēn ke gé. Kŷ tōg kanhkā ki ēvānh mū sir, vējēn ēn to tōg Topē mré vī mū sir. Kŷ tōg pāo kénh kŷ ā mré mū tū ag mŷ vin mū sir, ag tŷ vēnh ken jé sir, ūn e ēn ag mŷ.

²⁰ Kŷ vēnh kar tōg ko kān kŷ funfór mū sir. Hā ra tōg kén mū. Kēj tŷ 12 (ke) fān ag tōg mū, ti ke tŷ.

²¹ Pāo ko mū ēn ag tōg tŷ mil tŷ 5 (ke) nŷt̄i, ūn tŷtā mré tó tū, fag krē mré tó tū, hā ra fag tōg tá e nŷt̄i gé mŷr, ha mē.

*Jesus tŷ goj kri tīg
(Mc 6.45-52; Jo 6.15-21)*

²² Kŷ tōg ā mré mū tū ag mŷ tó mū, ag tŷ canoa kâmī mū jé, ag tŷ ti jo kafā ū ra mū jé. "Isŷ ver ūn e tag ag mŷ: ha mūjēg, henh ke vē," he tōg ag mŷ.

²³ Kŷ tōg ūn e ag mŷ: "ha mūjēg," he mū sir. Kŷ tōg pānónh to tāpry mū, Topē mré vī jé. Ā pir mŷ tōg tá

nī nī. Kÿ tóg kutyg mū sir. Hā ra Jesus tóg pānónh tá nī nī.

²⁴ Kÿ canoa tóg nig kāmī tī mū sir, kafā ū ra. Nig fyr tóg kór gy nī sir, kuvar gy ti nī ha. Kÿ goj tóg krém krém ke sa nī, kÿ tóg ag kutān kÿ nī nī, goj ti. Kāka vÿ ag kato tē mū, hā kÿ ag tóg mū kónān mū.

²⁵ Kÿ kurā ke ra Jesus tóg ag to kātī mū, goj kri tīg kÿ, ã pēn kā.

²⁶ Kÿ ti mré mū tī ag tóg ti vég mū, ti tÿ goj kri tīg kÿ, kÿ ag fe tóg jūrūn ke mū. “Vēnh kuprīg vē,” he ag tóg mū. Kamēg kÿ ag tóg vēkrēnkrēr mū sir.

²⁷ Hā ra Jesus tóg ag mré vēmén mū sir. “Kamēg tūg nī, inh hā vē,” he tóg. “Jūrūn ke tūg nī,” he tóg.

²⁸ Kÿ Pedro tóg ti mÿ: “ā hā mÿ?” he mū. “Kÿ inh mÿ tó, isÿ ã to tīg jé, goj kri tīg kÿ,” he tóg, Pedro ti, Jesus mÿ.

²⁹ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “kunīg ge,” he mū. Kÿ Pedro tóg canoa ki kutē kÿ goj kri tī mū sir, Jesus to.

³⁰ Goj kri tīg kÿ tóg vāhā kāka ki ēvānh mū, kÿ tóg kamēg mū sir. Kamēg kÿ tóg goj ki pun ke mū. Kÿ tóg prēr mū. “Senhor, inh kren han nī,” he tóg mū, prēr kÿ.

³¹ Kÿ Jesus tóg vēsýmér ti kāgmīg mū. Kÿ tóg ti mÿ: “inh ki rā há han tū ã tóg nī, vÿ,” he mū. “Ā hā ne tóg: inh mÿ tá jun mū vÿ? he mū’, hā kÿ ã tóg ki pun ke kren mū,” he tóg, Jesus ti, Pedro mÿ.

³² Kÿ ag tóg canoa kāki ge mū sir. Ag tÿ ki ge kÿ kāka tóg tū’ he mū, kóho ên.

³³ Kÿ tóg ag mÿ há tī, canoa kāki nÿtī ag mÿ. Kÿ ag tóg Jesus ki ge há han kÿ ti mÿ vĩ há han mū sir. “Topē kósin vÿ tÿ ã nī, mÿr,” he ag tóg mū sir ti mÿ.

Jesus tÿ Genesaré tá jun (Mc 6,53-56)

³⁴ Kÿ ag t g k f   u t  junjun k y (ag t g) vag ke m u sir,  m a t  Genesar  t .

³⁵ Tá ke ag tóg ājag tÿ Jesus ve kÿ ti ki kanhrän mû. Kÿ ag tóg ti to vĕnh vĩ jĕnëg mû sir, vĕnh kar mÿ, ga kar ēn mî hă. Kÿ ag tóg ūn kagyga ag tatî kâmû mû, Jesus to.

³⁶ Kÿ ag t g Jesus m  to v  m , ag t  h n ri ke m n
ti kur mr j m j . K y ag t g h ' h ' he k n m  sir,
ag t  ti kur m n k .

15

Judeu ag jykre si (Mc 7.1-13)

¹ Kÿ kej n Fariseu   ag t g Jerusalém t  junjun m , Jesus t , Top  v  to professor ag mr  h . Jesus m  ag t g v  m .

² “Ã mré mū tī ag ne tóg ēg jykre si mranh tī,” he ag tóg. “Ēg jykre si ki ēg tóg nīgpég tī, ēg jēn ke jo, hā ra ag tóg nīgpég tū ra jēg tī,” he ag tóg.

³ Kÿ Jesus tóг ag mÿ: “ãjag hã vÿ Topë vĩ mranh tĩ, ãjag tÿ ãjag jykre si han kÿ,” he mû.

⁴“Topē tÿ ēg mÿ tón hã v , ha m : “ m nh fi mr 
 panh kam g n , fag jag gt n n ,” he ja t g n . K 
t g tag t  gé, ha m : “ t   han m  fag m  v  k n n 
m   n  t n j   t g ke m ,” he ja t g n  g , Top  ti.

⁵ Ti jāvo ājag tōg tag tō tī, hā mē: “ā panh mȳ néñ ū nīm tūg nī, ā mȳnh fi mȳ néñ ū nīm tūg nī, ā tȳ fag mȳ: “sȳ ājag mȳ néñ ū nīm ke vē vē, hā ra sóg Topē mȳ nīm sór mū,” hen kȳ. Ū tȳ tag han kȳ tōg há tī,” he ājag tōg tī.

6 Hā kÿ ãjag tóg Topë vÿ tÿ tû' he tÿ, ãjag tÿ ãjag jykre si hã han kÿ," he tóg, Jesus ti.

7 "Krí régre ãjag nÿtÿ, ha mÿ. Hā kÿ Isaías vÿ ãjag to vÿ ja nÿgtÿ, ti tÿ tag tó kÿ, ha mÿ.

8 "Povo tag vÿ ãjag nÿnë hã tÿ inh mÿ vÿ há han tÿ, hã ra ag jykre pi(jé) tÿ inh jykre nÿ," he ja tóg nÿ.

9 "Fagrñh mÿ ag tóg iso grñh ke tÿ, hã ra ag tóg ëprâ ke ag jykre to: Topë tÿ tón hã v , he tÿ," he ja tóg nÿtÿ, Isaías ti," he tóg, Jesus ti. "Ki hã tó ja tóg nÿ, ãjag to, ãjag krí régre nÿt n kÿ," he tóg, Jesus ti.

*Ne tÿ ëg kav nh
(Mc 7.14-23)*

10 K y t g v nh kar j  pr r m  sir, ag t y ti r h  h  n t j , ti v j m  h  han j . K y t g ag m : "ha m , s y n n t  m  ti, k y to jykrén n  g ," he m .

11 " g j n pi(j )  g kav nh t ," he t g. " g j nky k a ra  g t g r g t , v j n ti. N n  t   g ki k pa h  v   g kav nh t , ha m ," he t g.

12 K y ti mr  m  t  ag ti to k m  k y ti m : "ha m ," he m . "Fariseu ag v    to j  n t ,   t  ag m : v j n pi(j )  g kav nh t , hen k y," he ag t g ti m .

13 K y t g ag m : " g j g m g t y n n kr n ja t  v m k y n  k n ke v ,  g j g t y kanhk  t  n  t y n n kr n ja t   n ti," he m . "Ag pi(j ) t y Top  kr  n t , Fariseu  n ag, h  k y t g ag v m ke m ," he t g.

14 "H  k y ag to jykrén t g n .  n kyv  ag m  ag t g: "s y   j m  t g ke v ," he t , h  ra ag t g ti k m kyv  n t  g , k y  n kyv  t y  n kyv  j m  t g k y ag t g k gn  ki v r ke m , ha vemn ," he t g, Jesus ti. Ag t y n ngme ki v r to ken h  v , h  v : k gn  ki v r ke m , he m .

15 Kÿ Pedro tógr ti mÿ: “éeg mÿ kãmén há han nñ, ã vñ tag,” he mû.

16 Kÿ Jesus tógr ti mÿ: “kÿ ájag mÿ ver ki kanhrãn tû nýtî?” he mû.

17 “Mÿ ájag tÿ to jykrén tû tî!” he tógr. “Ha vé, éeg tÿ éeg j  n t     g j  nky k  ra r  g kÿ t  g   g nug k  ra r   mû, kar   g t  g g  n mû sir.

18 N  n   t     g ki k  pa v  t     g jykre nñ, h   kÿ t  g   g kav  nh t  .

19 N  n   t     g ki k  pa h   v  , ha m  : jykrén k  n  n,   t  n, ã pr  t   fi mr  n  y, ã m  n t   mr  n  y,   n m  n t   fag to   n, n  n   p  ju,   t   to   n,   t   to v   k  n  n.

20 N  n   t     g ki k  pa h   v  ,   g kav  nh t  n h   v  .   g t   n  gp  g t   ra j  n kÿ ti pi(j  )   g kav  nh t  ,” he t  g, Jesus ti.

*Cana   t   ke fi t   Jesus mr   v  m  n
(Mc 7.24-30)*

21 Kÿ Jesus t  g t   kut   kÿ (t  g) ga   r a t   mû, cidade t   Tiro ra, cidade t   Sidom ra.

22 Ti t   t   jun kÿ   fi t  g ti venh k  t   mû. Ga t   Cana   t   ke fi v  . Kÿ fi t  g Jesus t   jun mû, kÿ fi t  g pr  r mû. “!..Senhor, Davi k  sin..!” he fi t  g. “!..Inh jag  gt  n ra..!” he fi t  g. “!..Inh k  sin fi v  jagr   k  r  g t  v   n  , ã t   inh m   ti kut  m   há t  g te..!” he fi t  g, pr  r kÿ.

23 H  r a Jesus t  g fi m   v   t   n  . Kÿ ti mr   mû t   ag t  g ti to k  m   kÿ ti m  : “  m   fi ve s  r t   n  , fi t   kar kÿ   n ra t  g j  ?” he mû. “  g n  n fi t  g   g j   pr  r mû, kÿ t  g   g m   e t  ,” he ag t  g, Jesus m  .

24 H  r a t  g ag m  : “v  o,” he mû. “Top   v  inh j  n  , s   Israel ag t   h  ’ he j   inh h  ,   t   Israel k  m   Top  

vĩ mranh mū ag tÿ,” he tóg, Jesus ti. Hã ra fi tóg tÿ fógr nĩ, hã kÿ tóg fi ve sór tû nĩ.

²⁵ Kÿ fi tóg ti tá jun mû sir. Ti krêm fi tóg grinh ke mû. Kÿ fi tóg ti mÿ: “Senhor,” he mû. “Ã mÿ inh jagägtân ke tû?” he fi tóg.

²⁶ Hã ra Jesus tóg fi mÿ: “há tû tóg nĩ, ã tÿ néñ to vĩ mû ti,” he mû. “Eg krê jamî vÿ tÿ eg krê tû nĩ, kÿ eg tóg cachorro mÿ fón vânh nïgtî, eg krê jamî ti,” he tóg, Jesus ti.

²⁷ Kÿ fi tóg ti mÿ: “hÿ,” he mû. “Hã ra cachorro sî ag tóg êmî mru ên ko tî, mesa krêm,” he fi tóg, Jesus mÿ. “Hã kÿ inh kósin fi tÿ há’ hemnî, eg tÿ tÿ cachorro ên ri ke nÿtî kÿ,” he fi tóg, Jesus mÿ.

²⁸ Kÿ tóg ūn tÿtâ ên fi mÿ: “inh ki rã tâvî han ja ã tóg nĩ,” he mû. “Hã kÿ sóg ã mÿ han mû, ã tÿ inh mÿ néñ to vĩ mû tag,” he tóg fi mÿ. Ti tÿ tag tó kÿ fi kósin fi tóg há’ he mû, hora ên kã.

Jesus tÿ ūn e ag tÿ há’ he

²⁹ Kÿ Jesus tóg cidade tá kákutê kÿ (tóg) goj nig fyr jagma tî mû, nig tÿ Galiléia ên fyr jagma. Kÿ tóg pânónh to tâpry mû, kÿ tóg nî mû.

³⁰ Kÿ ūn tÿ hĕn ri ke ag vÿ junjun mû, ūn kagyga ag ke gé, ūn kânhgrî ag ke gé, ūn tîg vânh ag ke gé, ūn kaga ū ag ke gé. Ti ki ag tóg junjun mû, kÿ tóg ag tÿ hághá’ he kân mû.

³¹ Kÿ tóg vênh kar ên mÿ e tî, ag tÿ tag ven kÿ. Ún vĩ vânh ag tóg vĩ há nÿtî, ūn kónhgrî ag tóg mû há nÿtî, ūn kyvó ag tóg êvânh há nÿtî. Kÿ ag tóg Topê mÿ vĩ há han mû sir, Israel ag.

Jesus tÿ ūn e ū j  n m  n (Mc 8.1-10)

³² Kÿ Jesus tóg ã mré mû tî ag jé prêr mû. Kÿ tóg ag mÿ: “inh mÿ ag tóg jagägtar nÿtî, ūn e tag ag,” he mû. “Kurã tâgtû han ag tóg mû êg mré. Hâ ra ag tóg vëjën ve ja tû nïgtî. Kÿ tóg sÿ ag jëg tû ra ag jëgnë jãvãnh tî, ag jamã ra. Ag mûn kÿ ū ag hÿn kâgter ke mû, kókinkîr kÿ,” he tóg.

³³ Kÿ ti mré mû tî ag tóg ti mÿ: “ki ti êmã tû nî, ki ti ga kórég nî,” he mû. “Êg hÿn hë tá vëjën venh mû, êg tÿ ūn e tag ag jén jé?” he ag tóg ti mÿ.

³⁴ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “êmî tÿ hë ri ke nÿ ki nÿtî ge?” he mû. Kÿ ag tóg: “û tÿ 7 (ke) vë, kâkufár pipir ke gé,” he mû.

³⁵ Kÿ tóg ūn e ag mÿ tó, ag tÿ nïgnî kÿ nÿtî jé, ga kri.

³⁶ Kÿ tóg êmî tÿ 7 (ke) mág mû, pirâ mré, kÿ tóg to Topê mré vî mû. Kÿ tóg vënh kâkéh mû, êmî ti. Kÿ tóg ã mré mû tî ag mÿ vin mû, ag tÿ vënh kar mÿ kâ vënh ken jé. Kÿ ag tóg kâ vënh ken mû mû.

³⁷ Kÿ ag tóg ko kân mû, funfór ag tóg mû, hâ ra tóg kén mû. Kre tÿ 7 (ke) ên fân tóg mû sir, êmî kén ti, Jesus mré mû tî ag tÿ génh kÿ.

³⁸ Ú tÿ ko mû ag vÿ ū tÿ 4 mil (ke) nÿtî, ag tâvî, ūn tÿtâ mré tó tû, ag krê mré tó tû. Hâ ra fag tóg tá e nÿtî gé.

³⁹ Kÿ Jesus tóg ag jëgnëg mû sir, ag jamã ra. Kÿ tóg canoa ki râ mû sir, êmã tÿ Magadâ tá ga ra tîg jé, ã mré mû tî ag mré.

16

*Ag tÿ Jesus mÿ milagre to vî
(Mc 8.11-13; Lc 12.54-56)*

1 Kÿ Fariseu ū ag t g Jesus t  junjun m , Saduceu ag mr  h . Ag t   n k  ti ki j m  s r v , ag t  kar ti kato v  j . K  ag t g ti m  milagre to v  m . Ag t  ti jykre to: “Top  jykre m  v ?” he s r v .

2 H  ra Jesus t g ag m : “ta to jykrén h   jag n t ,  m  to ke g ,” he m . “R k nh k   jag t g kanhk  ki  v n h . R ren k   jag t g: “ m n ke v ,” he t .

3 K  kus  ki  jag t g kanhk  ki  v n h  g . Kanhk  p r k   jag t g sir: “ta v  kut n m , kanhk  v  p r më,” he t . T  h  han  jag t g t , rëre ve k , kanhk  p r ven k  ke g . H  ra  jag t g inh ki kagt n n t ,  jag t  s y n n han m  v g m  ra. H  k   jag t g: “Top  jykre m  v ?” he t .

4 K r g  jag n t ,  jag t  Top  ki ge j v n h  n t n k .  ri ke kar v   jag ri ke k r g n t . Milagre venh ke t   jag t g n . V s y Top  v  t  t   t g n t , h  v : Jonas, he m . Jonas t  n n ve ja ri ke h  ve j   jag t g ke m ,  ri,” he t g, Jesus ti. K  t g ag r  k  t  m  sir.

Fermento to compara o  
(Mc 8.14-21)

5 K  t g   mr  m  t  ag mr  t  m , goj nig kaf   ra. Ag t  kaf    t  junjun k  ag t g  m  to jykrén m  sir, Jesus mr  m  t  ag. K  jatun k  ag t g n t  ja n , k  t g t  t  sir,  m  ti.

6 K  Jesus t g ag kanhr n m . “Fariseu ag t  fermento h (r) kam g n , Saduceu ag t  fermento h (r) ke g ,” he t g m , Jesus ti.

7 K  ag t g jagn  mr  v  m  sir, Jesus v  tag to. “Ti t   g t  p o m g t   n t  h n,” he ag t g m , jagn  m .

8 Hā ra Jesus tóg ki kanhró nī, ag tÿ néñ tó mūn ki. Kÿ tóg ag mÿ tó mān mū. “Inh ki ge há han tū ãjag tóg nī ver,” he tóg. “Hā kÿ ãjag tóg jagnē mÿ: pão tū, he mū.

9 Ver tóg ãjag tÿ to jykrén tū tī. Pão tÿ 5 (ke) ên mū ēkrén nī. Ú tÿ mil tÿ 5 (ke) ag tóg ko kān, hā ra tóg kén, ag kar tÿ ko mū ra. Ti ke hÿn këj tÿ hē ri ke fān?” he tóg. Kÿ ag tóg ti mÿ tó mū sir.

10 Kÿ tóg ag mÿ: “jo pão tÿ 7 (ke) ên ti. Ú tÿ mil tÿ 4 (ke) ag vÿ kó, hā ra tóg kén, ag kar tÿ ko mū ra. Ti ke hÿn këj tÿ hē ri ke fān?” he tóg. Kÿ ag tóg ti mÿ tó mū gé sir.

11 Kÿ tóg ag mÿ: “kÿ inh vī to jykrén nī,” he mū. “Pão tó tū sóg nī. Fermento p   tó tū sóg nī. To jykrén há han nī, ha m  . Fariseu ag tÿ fermento há(r) kam  g nī, Saduceu ag tÿ fermento há(r) kam  g nī gé, he sóg m   ãjag mÿ,” he t  g, Jesus ti.

12 Kÿ ag t  g to jykrén h   han m   sir v  h  . Ti t  y fermento p   t  o pij  ! Ti t  y Fariseu ag jykre t  o ja v  , Saduceu ag jykre ke gé. Ag jykre h   to t  g: “  n kam  g nī,” he ja n  , Jesus ti.

*Pedro t  y Jesus k  m  n
(Mc 8.27-30; Lc 9.18-21)*

13 Kÿ Jesus t  g cidade t  y Cesar  ia Filipe tá ga ra t  i m  , ti mr  e m   t   ag mr  . Kÿ t  g ag mÿ: “t  y sóg   pr   ke fi k  sin n  ,” he m  . “Kÿ ag iso h   ri ke t  ?” he t  g m  , ag mÿ.

14 Kÿ ag t  g ti mÿ. “   ag t  g    to: Jo  o Batista v  , he t  ,” he m  . “J  vo    ag t  g: Elias v  , he t  ,    to. J  vo    ag t  g: Jeremias v  , he t   gé, j  vo    ag t  g: Top   v   t      v  , he t   gé,    to,” he ag t  g, Jesus mÿ.

¹⁵ Kŷ tóg ag mŷ: “ag jāvo ãjag hē ri ke tĩ, iso?” he mû.

¹⁶ Kŷ Simão Pedro tóg ti mŷ: “tŷ ã Cristo nĩ,” he mû. “Topẽ kósin vŷ tŷ ã nĩ. Topẽ vŷ rîr nĩ, kŷ ã hâ vŷ tŷ ti kósin nĩ,” he tóg, Pedro ti, Jesus mŷ.

¹⁷ Kŷ Jesus tóg ti mŷ: “Simão!” he mû, “João kósin!”, he tóg. “Êprã ke tŷ ã mŷ tó pijé!”, he tóg. “Inh jóg tŷ kanhkã tá nĩ ën tŷ ã mŷ tó vê, isŷ tŷ ti kósin nĩ ti. Hâ kŷ tóg ã ve há han mû, Topẽ ti,” he tóg, Pedro mŷ.

¹⁸ “Ha mẽ, tŷ ã Pedro nĩ, hâ vŷ: pó, he mû. Pâró tag kri sóg isû han mû, tŷ ïn ri ke ën, hâ vŷ: ã tŷ ag mŷ inh vĩ tó tugrîn ag tóg inh ki genh ke mû, he mû. Kŷ ù tŷ inh ki ge kŷ nŷtî ag vŷ tŷ igreja ri ke nŷtî. Ag fár tŷ tû' he mû ra ag tóg rînrîr mân ke mû. Tû' henh ke tû ag nĩ.

¹⁹ Êprã ke ag vŷ kanhkã ra mûnh mû, ã vĩ ki. Jânkã ri ke ti nĩ, kanhkã ra ge jafã ti, kŷ sóg ã hâ mŷ ti nón jafã ti fig mû sir, ti chavé ti. Kŷ ã tŷ ù mŷ: “kanhkã ra tîg ke tû ã tóg nĩ,” hen kŷ tóg ra tîg ke tû nĩ. Kŷ ã tŷ ù mŷ: “kanhkã ra ã tóg tîg ke mû,” hen kŷ tóg ra tîg ke mû,” he tóg, Jesus ti, Pedro mŷ.

²⁰ Kŷ tóg ã mré mû tî ag mŷ tó mû, ag tŷ ti kâmén tû nĩ jé ver. “Ker ù mŷ sŷ tŷ Cristo nĩ tó hê” he tóg mû ag mŷ.

*Jesus tŷ ã ter ke tó vén
(Mc 8.31-9.1; Lc 9.22-27)*

²¹ Kŷ tóg ag mŷ ã jagtar ke kâmén nĩ nĩ. Æ mré mû tî ag mŷ tóg komér hâ tó mû. “Kanhmar sóg Jerusalém ra tîg mû ha,” he tóg mû. “Tá sóg hâ ra jagtar ke mû. Kófa ag vŷ iso kórég nŷtinh mû, ha vemnî, Topẽ tû ki rîr tî to pâ'i ag, Topẽ vĩ to

professor ag ke gé. Ag tý isén ke vē, kÿ sÿ kurã tãgtü ki rír mân ke vē,” he tóg, Jesus ti.

²² Kÿ Pedro tóg ti pin kÿ ti mré vĩ mû, ti tý tag to jykrén tû nîjé. “Senhor,” he tóg, “Topê je ã jy nîgân, ã tý ã jagtar ke tag vég tû nîjé,” he tóg, Pedro ti, Jesus mÿ.

²³ Hâ ra Jesus tóg vësÿjäm ëvãnh kÿ ti mÿ vĩ tar han mû sir, ti to jû kÿ. “Kutig, Satanás,” he tóg, Pedro mÿ. “Isÿ Topê vĩ mranh han sór ã tóg mû,” he tóg. “Ã pi(jé) Topê jykre tó mû’. Ëprâ ke jykre vê, ã tý inh mÿ néñ tó mû tag ti,” he tóg, Jesus ti, Pedro mÿ.

²⁴ Kÿ tóg ã mré mû tî ag mÿ vĩ mân mû. “Ãjag tý inh mré kâmû kÿ tóg há tînh mû,” he tóg. “Kÿ ãjag jykre tovãnh nî, ãjag tý isû tâvî hâ han jé. Ha vé, ag tý inh cruz tý inh kri fi kÿ sóg tîg ke mû, ag tý to isa kÿ isén jé, ha vemnî. Vênh nenh ke tû sóg nî. Isÿ tag han ri ke han nî, ãjag tý inh mré mû sór nýtîn kÿ,” he tóg.

²⁵ “Ãjag tý ãjag jykre hâ han kÿ ãjag tý nûgme ki vár ke vê. Jävo ãjag tý isugrîn ãjag jykre tovãnh kÿ ãjag krenkren ke vê, ãjag kâgter ke mû (hâ) ra.

²⁶ Hêñ ri ke mûn ãjag hÿn mundo ki néñ ū kar ganhar henh ke mû, hâ ra ãjag kuprîg vý vâfor ke mû. Kÿ tóg kórég nÿ. Ëg tý ne tý ëg kuprîg kajâm ke tóg tû tî, ëg tý ti ve mân jé,” he tóg.

²⁷ “Tý sóg ëprâ ke fi kósin nî. Kâtig mân jé sóg ke mû, kanhkâ tá, isÿ jêgnê jafâ ag mré, inh jóg tý isÿ ūn mág han ti kÿ. Kÿ sóg vênh kar mÿ ãjag tý néñ han ja kaja ên ven ke mû.

²⁸ Ha vé, ki hâ sóg tó mû. ãjag kâmî ū ag tóg Topê tý tý ëg pâ'i nî venh ke mû, ãjag ter ke to hâ, tag ki

ẽg mré nýtĩ ū ag. Êprã ke fi kósin ẽn ve jé ag tóg ke mû, ti tý tý pã'i nĩ ti. Inh hã vẽ," he tóg, Jesus ti.

17

Jesus tý Moisés mré Elias mré vémén (Mc 9.2-13; Lc 9.28-36)

¹ Kar kurã tý 6 (ke) tûg kÿ Jesus tóg ag mÿ: "mû ný, vyr mÿ," he mû. Pedro mÿ tóg ke mû. Tiago mÿ ke gé, ti jávy tý João mÿ ke gé. Ag hã mré tóg tĩ mû, pãnónh ra.

² Kÿ tóg ag jo vênh ve ū han mû sir, kÿ ti kakã tóg kókov nĩ. Rã ri ke tóg nĩ, ti kakã ti. Ti kur vý kópréj nĩ gé, jêngrê ri ke.

³ Kÿ vâhã Moisés tóg ag mÿ vênh ven mû sir, Elias ti ke gé. Jesus mré ag tóg vémén mû.

⁴ Kÿ Pedro tóg Jesus mÿ: "Senhor," he mû. "Tag ki tóg sér tĩ," he tóg. "Êg mÿ pãjó tãgtû han mû', ã mÿ', Moisés mÿ', Elias mÿ ke gé'?" he tóg, Pedro ti, Jesus mÿ.

⁵ Pedro tý ver vémén mû ra kanhkã góg kókov tóg ag kri rûm ke mû. Kÿ vênh vĩ tóg mĕ há' he mû, kanhkã góg kâtá, kÿ tóg: "inh kósin pir hã vẽ," he mû. "Ti vĩ jêmë ra," he tóg, Topê ti.

⁶ Kÿ Jesus mré mû tĩ ag tóg mĕg mû, kÿ tóg ag mÿ e tĩ. Ag mÿ e tñk kÿ ag tóg mûg ke mû sir.

⁷ Kÿ Jesus tóg ag to kâtig kÿ ag mĕg mû sir, ã nîgé tý, kÿ tóg ag mÿ: "nîgnî ra," he mû. "Mûmĕg tûg nî," he tóg mû.

⁸ Kÿ ag tóg mî ûvânh mû, hã ra ag tóg Jesus hã vég mû. Ti mré vémén mû ag ve mân tû ag tóg nî, kanhkã tá kâmû ẽn ag.

⁹ Kÿ ag tóg pãnónh tá kãre mû sir. Ag mûn kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ker ū mÿ tó hë!”, he mû. “Ãjag tÿ ūri néñ vég mû tag tó tûg nî ver,” he tóg. “Sÿ iser ja tá výn ke kar hã kãmén nî,” he tóg, Jesus ti.

¹⁰ Kÿ ti mré mû tî ag tóg ti mÿ: “hã ra Topë vî to professor ag tóg Elias tó tî,” he mû. “Kâtig jé tóg ke mû nêji, Cristo kâtig ke to hã, Elias ti. Hã mÿ?” he ag tóg mû, Jesus mÿ.

¹¹ Kÿ tóg ag mÿ: “hý,” he mû. “Kâtig jé tóg ke mû mÿr, néñ kar han mân jé, Elias ti.

¹² Ha më, kâtig ti huri. Hã ra ag tóg ti ki kagtig ja nýtigtî. Hã kÿ ag tóg ti vógr kónan ja nígtî, ag tÿ ti vógr kónan sór kÿ. Hã kÿ ëprâ ke fi kósin ên tóg, inh hã tóg ag tugrîn jagtar ke mû gé, ag tÿ inh vógr kónan ken kÿ,” he tóg, Jesus ti.

¹³ Kÿ ag tóg vähä ti tÿ néñ tó mû to jykrén mû, ti mré mû tî ag. “João Batista to ke ja vë, ëg kygpég tî ên to ke ja vë, hã vý: Elias, he mû, ti tÿ Elias ên ri ke ja nñ kÿ,” he ag tóg mû sir, Jesus mré mû tî ag.

*Jesus tÿ kyrû tÿ há' he
(Mc 9.14-29; Lc 9.37-43a)*

¹⁴ Kÿ ag tóg vênh e ên tá junjun mû sir. Kÿ ū tóg Jesus to kâtî mû, ag kãmî ū. Ti krêm tóg grînh ke mû, ã jakrî tÿ, kÿ tóg ti mÿ:

¹⁵ “Senhor,” he mû. “Inh kósin jagãgtân nî,” he tóg. “Ter tî tóg nígtî, to tóg jagtar tâvñ tî. Kejën tóg pî ki kutê tî, ter tî ên han kÿ, kejën tóg goj ki kutê tî,” he tóg.

¹⁶ “Kÿ sóg ã mré mû tî ag mÿ ti ven ja nígtî, ag tÿ ti tÿ há' he jé, hã ra ag tóg ti tÿ hë ri ke tû nî,” he tóg, Jesus mÿ.

17 Kÿ Jesus tógrē ti mÿ: “ãjag ne tógrē inh ki rã há han tû nÿtî,” he mû. “Jykre pâno ãjag tógrē nÿtî,” he tógrē. “Kysâ tÿ hën ri ke ki inh hÿn ãjag mré tînh ke mû?” Kysâ tÿ hën ri ke ki inh hÿn ãjag to fe tînh mû?” he tógrē. “Inh mÿ ti pére kâtîg,” he tógrē, Jesus ti, ti panh mÿ.

18 Ag tÿ ti mré kâmû kÿ Jesus tógrē ti jagrë mÿ vî jû han mû sir, ti tÿ ti tovânh jé. Kÿ tógrë vësÿmér ti ki kákutê mû sir, kÿ tógrë há' he mû vâhâ, kyrû ti.

19 Kÿ Jesus mré mû tî ag tógrë ti ki jêmë sór mû. Vyr mÿ ag tógrë Jesus mÿ: “ëg ne tógrë ti tÿ há' he ja tû nî!” he mû. “Hë ri ken kÿ hÿn?” he ag tógrë mû, Jesus mÿ.

20 Kÿ tógrë ag mÿ: “ãjag tÿ inh ki ge tû nÿtî tugnîn ke vë, ãjag tÿ inh vî kri fig tû tugrîn ke vë,” he mû. “Ha më, ãjag tÿ inh ki ge sî han kÿ nÿtî ra ãjag tógrë pânónh tag mÿ: “ha tag ra tîg,” he há nÿtînh mû vë. Æjag tÿ pânónh mré vî kÿ tógrë tîg ke mû vë, ha më, ãjag tÿ inh ki ge sî nÿtî ra. Ka tÿ mostarda fy vÿ sî tâvî nî. Æjag tÿ inh ki ge sî nÿtî ra, ka tÿ mostarda fy sî ên ri ke nÿtî ra tógrë há tînh mû vë. Kÿ ãjag tógrë pânónh tîn há nÿtînh mû vë. Nén kar han há ãjag nÿtînh mû vë, ãjag tÿ inh ki ge kÿ nÿtî ra.

21 Hâ ra vênh jagrë kórég tÿ ge kutêm tógrë jagy nî. Topë mré ëg tógrë vînh ke mû, kÿ ëg tógrë ti mré vî kÿ vâkrenh ke mû gé, nén ū ko tû jé ëg tógrë ke mû, kÿ tógrë vâhâ kutênh mû, vênh jagrë kórég tÿ ge ti,” he tógrë, Jesus ti.

*Jesus tÿ ã ter ke tó mân
(Mc 9.30-32; Lc 9.43b-45)*

22 Tag kar kÿ ag tógrë ga tÿ Galiléia tá nÿtî. Kÿ Jesus tógrë ag mÿ: “ëprâ ke fi kósin vÿ jagtar nînh mû. Inh

hā vē,” he mān mū. “Êprā ke ag vŷ ãjag tŷ isŷ néñ han sór mū ēn han ke mū.

²³ Ag tŷ isén ke vē. Ag tŷ isén kar kŷ sóg hā ra rĩ mān mū, kurā tāgtū tūg kŷ,” he tógl, Jesus ti. Ag tŷ ti vĩ tag mē kŷ tógl ag mŷ e tāvī tī sir. Fe kaj ag tógl mū sir, ti mré mū tī ag.

Jesus tŷ imposto kajām

²⁴ Kŷ ag tógl mū mān kŷ (ag tógl) cidade tŷ Cafarnaum tá junjun mū sir. Kŷ imposto kaja māg tī ag tógl Pedro mŷ vĩ mū, Topē jo ĩn jé imposto māg tī ag. Imposto ēn kaja hā vŷ: jānkamy régre, he mū. Pedro mŷ ag tógl: “ãjag Senhor mŷ kajām tū nīgtī?” he mū.

²⁵ Kŷ tógl ag mŷ: “vó, kajām ti tī,” he mū. Kŷ tógl ā ĩn tá jun mū sir, Pedro ti. Kŷ Jesus tógl ti mŷ vĩ mū, imposto to, hā ra Pedro tógl ti mŷ néñ ū tó ja tū nī ver. Kŷ Jesus tógl ti mŷ: “Simão’,” he mū. “Pā'i ag mŷ ā mŷ: “ha imposto kajām,” he ja tū nī?” he tógl, Jesus ti. “Tag to jykrén, ha mē. Ag mŷ ãjag krē mŷ: “kajām nī,” henh ke mū’, ãjag mré ke tū ag mŷ, vó?” he tógl, Jesus ti, Pedro mŷ.

²⁶ Kŷ Pedro tógl ti mŷ: “ãjag mré ke tū ag mŷ ag tógl: “kajām nī,” he tī,” he mū. Kŷ Jesus tógl ti mŷ: “hŷ, hā vē,” he mū. “Kŷ ag krē hŷn kajām ke tū nī vē.”

²⁷ Hā ra ag tógl ēg to jykrén kónān sór mū, ēg tŷ kajām tū to, ēg tŷ tŷ Topē mré ke nītī ra. Ag tŷ ēg to jykrén kónān sór kŷ ēg hŷn tógl kajām ke mū, Topē jo ĩn jé imposto ēn, ēg tŷ tŷ Topē krē nītī ra, Israel krē ke gé. Hā kŷ pirā sygsam tīg, nig ēn tá. Sygsam kŷ jē kŷ ā tógl pirā kāgmīnh mū. Ā tŷ ūn kāgmī vén mū ēn jēnky tugnŷm nī. Jānkamy vŷ kākā nī, ti jēnky

kākā, ã tŷ ēg jo kajām jé, ã jo, ijo ke gé,” he tóg, Jesus ti. Kŷ Pedro tóg tū mū sir. Jānkamy vég tóg mū sir. Kŷ tóg tŷ imposto kajām tū mū, Pedro ti.

18

Ũ tŷ ēg kāfór nī (Mc 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹ Kejēn Jesus mré mū tū ag tóg ti mŷ vī mū, kŷ ag tóg: “kejēn ēg tóg Topē tŷ tŷ ēg pā'i nī venh ke mū,” he mū. “Ēg tŷ ti ve kŷ ū tŷ hē nŷ hŷn ēg kāfór kar nī?” he ag tóg, Jesus mŷ.

² Kŷ Jesus tóg gîr ū jé prēr mū, kŷ tóg ag kuju kā ti fēg mū, gîr ti.

³ Kŷ tóg ag mŷ tag tó mū, ha mē. “Gîr ri ke han nī, ãjag tŷ Topē tŷ tŷ ēg pā'i nī ve sór kŷ, ke tū nī (mū) ra ãjag tóg venh ke tū nī. Hā kŷ ãjag jykre tovānh nī, gîr jykre han jé,” he tóg.

⁴ “Gîr pi(jé) ūn sanh kāfór sór nī”. Kŷ ti ri ke han nī. Jagnē kāfór nī sór tūg nī. “Ūn sī vŷ tŷ inh nī, gîr ri ke vŷ tŷ inh nī”, hemnī, ãjag tŷ kar kŷ tŷ ūn mág kāfór kar nŷtī jé, Topē tŷ tŷ ēg pā'i nīn kŷ,” he tóg.

⁵ “Ãjag hā vŷ tŷ inh mré ke nŷtī. Ñjag tŷ inh mré ke nŷtīn tugnīn gîr tŷ ge jē'ŷn nī, to há nŷtīmnī, isugrīn. Ñjag tŷ isugrīn ū tŷ ge to há nŷtīn kŷ ãjag tóg iso há nŷtī gé,” he tóg, Jesus ti.

Inferno ki kutē mū vŷ jagy pē nī (Mc 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ “Ūn sī tag tóg inh ki rā kŷ jē. Kejēn ū tóg ūn sī tŷ inh vī mranh han sór mū. Ên jykre vŷ kórég tâvī nī. Ên hā mŷ tóg há nŷnh mū vē, ū tŷ pō mág tŷ ti nunh

to sa kÿ goj nig ki ti fón jé, ti tÿ goj ki ter jé. Jagy tâvî tógi tî, ū tÿ gîr tÿ isovânh han kÿ,” he tógi, Jesus ti.

⁷ “Topê vÿ ag ve kónân p  han ke m , ag tÿ ū tÿ iso h  n t i ag kr n k n n k . Ag t y ag kr n k n n k  t g ag t y inh v  mranh ha m  t .  t y h n ri ke ag t g ag kr n k n n t . H  ra ag t g to jag gtar t v  han ke m  g . Top  v  ag ve k n n p  han ke m , ag t y ū kr n k n n k ,” he t g, Jesus ti.

⁸ “ t y n n ū v g k y Top  v  mranh k y  n gn  kym n ,  t y ke m n t g j .  t y h  k  t g k y Top  v  mranh k y  p n kym n ,  t y ke m n t g j . Jagy ti n ,  n gn  pir ti,  t g v nh ti ke g .  t y n gn  r gre ra n gme ki kut  k y t g jagy k f r n ,  t y p n r gre ra inferno ki kut n k y, p i nhyr v nh  n ki kut n k y m r.  t y r r kr g ja t  venh ke t g h  ra h  t ,” he t g.

⁹ “ t y n n ū ki v t i k y Top  v  mranh k y  kan  ū n m n ,  t y ke m n t g j . Jagy ti n ,  kyv  ti.  t y kan  r gre ra n gme ki kut  k y t g jagy k f r n ,  t y inferno ki kut n k y,  t y p i nhyr v nh  n ki kut n k y.  t y r r kr g ja t   n ve k y t g h  ra h  t ,” he t g, Jesus ti.

*Carneiro v for to compara o
(Lc 15.3-7)*

¹⁰ “H  k y g r to   he t g n .  t y ag ki r r m  ag v  kanhk  t  n t , m r, ha m . Top  t y j n  jaf  ū ag v , ū t y g r ag ki r r m  ag. Inh j g mr  ag t g n t , ti v g ag t g n t , ū t y g r ag ki r r m  ag. H  k y g r ag to   he t g n .

11 Tÿ sóg ēprā ke fi kósin nĩ. Ūn vāgfor mū ēn ag krenkren han hã jé sóg jun ja nĩ, mÿr, ha më,” he tóg, Jesus ti.

12 “Tag to jykrén nĩ. Ū tóg carneiro tÿ 100 (ke) tÿ mëg nĩ. Kejẽn ti mëg pir tóg vāfor ja nĩ. Kÿ tóg ūn pir ēn kaněnh tĩ mū sir, ti jāvānh tĩ tóg mū sir. Ti mëg e ēn tóg pānónh tá nÿtĩ. Ag ré kÿ tóg tĩ mū sir, ūn vāfor mū ēn jāvānh jé, ūn pir ēn ti.

13 Kÿ tóg ti vég mū sir. Kÿ tóg ti mÿ sér pẽ tĩ sir, ha më. Ti mëg e ēn tóg ti mÿ há nÿtĩ, ū tÿ 99 (ke) ēn. Hã ra ti tÿ ūn pir ēn ve män kÿ tóg ti mÿ há tāvī nĩ sir, ūn e ēn tÿ ti mÿ há nÿtĩ kăfór. Kÿ ti fe tóg mrin ke mû.

14 Hã kÿ tóg Topē mÿ kórég nĩ, ūn sī pir vāfor kÿ, ti kren tū nñn kÿ, gîr sī pir mÿr. Topē pi(jé) tag to há nĩ”, inh jóg tÿ kanhkâ tá nî ti,” he tóg, Jesus ti.

Ēg mré ke ū tÿ Topē vī mranh

15 “Kejẽn ã régre vÿ Topē vī mranh mû. Kÿ ti venh tīg nĩ, ã tÿ ti mré vémén jé, to. Vyrmÿ ti mré vémén vén nĩ. Hêñ ri ke mûn tóg ã vī jêmēnh mû, kÿ ã tóg ti kren han mû sir, ã régre ti.

16 Ti tÿ ã vī jêmē sór tū nñn kÿ ū mÿ: inh mré ti jyv n tīg, hemn , ūn pir mÿ, ke tū nñ kÿ ūn régre ag mÿ. Kÿ ti mré vémén män nĩ, ag r nve, ag tÿ ã tÿ ti mré vī m  je.

17 Ti tÿ ãjag v  m  sór t  n n k  v nh kar m  t mn  sir, inh mr  ke kar ag m . Ti t  v nh kar v  m  sór t  n n k  ti mr  v  m n t g n  sir. “Top  v  ki kagt g ti n , f g k r g ag ri ke ti n ,” hemn  ti to. “Top  v  mranh sór ti m , governo m  j nkamy m g t  ag ri ke,” hemn  ti to.

18 Ki hā sóg tó mū, hā kÿ sóg ãjag mÿ ke mū, ha mē. Æjag tÿ tag ki ū mÿ: “kanhkă venh ke tū ã tóg nī,” hen kÿ tóg venh ke tū nī. Æjag tÿ ū mÿ: “kanhkă ve jé ã tóg ke mū,” hen kÿ tóg venh ke mū,” he tóg, Jesus ti.

19 “Ha mĕ, sŷ ãjag mŷ nén tónh ke mû ti. Kej  n
  jag k  m   ūn r  gre ag t  g n  n ū to jykrén, ag t  p Top  
mŷ n  n to v  j  . K   ag t  g ti mŷ n  n to v  m   sir. T  
ag   pr   ke n  t  , h   ra ag t  g Top   mŷ n  n ū to v  m  .
K   inh j  g t  p kanhk   t   n   t  g ag mŷ han ke m  , ag
t  p n  n to v  m     n ti,” he t  g.

²⁰ “Kejēn ājag kāmī ūn régre ag vỹ iso věmén tī, kejēn ūn tāgtū ag. Inh jiji tó jé ag tóg věnhmān kȳ nýtī. Kȳ sóg ag mré nī nī sir, ag tȳ inh vég tū ra. Hā kȳ Topē tóg ag mȳ han ke mȳ, ag tȳ ti mȳ néen to vī mȳ ti,” he tóg, Jesus ti.

Ucamarada kórég to comparação

²¹ Kỹ Pedro tóg ti to kătīg kỹ ti mỹ: "Senhor," he mū. "Kejēn inh régre tóg věnh jykre pāno han ja nī. Kỹ inh mỹ ti mỹ věnh pāte fón e han mū? Věnh pāte fón tý hē ri ke ný hýn há níñh mū? Ke tý 7 (ke) mỹ há nī?" he tóg, Pedro ti, Jesus mỹ.

22 Ký Jesus tóg ti mÿ: "vó," he mû. "Véñh pâte fón tÿ 7 (ke) vÿ pir nÿ," he tóg. "Véñh pâte fón tÿ 70 tÿ 7 (ke) vÿ pâgsñ nÿ," he tóg.

23 “Há vé, ũ tŷ kanhkã tá nĩ ên tŷ tŷ êg pã'i nĩ to comparação ũ vê, sŷ tónh ke tag, ha mẽ. Pã'i mágri ke ti nĩ. Camarada e ti nĩ, pã'i mág ên ti. Kŷ tóg kejẽn ag tũ ve sór mû, ag tŷ ti mŷ név(e) ti.

²⁴ Kÿ tóg vég mû. Hâ ra ti camarada ū tóg ti mÿ név(e) mág jë, hâ vÿ: 10 mil (ke), he mû.

25 Hā ra ti tÿ ne tÿ kajām ke tógr tū tÿ, kÿ ti patrão vÿ ti fón sór mû, jãnkamy to, ti prû fi ke gé, ti krë ke gé, ti tû kar mÿr, ti tÿ ã kaja to ã név(e) kajām jé.

26 Hā ra tógr ti mÿ jagy tÿ, kÿ tógr ti krëm grñh ke kÿ ã jakrÿ tÿ jë mû. Ti krëm grñh ke kÿ tógr ti mÿ: "Senhor," he mû. "Ver isovânh sî han, kajām jé sóg (ke) mû vâhâ," he tógr.

27 Kÿ ti patrão tógr ti jagâgtân mû sir, ã camarada ti, kÿ tógr ti tovânh mû. Ti mÿ tógr ti név(e) tÿ tû' he mû. "Ha tûg, jatun mÿ," he tógr mû sir.

28 Kÿ ti camarada ën tógr tÿ mû sir. Kÿ tógr ã mré camarada ū vég mû sir. Ti ki tógr név(e) sî jë, cruceiro pir mÿr. Kÿ tógr ti mág mû sir. Ti nunh kâ tógr ti kâgûg mû, kÿ tógr ti mÿ: "inh mÿ kajām, ã név(e) ti," he mû, ūn név(e) mág ja ën ti, ū tÿ ã mÿ név(e) sî ën mÿ.

29 Kÿ tógr ti krëm grñh ke kÿ ã jakrÿ tÿ jë mû. Kÿ tógr ti mÿ: "ver isovânh, vâhâ sóg kajām kân ke mû ha," he mû.

30 Hā ra tógr më jâvânh nî. Kÿ tógr vêse jafâ kâtá ti fón mû sir, ti tÿ ti mÿ kajām jé, ti név(e) ti.

31 Hā ra ti mré camarada ū ag vÿ vég mû, kÿ tógr ag mÿ e tÿ. Kÿ ag tógr ãjag patrão mÿ tó kân mû sir, ti tÿ néhan mû ti.

32 Kÿ ti patrão tógr ti jé prêr mû sir. Kÿ tógr ti to jû mû. "Jykre kórég pê han ã," he tógr. "Ã név(e) mág tÿ sóg tû' he vê, ã tÿ inh mÿ to vîn kÿ.

33 Kÿ ã tÿ ã mré camarada ën jagâgtân ke vê vê, isÿ ã jagâgtân ri ke," he tógr.

34 Kÿ tógr ti to jû mág han mû sir, ti patrão ti. Kÿ tógr ti ség mû. Ag mÿ tógr: "ha ti vóg kónän," he mû

gé, ti tÿ ã patrão mÿ kajãm kãn jé, ti név(e) mág ẽn ti,” he tóg, Jesus ti.

³⁵ “Hã han jé tóg ke mû, inh jóg tÿ kanhkã tá nñ ti, ãjag tÿ ãjag régre ag mÿ vënh pâte fón pẽ han sór tû nñ kÿ, ag tÿ kygnë ja ti,” he tóg, Jesus ti.

19

*Êg tÿ êg prû fón ke tû
(Mc 10.1-12)*

¹ Kÿ Jesus tóg gó kãn ja nñ, ti tÿ ag mÿ néñ sór mû ti. Kÿ tóg Galiléia tá kãkutë kÿ goj tÿ Jordão mära tî mû sir. Israel ag jamã û vë gé.

² Kÿ ûn e ag tóg ti nón mû mû. Kÿ tóg tá ag kygtäg kãn mû sir.

³ Kÿ Fariseu ag tóg ti tá junjun mû gé sir. Ag tÿ ón kÿ ti vëme më sór vë, vënh prû ke fón to. Kÿ ag tóg ti mÿ: “mÿ êg tÿ néñ û û to êg prû fag fón jé há nñ?” he mû.

⁴⁻⁵ Kÿ tóg ag mÿ kãmén mû. “Topẽ vĩ rá ki vemnõ,” he tóg. “Tá tóg rán kÿ nñ, Topẽ tÿ néñ han mû ti. Ti tÿ néñ kar han ve ki tóg ti mré fi han. Hã kÿ tóg tag tó mû, ha më. “Hã kÿ ûn gré tóg ã prû fi to ã panh ré kÿ tinh mû, ã mÿnh fi ré kÿ ke gé. Æ prû fi mré tóg tinh mû. Fi mré tóg tÿ ûn pir nñ sir, ã prû fi mré,” he tóg, Topẽ ti.

⁶ Hã kÿ fag tóg tÿ ûn pir nÿtõ. Fag pi(jé) tÿ ûn régre nÿtõ. Hã kÿ fag tÿ vënh kápäm tûg nñ. Topẽ tÿ fag tÿ ûn pir han vë mÿr,” he tóg, Jesus ti.

⁷ Kÿ ag tóg ti mÿ ke män mû. “Hã ra Moisés tóg êg mÿ: “fi mÿ vënh rá nñm kar kÿ fi fón nñ,” he ja nñ. Ti tÿ ne jé êg mÿ tag tó ja në?” he ag tóg mû, Jesus mÿ.

⁸ Kÿ t g ag m y: "h y," he m u. "Tag t  ja ti n i,  jag m y,  jag t  v en  kanhr n s r t  n yt n k y, h a k y t g  jag m y: ha fi f on ge, he ja n i. H a ra Top e t g tag han ja t  n i, ti t  n en kar han ve ki.

⁹ Hā kÿ sóg ãjag mÿ ke mû. Æjag tÿ ãjag prü fi fón kÿ ū fi tÿ prüg mân kÿ ãjag prü tû fi vë sir, ha më. Æjag tÿ fi tÿ ū mré nÿ tugrîn fi fón kÿ tag hâ ne pâgsñ nÿ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁰ Kÿ ti mré mū tī ag mÿ tóg e tī, ti vī tag, hā kÿ ag tóg ti mÿ: "ge nñn kÿ tóg tÿ ū nÿ, ēg prūg kÿ," he mū. "Ēg tÿ ēg prū fi fón sór mū ra fi fón tū nñn kÿ tóg vēnhmÿ nÿ, kÿ ēg hÿn prūg sór tū nñ," he ag tóg.

¹¹ Kÿ tóg ag mÿ: “ün pipir ag tóg tag han ke mû,” he mû. “Topë tóg ū ag mÿ: ha prüg tûg, henh ke mû, ēn ag hâ vÿ prüg ke tû nî,” he tóg.

12 “Ũ ag tóg kurī nŷtī, ag mur mū kā. Kŷ ū ag tóg kurī nŷtī gé, ag tŷ ag grâfy kym kŷ. Kŷ ū ag tóg kurī ri ke nŷtī gé, ag tŷ Topē to jykrén kŷ, ag tŷ ū tŷ kanhkâ tá nĩ ên tugrîn prûg sór tû nŷtîn kŷ. Ū tŷ to jykrén mû ên jé to jykrén,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tÿ gÿr ag to há nÿ
(Mc 10.13-16; Lc 18.15-17)*

¹³ Kÿ fag tóг gîr tatî kâmû mû, ti tÿ ã nîgé tÿ ag m 
j , ti tÿ ag to Top  mr  v  je. H  ra Jesus mr  mû t 
ag t g fag to j  mû,   t y ag tatî kâmû mû fag to.

¹⁴ Hā ra Jesus tóg ag mÿ: "vĩ tûg nî, gîr ag mÿ," he mû, "gîr ag tÿ iso kãmû kamëg tûg nî," he tóg. "Ü tÿ ge hã vÿ ū tÿ kanhkâ tá nî ên tÿ tÿ pâ'i nî ên krëm nÿtî nî," he tóg.

¹⁵ Kÿ tóg ag mëgmë kän mû sir, ã nïgé tÿ. Ag mëgmë kän kÿ tóg tá kákutë mû sir.

*Kyrū rico kāme
(Mc 10.17-31; Lc 18.18-30)*

16 Kŷ vâhã ū tóg ti tá jun mû sir. Kŷ tóg ti mŷ: “Senhor,” he mû. “Há ã tóg jẽ,” he tóg. “Sŷ inh rîr krýg ja tû venh há tóg tî. Ti ve jé inh hýn vênh jykre há tý hê ri ke han ke mû?” he tóg.

17 Kŷ Jesus tóg ti mŷ: “ã tý ne jé inh ki vênh jykre há jêmë sór nê?” he mû. “Ùn pir tóg há nî, ha më. Ti tý ëg jyvén ên ki króm nî, ã tý rîr krýg ja tû ve sór kŷ,” he tóg.

18 Kŷ tóg ti mŷ: “ti tý ëg jyvén tý hê ri ke nê?” he mû. Kŷ Jesus tóg ti mŷ: “ti tý ëg jyvén tag hã vë, ha më: ū téñ tûg nî, ã prû tû fi mré nŷ tûg nî, néñ ū péju(g) tûg nî, ū to ón tûg nî,

19 ã nŷ mré ã jóg kamëg nî, ã régre ki rîr há han nî, ã tý vênh ki rîr há ri ke han nî, ã régre ki,” he tóg, Jesus ti.

20 Kŷ kyrû tóg ti mŷ: “tag kar ki sóg króm tî,” he mû. “Kŷ ne nŷ hýn ver inh mŷ tû tî?” he tóg.

21 Kŷ Jesus tóg ti mŷ: “ã tý vênh jykre há han sór kŷ tag han nî, ha më,” he mû. “Ã tû kar vâm tîg. Kŷ ûn jagägtar ag mŷ vin, jânkamy ti, kŷ ã tóg kanhkâ tá tû mág nî sir. Kar kâtig nî, ã tý inh mré tîg jé,” he tóg, Jesus ti.

22 Kyrû ên tý ti vî tag më kŷ tóg fe kaj han kŷ tî mû sir. Ti tû vý e nýtî, hâ kŷ tóg ti mŷ vênhmŷ tî.

23 Kŷ Jesus tóg ã mré mû tî ag mŷ kâmén mû sir. “Sŷ ke há vë, hâ kŷ sóg ke mû. Jagy ti nŷ, ûn rico tý ū tý kanhkâ tá nî ên tý tý ëg pâ'i nî venh ke ti,” he tóg.

24 “Hâ kŷ sóg ãjag mŷ ke mân mû. Cavalo pâní sór vý préj nor fîn kutê tû nî mýr,” he tóg. “Ti tý fîn kutê

há nĩ ra tóg ver jagy tĩ vẽ, ũn rico tỹ ũ tỹ kanhkã tá nĩ ēn tỹ tỹ ēg pã'i nĩ venh ke ti," he tóg, Jesus ti.

25 Kỹ tóg ti mré mū tĩ ag mÿ e tĩ, ti vĩ tag. Kỹ ag kanẽ tóg jur mū. "Kỹ ũ hÿn kren ke tū nĩ," he ag tóg.

26 Kỹ Jesus tóg ag ki ëvãnh mū, kỹ tóg ag mÿ: "ëprã ke ag vÿ vësógi kí tá jun ke tū nĩ," he mû. "Topê hã tóg ãjag tÿ tá jun han ki kanhró nĩ, ti tÿ néñ ũ kar tÿ hẽ ri ken há nñn kÿ," he tóg, Jesus ti.

27 Kỹ Pedro tóg ti mÿ: "ha vé," he mû. "Nén kar ré kÿ ēg mû mû, ã mré. Tag to ēg hÿn ne venh ke mû?" he tóg.

28 Kỹ Jesus tóg ag mÿ: "sÿ ke há vẽ, hã kÿ sóg tó mû," he mû. "Inh mré ãjag tóg mû mû. Tÿ sóg ëprã ke fi kósin nĩ. Kej n sóg inh n gja kri n nh mû, is y v nh kar jykre tugn m j . S nv i inh n nh mû, kur  n k . N n kar han m n j  sóg ke mû, kur  n k . K  ãjag t g ãjag n gja kri n gn k y n t nh m  gé, n gja t  12 (ke) kri, ãjag t povo t  Israel kar jykre tugn m j , povo t  12 (ke) tag ag jykre," he t g.

29 "J  o ũ t g isugr  n ã jam  ré k y t i mû, ã k ke, ã j vy, ã ve, ã panh, ã m nh, ã jap  ré k y t g t i mû, inh jykre tugr  n.   n v  t g v nh kato ã t y ëpr  ré k y t g ja   n e ri ke venh ke mû, tag ki, ëpr  . K y t g r  kr  g ja t u   n venh ke m   gé," he t g.

30 "J  vo tag ki   n m  g ũ ag k  sir n t nh ke v  , t  tére k y, k y tag ki   n k  sir ũ ag t y t y   n m  g n t nh ke v  , t  t y p  i n nh ke v  ," he t g, Jesus ti. Ti t y ag m   kanhk   jykre t o v  .

20

Uva ki r  nhr  j t i ag to compara  o

¹ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ũ tÿ kanhkã tá nĩ ẽn tÿ tÿ ẽg pã'i nĩ vÿ ge nĩ, ha më,” he mû, to comparação han kÿ. “Patrão ri ke tóg nĩ. Kusã ki tóg tî mû, 6 horas ki, camarada ag jãvãnh jé, ag tÿ ti jakré ki rîr jé.

² Kÿ tóg ũ ag vég mû sir. Ag mré tóg vênh rãnhraj kaja to jykrén mû, hã vÿ: jãnkamy pir; he mû, por dia kaja ti. Kÿ tóg ag mÿ: “ha ki rîr mûjêg,” he mû sir.

³ Kÿ ag tóg mû mû. Hora tãgtû tûg kÿ, 9 horas ki tóg tîg mân mû, ũ ag jãvãnh jé gé. Kÿ tóg ũ ag vég mû gé sir. Véké ag tóg êmã kuju tá nýtî, rãnhraj tû kÿ.

⁴ Kÿ tóg ag mÿ: “inh mÿ inh jakré ki rîr mûjêg,” he mû gé. “Kajãm jé sóg ke mû, ti kaja tÿ,” he tóg.

⁵ Kÿ ag tóg mû mû.

Hora tãgtû ũ tûg kÿ, meio dia ki tóg ũ ag jãvãnh tîg mân mû, 3 horas ki tóg tîg mân mû gé. Ag ve kÿ tóg ag mÿ ke mû gé, kÿ ag tóg mû mû gé, ti jakré ki rîr jé.

⁶ Vâhã tóg rãkãnh mû sir. 5 horas ki tîg mân kÿ tóg ũ ag vég mû gé, véké jêgjê kÿ nýtî ag. Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag tÿ ne jé rãnhraj tû nã nê?” he mû. “Kurã kar ki ãjag tóg ki nýtî, rãnhraj tû nýtî ra,” he tóg ag mÿ.

⁷ Kÿ ag tóg ti mÿ: “hã ra ũ tóg êg mÿ: ha inh rãnhraj han, he ja tû nã,” he mû. Kÿ tóg ag mÿ: “ha inh jakré ki rîr mûjêg ge,” he mû sir. Kÿ ag tóg mû mû gé.

⁸ Kuty kÿ ag patrão tóg ã tû ki rîr tî ẽn mÿ: “ha ag jé prêr,” he mû, 6 horas da tarde ki. “Ag mÿ ti kaja ti nîm,” he tóg. “Ãn tÿ rãkãnh kÿ kãmû mû ag mÿ nîm vén, kar kÿ ũ tÿ kusã ki kãmû mû ag mÿ nîm rén,” he tóg ti mÿ. Kÿ tóg ke mû, ti tû ki rîr tî ti.

9 Kÿ ū tÿ râkânh kÿ junjun mû ag vÿ ãjag kaja ti mân mû, hã vÿ: jãnkamy pir, he mû. Ag rãnhrãj sî ra ag tóg por dia kaja vég mû sir.

10 Kÿ ū tÿ kusã ki rãnhrãj mû ag tóg to jykrén mû. “Ti hÿn ëg mÿ ti kaja kâfór han ke mû, ëg tÿ kurã kar ki rãnhrãj kÿ,” he ag tóg mû, to jykrén kÿ. Hã ra tóg ag mÿ jãnkamy pir ên nîm mû gé sir, por dia kaja ên.

11 Ag tÿ jãnkamy ên mân kÿ ag tóg ti to jû mû, ãjag patrão to.

12 Kÿ ag tóg ti mÿ vî mû. “Tag ag vÿ hora pir ki rãnhrãj, jâvo ã tóg ag mÿ ëg kaja ri ke han. Kurã kar ki ëg tóg rãnhrãj mÿr, to ëg ron, ti rÿ jagy ra ëg tóg to krónh ke ja tû nî,” he ag tóg, ãjag patrão mÿ.

13 Kÿ tóg ag kãmî ū mÿ ke mû, ag patrão ti. “Sÿ ã ki kygnê pijé’,” he tóg. “Inh mré ã tóg jãnkamy pir to jykrén ja nî, hã kÿ sóg ã mÿ nîm mû, jãnkamy pir ti.

14 Kÿ ã tû mân kÿ tîg. Hã ra sóg ag mÿ nîm sór mû gé, sÿ ã mÿ nîm ja ên ri ke.

15 Isû vê mÿr, jãnkamy ti, kÿ sóg sÿ tÿ néen han sór mû ên han mû. Æ mÿ jû’, isÿ ag mÿ vî há han to?” he tóg ti mÿ, patrão ti.

16 Hã kÿ ëgno tá kãmû ag vÿ ūn kãmû vén mû ag ri ke nÿtînh mû, tâpry kÿ, jâvo ūn kãmû vén mû ag vÿ ëgno tá kãmû mû ag ri ke nÿtînh mû gé,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tÿ ã ter ke tó mân
(Mc 10.32-34; Lc 18.31-34)*

17 Kÿ Jesus tóg Jerusalém ra tîg sór mû. Kÿ tóg vyrmÿ ū tÿ 12 (ke) ên ag mré vêmén mû. Ag tÿ ã

mré ēpry jagma mūn kÿ tógrag mré vēmén mū, ag tÿ ūmín jagma mūn kÿ.

¹⁸ “Ha v , ” he t g. “Jerusalém ra  g t g m  m , ” he t g. “ pr  ke fi k sin  n v  jagtar ke m . Inh h  v . Top  t  ki r r t  to p 'i ag t g  jag t  is  n  han s r m   n han ke m , Top  v  to professor ag ke g . Ag t  iso: “ter j  t g ke m , ” henh ke v .

¹⁹ K y ag t g f g ag m y inh f g ke m  sir,  n ag t  iso   he j , ag t  inh mr nm n j , ag t  ka to isa j . Kur  t gt  ki s g h  ra r r m n ke m , ” he t g, Jesus ti.

* n r gre ag t  t   n m g n t  s r
(Mc 10.35-45)*

²⁰ K y Zebedeu kr  ag m nh fi t g Jesus venh k t  m , fi kr  ag mr . Ti kr m fi t g m g ke m , fi t  ti m n  ( ) to v  s r k y.

²¹ K y t g fi m y: “ t  ne to v  s r n ? ” he m . K y fi t g ti m y: “kej n  t g t  p 'i n nh m , ” he m . “K y inh kr  tag ag t   r  h  n t nh h  t g t ,  t y   p gja t  n  j , k y  t y   jak nh t  n  j , ” he fi t g, ti m y.

²² K y Jesus t g ag m y: “ jag t  n n to v  m  ki k gt   jag t g n t , ” he m . “Jagy ti n y.  jag m y inh ri k n jagtar s r m ?  jag m y tov nh ke t  n ? ” he t g. K y ag t g ti m y: “h y, ” he m . “Tov nh ke t   g n , ” he ag t g, ti m y.

²³ K y t g ag m y: “h y, jag gtar j   jag t g ke m , inh ri k n, ” he m . “H  ra is t  v , s y  jag m y: hej, he ti, ” he t g. “Ha inh p gja t  n , henh ke t  s g n . Ha inh jak nh t  n , henh ke t  s g n  g , is t  v . Top  t   n m y: ha ti r  h  n t , henh ke m   n ag h  t y inh r  h  n t nh ke v , ” he t g, Jesus ti.

²⁴ Hā ra ū tÿ 10 (ke) ag tóg mëg mû, ūn régre ag tÿ Jesus mÿ tag to vĩ ja ti. Kÿ ag tóg ag to jū mû.

²⁵ Hā ra Jesus tóg ag jé prêr kân mû, kÿ tóg ag mÿ: “fóag pâ'i ag jykre ki kanhró ãjag tóg nÿtî,” he mû. “Vênh kar jëgnëg ag tóg tî mÿr, kÿ ag mág ag tóg vênh kar mÿ: gemnî, ge tûg nî, he tî, vĩ tar han kÿ,” he tóg.

²⁶ “Ag ri ke han tûg nî. Æjag mÿ tÿ ūn mág nÿtî sór mû? Kÿ tÿ jagnë camarada ri ke nÿtîmnî, jagnë tû ki rîr kÿ.

²⁷ Æjag mÿ tÿ pâ'i nÿtî sór mû? Kÿ tÿ jagnë krêm ke nÿtîmnî, tÿ ūn kâsir nÿtîmnî.

²⁸ Hā kÿ sóg camarada tû nî gé. Sÿ tÿ camarada nî jé sóg kâtîg, sÿ ãjag ki rîr jé. Tÿ sóg êprã ke fi kósin nî. Hā kÿ sóg vênh kar jagfy ter ke mû, sÿ ag krenkren han jé,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tÿ ūn kyvó ag tÿ há' he
(Mc 10.46-52; Lc 18.35-43)*

²⁹ Hā ki ag tóg Jerusalém ra mû mû. Kejën ag tóg cidade tÿ Jericó fîn râm kÿ ag tóg tá pa mû, hâ ra ū tÿ hêñ ri ke ag tóg Jesus nón mû mû.

³⁰ Êpry ën tá, ëmîn ën tá ūn kyvó ag tóg nîgnî kÿ nÿtî nî, ūn régre ag. Vâhâ ag tóg Jesus tÿ jagma tîg mëg mû. Kÿ ag tóg ti jé prêr mû. “!..Senhor.!” he ag tóg. “!..Davi kósin’, ëg jagâgtân ra..!” he ag tóg.

³¹ Kÿ ag tóg ag to jûgû mû, ti nón mû û ag. “Më kâ nÿtî,” he ag tóg mû. Hâ ra ag tóg prêr mân’, prêr mân’ he mû, jamâ hár(a). “!..Senhor, Davi kósin’, ëg jagâgtân ra..!” he ag tóg mû.

³² Kÿ Jesus tóg krýg he mû, kÿ tóg ag jé prêr mû. Kÿ tóg ag mÿ: “ne to ãjag vĩ, sÿ ãjag mÿ han jé?” he mû.

³³ Kÿ ag tóg ti mÿ: “ëg tÿ ëvanh há tóg tî,” he mû.

34 Kÿ Jesus tóg ag jagägtän mû sir. Ag kan   m  gm  g t  g mû sir. Kÿ ag t  g   v  nh h   han mû sir. Ti n  n ag t  g mû mû sir.

21

Jesus t   Jerusalém t   jun (Mc 11.1-11; Lc 19.28-40; Jo 12.12-19)

1 Ag m  n k  y ag t  g Jerusalém kak   t   junjun mû,   m  a t   Betfag   t  , kr   t   Oliveiras t  . K  y Jesus t  g    mr   mû t   r  gre ag j  gn  g mû,   m  a   n ra.

2 K  y t  g ag m  y: “  m  a   n ra m  j  g,   g jo   m  a n     n ra,” he m  . “T     j  g t  g burrica fi venh m  . Se k  y fi j  . Fi k  sin v   fi mr   j   n  .   n fi kav  n k  y fi p  re k  m  mn  .

3 H  n ri ke m  n ag t  g   j  g m  y v   s  r m  , fi to. K  y ag m  y: “  g Senhor v   fi ve s   han s  r m  . K  nhmar t  g fi j  n   m  n m  ,” hemn  , he t  g, Jesus ti.

4 H   ra t  g r  n k  y n   g  , tag. Top   v   t   t  g tag r  n ja n  , ha m  .

5 “Si  o t   ke fag m  y tag t  mn  , ha m  . H   vé,    p  'i t   rei t  g    ki jun ke m  , hemn  . V  nh kar to t  g fe h   n  , j   v  nh n  n k  ,    Senhor ti. Burrica kri t  g n   n  , fi k  sin kri,   g tu t     n fi k  sin kri m  r,” he t  g, Top   v   t   r  n k  y n   ki. H   ra t  g ge n  .

6 K  y ti mrı m   t   ag t  g m   m  , burrica fi m  n j  .

7 Fi p  re ag t  g k  m   m  , fi k  sin mrı. K  y ag t  g   j  g kur t   kri v  m m  , k  y t  g kri n   m  .

8 K  y v  nh e   n ag t  g   j  g kur t     pry kri kugj  n m  ,   m  n kri. K  y    ag t  g ka f  j kre k  y   pry kri v  v  m m   sir. Ag t  t i jam  n s  nv   han s  r v  .

9 K  y    ag t  g t   j  m   m  , jo    ag t   n  n m   m  .   n ag t  g pr  npr  r m   sir. “!..Viva, Davi k  sin..!” he

ag tóg mū. “!..Sér tóg tī, pā'i vý ēg tá jun, ēg Senhor mág tý ti jēnēn ký..! !..Topē tá tóg kātīg, ū tý kynhmý ní ẽn tá, viva..!” he ag tóg, prēnprēr ký.

10 Hā ki ag tóg Jerusalém tá junjun mū. Ký tá ke kar ag vý ti venh kāmū mū. Ag mý tóg e tī, ký ag tóg ti to: “ū nē?” he mū.

11 Ký ti mré kāmū mū ag vý ag mý: “Topē vĩ tó tī ẽn vě,” he mū. “Jesus vě, Nazaré tá ke ẽn vě, Galiléia tá ke ẽn,” he ag tóg mū sir.

*Jesus tý Topē jo ïn krém ag pan
(Mc 11.15-19; Lc 19.45-48; Jo 2.13-22)*

12 Ký Jesus tóg Topē jo ïn kāra rã mū. Ký tóg tá ke ag pan kān mū sir, néen vender he tī ag, néen comprar he tī ag ke gé. Topē jo ïn krém ag tóg negociar he tī, jānkamy trocar he ag tóg tī gé. Ag tý néen kri vin jafā tý tóg vyrym ke mū sir. Sórág vender he tī ag nígní jafā tý tóg vyrym ke mū gé sir.

13 Ag mý tóg: “Topē vĩ rá to jykrén ní,” he mū. “Tag vý rán ký ní, ha mě. “Inh ïn jiji vý tý Topē mré vĩ jafā ní,” he tóg, Topē vĩ rá ki. Hā ra ãjag tóg Topē mré vĩ jafā tag krém néen kar pigju(g) mügtī, ký tóg bandido ag jamā ri ke ní sir,” he tóg, Jesus ti. Ag pan ký tóg ke mū, Jesus ti.

14 Ký ûn kyvó ag tóg ti to junjun mū sir, ûn kónhgrí ag ke gé, ti tý Topē jo ïn krém jēn ký. Ký tóg ag tý há' he kān mū sir.

15 Hā ra Topē tū ki rīr tī ag tóg tá nýtī, Topē vĩ to professor ag ke gé. Ti tý ag tý há' he vég ag tóg mū. Gír ag vĩ mēg ag tóg mū gé. Topē jo ïn krém ag tóg nýtī, gír ag, ký ag tóg Jesus mý prēnprēr mū. “!.Viva, Davi kósin.!” he ag tóg mū, prēnprēr ký. Ký pā'i ag tóg jügjū mū, Jesus to.

16 Hā kÿ ag tóg ti mÿ vĩ mû. “Ã mÿ ag pr npr r m g t ?” he ag t g. K Jesus t g ag mÿ: “v ,” he m . “H  ra Top  v  r  to jykrén n ,” he t g. “ n k sir ag v  iso v  h  han t ,” he t g, Top  v  ki. “ n pafa m  ag v  inh m  v  h  p  han t .  h  ne tag han’,  n k sir ag t  inh m  v  h  han j ,” he t g, Top  m , Top  v  t  r n k  n  ki,” he t g, Jesus ti.

17 Tag t  k  t g ag r  k  t  m  sir. Cidade t  t g k kut  m ,  m a t  Betfag  ra t g j . T  t g sir n r m .

*Ka t  figueira t g
(Mc 11.12-14, 20-24)*

18 T  vaj k  kus  ki t g cidade ra t g m n m .   t g k  t g k k r m .

19 K  t g ka t  figueira v g m  sir, k  t g ra t  m , ti kan  ko j . H  ra t g kan  t  n . F j t v  t g j , k  t g ti m  v  m . “Kan  han m n ke t    n  ha,” he t g m . K  t g t g m  sir v s m r, ka ti.

20 K  ti mr  m  t  ag t g v g m  sir, ti t g m  ti. K  t g ag më e t . “V s m r t g t g ja n ,” he ag t g. “Ti h  ri k ?” he ag t g.

21 K Jesus t g ag m  k m n m  sir. “Ki h  s g t  m , h  k  s g ke m ,” he t g. “Inh ri ke han j   j g t g ke m . Is  ka t  figueira m : “t g ra,” hen k  t g t g ja n . Inh v  tag ri ke han j   j g t g ke m ,  j g t  inh ki ge h  han k . H  ra to: “Top  m  inh v  m g m  v ?” he t g n . “H  m  v ?” he t g n . K   j g t  kej n p n h m : ha kut , goj nig ki, hen k  t g kut  m ,  j g t  ti kut n ke to: “h  m  v ?” he t  n n k .

22 Kÿ ãjag tÿ Top   m   n  n    to v  n k   to: “han j   t  g ke m  ,” hemn  . K   t  g ãjag m   han m  , ãjag t   ti m   n  n to v   m     n ti,” he t  g, Jesus ti.

*Jesus t      t      j  n  g m   t   t  g
(Mc 11.27-33; Lc 20.1-8)*

23 K   t  g cidade t   jun k   (t  g) Top   jo   n k  ra r  m  n m   sir. K   Top   t   ki r  r t   to p  l i ag v   ti to k  m  n m  , k  fa ag mr   h  . Ag t   ti ki j  m  n s  r v  , h   k   ag t  g ti m  : “  n  y    m  : tag han n  , h  ?” he m  . “  n  y    j  n  ?” he ag t  g m  , Jesus m  .

24 K   Jesus t  g ag m  : “  jag ki s  g j  m  nh ke m  g  , v  nh kato,” he m  . “  jag t   inh m   t   h   han k   s  g   jag m      t   inh j  n  g m   t  nh ke m   g  ,” he t  g.

25 “Jo  o v   ag kygp  g t   ja n  gt  . K   ti m   kanhk   t   v  nh jykre han ja n  gt  ,   pr   v  nh jykre v  ?   n  y ti j  n  ?” he t  g, Jesus ti.

K   ag t  g ti v   to jykrén m   jagn   mr  . “  g t   ti m  : Top   t   ti j  n   ja v  , hen k   t  g   g m  : k     jag t   ne j   ti v   kri fig t   n  n n  ? henh ke m  .

26   g t   h   ra ti m  :   pr   ke jykre ja v  , hen k     g t  g v  nh kar kato t   m   sir. Ag kar v   Jo  o to: Top   v   t   p   ja v  , he t  . K     g t  g ag kam  g m  , v  nh e   n,” he ag t  g m  , jagn   m  , p  l i ag.

27 To jykr  n k   ag t  g Jesus m  : “  g pi(j  ) Jo  o jykre ki kanhr   n  yt  ,” he m  .   n k   ag t  g ke m  . K   t  g ag m  : “k   s  g   jag m   t  nh ke t   n  n g  ,    t   inh j  n  g m   ti,” he m  .   kato t   m   ag m   t  g ke m  , Jesus ti.

  n kr   regre to compara  o

28 Kÿ tóg ag kanhrän kÿ ag mÿ: “tag to jykrén nĩ, ha mẽ,” he mû sir. “Ü tóg kósin régre nĩ. Kejën tóg ūn sanh to tíg kÿ ti mÿ: “inh kósin,” he mû. “Úri inh jakré tugnÿgnÿm tíg,” he tóg.

29 Kÿ tóg ã panh ti mÿ: “vó,” he mû. Kar kÿ tóg to jykrén mân kÿ (tóg) tî mû sir, êpÿ ra.

30 Kÿ ti panh tóg ti jãvy mÿ ke mû gé sir. “Úri inh jakré tugnÿgnÿm tíg,” he tóg mû gé. Kÿ ti jãvy tóg: “hej,” he mû, ã panh ti mÿ. Hâ ra tóg tî tû nĩ.

31 Kÿ ū tÿ hê nÿ ti panh vî ki króm hÿn?” he tóg, Jesus ti. Kÿ ag tóg tî mÿ: “ûn sanh ti,” he mû. Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “hÿ, hâ v ,” he mû. “Hâ kÿ sóg ãjag mÿ ke mû. Ü tÿ governo mÿ j nkamy m g tî ū ag v  Top  v  mranh, h  ra ag t g to jykr n m n k y (ag t g) ãjag jykre tov nh. K  ūn m n e ū fag v  ãjag jykre k r g tov nh g . H  k y ag t g Top  t y t y  eg p 'i n i venh ke m , fag ke g . Ti k sin sanh ri ke ag h  v . Ag j vo ãjag t g kanhk  venh ke t n n , ãjag t y  n k y Top  m y: “hej,” he m  ra.

32 Jo o v  ãjag m y Top  v  t  ja n igt , ãjag t y ti jykre kuryj jagma m u j . H  ra ãjag t g ti v  kri n m ja t n n . ãjag j vo ū t y governo m y j nkamy m g t i ag v  ti v  kri fi ja n , ūn m n e fag ke g . Tag ve ãjag m y. Ge ra ãjag t g ãjag jykre tov nh t n n , Jo o v  kri n m t n ãjag n ,” he t g, Jesus ti.

* n camarada k r g ag to compara o
(Mc 12.1-12; Lc 20.9-19)*

33 K  Jesus t g ag m y: “s y ãjag m y ãjag t y Top  tov nh to compara o han m n ke v , ha m ,” he m . “Kej n ū t g n igt . Uva kr n t g n igt , n n kan  t y vinho han jaf   n.   jak  tag to t g r n m . K 

tógi kūm kÿ uva jëgmÿ jafã han mû. Kÿ tógi ki pâjó han mû gé. Kÿ tógi ù tÿ ki rîr tî ag mÿ tovânh mû, ag tÿ ti mré ti kanë vênh kâpâm jé. Kÿ tógi tî mû, ga ù ra.

³⁴ Ti kanën kÿ tógi ã camarada ag jëgnëg mû, ag tÿ ag mÿ ti tû vin jé, uva kanë ti.

³⁵ Hâ ra ag tógi ag vóg kónän mû sir, ti camarada ag. Ù mrânmrân ag tógi mû, ù téni ag tógi mû, ù pin ag tógi mû, pó tÿ.

³⁶ Kÿ tógi ag mÿ ã camarada ù ag jëgnë mân mû gé sir, ûn e ag sir, hâ ra ag tógi ag vóg kónän kân mû.

³⁷ Vâhâ tógi ag mÿ ã kósin jënëg mû. “Ag hÿn ti kamëg mû, inh kósin ti,” he tógi, hâ kÿ tógi ti jënëg mû.

³⁸ Kÿ ag tógi ti vég mû, ti kósin ti. Kÿ ag tógi jagnë mÿ: “kejën êkré tag vÿ tÿ ti tû nñnh ke mû,” he mû. “Mû nÿ, ti téni jé, ti tû tag tÿ tÿ ëg tû nÿnh jé,” he ag tógi mû, patrão kósin to.

³⁹ Kÿ ag tógi ti kâgmÿ mû sir. Ró pâte ag tógi ti kutëm kÿ (ag tógi) ti téni mû sir.

⁴⁰ Kejën ag patrão vÿ kâtig ke mû, ù tÿ nén krân ja ën. Kÿn hÿn hë ri kenh mû, ã camarada ag tÿ?” he tógi, Jesus ti.

⁴¹ Kÿ ù tÿ ti vÿ mëg mû ag tógi ti mÿ: “vênh jykre pâno han ag tógi mû mÿr, uva ki rîr tî ag,” he mû. “Ag kâgtén jé tógi ke mû, jû kÿ, ag patrão ti, kÿ tógi uva kré ën tÿ ù mÿ tovânh ke mû, ag tÿ ti mré vênh kâpâm jé, ti kanë ti,” he ag tógi ti mÿ. Ù tÿ ti vÿ mëg mû ag tógi ke mû, Jesus mÿ.

⁴² Kÿ tógi ag mÿ: “hÿ,” he mû. “Kÿ Topë vÿ rá tag to jykrén nñ gé, ha më: pó tÿ ïn han jafã fón ag tógi, pó tÿ ïn han tî ag. Ag mÿ tógi kórég ja nñ, pó ën ti. Hâ

ra Topẽ tóg pó ën hã tÿ ïn nüna han mû. Ëg Senhor mág tÿ há vë mÿr, hã kÿ tóg ëg mÿ e tî, ëg tÿ ve kÿ,” he ja tóg nî, Topẽ vî rá ki,” he tóg, Jesus ti, vëso pô tÿ comparaçao û han kÿ.

43 “Hã kÿ sóg ãjag mÿ ke mû. ãjag tÿ Topẽ tÿ tÿ ëg pâ'i nî venh ke vë vë, hã ra ãjag tóg venh ke tû nî. Û ag vÿ venh ke mû, povo û ag, ag tÿ inh vî kri fi kÿ,” he tóg.

44 “Ü tÿ hën ri ke ag vÿ pô tag kri vár ke mû, kÿ ag tóg kri vár kÿ tû' henh ke mû. Kÿ pô tag vÿ û tÿ hën ri ke ag kri kutênh ke mû gé, kÿ tóg ag tÿ námnam ke kân mû, ag kri kutê kÿ,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ag tÿ ti ki rã tû tugrñ nügme ki vár ke tón hã vë.

45 Kÿ ag tóg mëg mû sir, Jesus vî ti. Topẽ tû ki rîr tî to pâ'i ag vÿ mëg mû, Fariseu ag ke gé. Më kÿ ag tóg vâhã to jykrén mû sir. “Ëg hã to tóg uva ki rîr tî kórég ag to comparaçao tag han ja nî,” he ag tóg mû sir, ki kanhrã kÿ.

46 Hã kÿ ag tóg ti se sór mû. Hã ra ag tóg vënh e ën kamëg mû. “Topẽ vî tó tî pë vë,” he ag tóg, Jesus to, vënh e ën, hã kÿ pâ'i ag tóg povo ën ag kamëg kÿ ti ség tû nî ver.

22

*Vënh prûg to comparaçao
(Lc 14.15-24)*

1 Kÿ Jesus tóg ag mÿ comparaçao û han mân mû sir.

2 “Ü tÿ kanhkã tá nî ën tÿ tÿ ëg pâ'i nî vÿ ge nî, ha më,” he tóg. “Tÿ tóg pâ'i mág ri ke nî. Ti kósin prûg ken kÿ tóg to festa mág han sór mû, pâ'i mág ti.

3 Hā kÿ tóg ã camarada ag jëgnëg mû, ag tÿ ti tÿ ūn mÿ to ja ag mÿ: “ha kãmû jëg, festa kon jé,” he jé. Hâ ra ag tóg kãmû jãvãnh nÿtî.

4 Kÿ tóg ag mÿ ã camarada ū ag jëgnë mân mû. “Ag mÿ: “kân inh huri, vëjën ti, he ti, ëg patrão ti,” hemnî,” he tóg. “Boi kãgtén inh huri, boi tãgy ên mré hâ. Nén kar vÿ kynkar kÿ nÿtî. Kãmû jëg ra, inh festa to, he ti, ëg patrão ti,” hemnî ag mÿ,” he tóg, pã'i mág ti, ã camarada ag mÿ. Kÿ ag tóg mû mû.

5 Hâ ra ag tóg kãmû sór tû nî, kÿ ag tóg ti camarada ag to é he mû. Ú tóg ã japÿ ra tî mû, ū tóg ã negócio nón tî mû.

6 Ú ag tóg hâ ra ti camarada ag kugmî kÿ (ag tóg) ag vógr kónän mû gé sir, ag kâtén ag tóg mû sir.

7 Kÿ pã'i mág tóg ag to jû mû. Kÿ tóg ã krêm pã'i ag jëgnë kÿ ag kãgtén mû gé sir, ū tÿ ti camarada kãgtén ja ên ag. Ag ïn kugprûg ag tóg mû sir.

8 Kÿ tóg ã camrada ag mÿ: “inh festa vÿ kar kÿ nî ha,” he mû. “Hâ ra ag tóg kãmû jãvãnh nÿtî, isÿ ūn mÿ vênh vî jênë ja ag, ag kórég nÿtîn kÿ.

9 Ha mûjëg, ëpry ra, êmîn vênh kápov (ja) ra ke gé. Åjac tÿ ū ve kÿ ti mÿ: “ha festa venh kâtig,” hemnî,” he tóg, pã'i mág ti, ã camarada ag mÿ.

10 Kÿ ag tóg mû mû. Åjac tÿ ëpry tá ū ve kÿ ag tóg ag mÿ ke mû. Vênh kar mÿ ag tóg tó mû sir, ūn jykre há ag mÿ, ūn jykre kórég ag mÿ ke gé. Hâ kÿ tóg fór mû sir, clube ti.

11 Kÿ pã'i mág tóg kârâ mû sir, ag vigve jé, ū tÿ festa to kãmû ag. Kÿ ū tóg tá jê nî, hâ ra tóg festa to kur tu tû nî.

12 Kÿ tóg ti mÿ: “festa to kur tu tû ã tóg nî, vÿ,” he mû. “Ã hã ne tóg kur kórég tu sór mû', inh festa ki,” he tóg, ti mÿ. Hã ra tóg vĩ tû nî sir.

13 Kÿ pâ'i mág tóg ã camarada ag mÿ: “ha ti mrînh, ti p n, ti n g , ha ti f n, re t ,” he mû. Re t n kuty n . T  ag t g jagtar t .  ag j  t  ag t g gyngyn ke t  sir, gangan ke ag t g t  sir, v so j gj  k .

14 Ge ti n .  t  h n ri ke j  s g pr r t , h  ra ti pipir n t ,  n kupr g k  n t  ag,” he t g, Jesus ti. Ti t   g t  kanhk  tá festa venh ke t n h  v .

*Ag t y imposto to ti ki j m 
(Mc 12.13-17; Lc 20.20-26)*

15 K  Fariseu ag t g jagn  mr  Jesus to jykrén m  sir. Ag t y ti v  to ti se s r v . H  k  ag t g: “ti v  t  h  to  g h n ti senh m ?” he m .

16 Tag to jykrén k  ag t g sir Jesus m   ag mr  ke   ag j gn g m , Herodes mr  ke   ag mr  h , ag t y  n k  ti ki j m  j , ag t y ti v  to ti se j .  n ag t y Jesus t  junjun k  ag t g ti m : “Senhor,” he m . “Ã jykre kuryj n n ki kanhró  g t g n t ,” he ag t g. “H  k   t g Top  to  m n ki  g kanhr n h  han t . V nh jykre pir h  han  t g t .  t  v nh jykre h  h  han ve n  m  ra  t g ti jykre ki kanhró kar n ,” he ag t g m ,  n k , Jesus m .

17 “H  k ,  g m   t y n n to jykrén m  t mn . M  ha n y ,  g t y p i m g t y imperador m  j nkamy  n n m ti , imposto kaj m j ?  g m  h n n m m ’, v  m v ?” he ag t g m ,  n k  ti ki j m n k .

18 H  ra Jesus t g ag jykre p n o ki kanhró n . H  k  t g ag m : “ ag ne t g  n k  inh ki j m  s r m !” he m . “Jykre r gre  ag n t  m r,” he t g.

19 “Inh mŷ jãnkamy jun, imposto kajãm jafã ẽn ti,” he tóg. Kŷ ag tóg ti mŷ ū jun mû sir, jãnkamy ti.

20 Kŷ tóg ag mŷ: “ū jiji nŷ kã nĩ, ū kãggrá nŷ kã nĩ?” he mû.

21 Kŷ ag tóg ti mŷ: “pã'i mág tÿ imperador kãggrá v ,” he mû. Kŷ tóg ag mŷ: “k  pã'i mág mŷ ti t  n m n , h  ra Top  mŷ ti t  n m n  gé,” he mû sir.

22 Ag t  ti v  m  k  ti jykre t  ag mŷ e t  sir. Kŷ ag t  ti tov nh k  m  m  sir.

* g t   g ter ja t  v n kenh ke
(Mc 12.28-34; Lc 10.25-28)*

23 Kŷ kej n Saduceu ag t  Jesus t  junjun m  gé, kur   n k . Ag t  ón k  ti ki j m  s r v  gé. H  ra Saduceu ag t : “ g ter ja t   g v nv n kenh ke t  n ,” he t . “R r m n ke t   g t  n ,” he ag t  t .  n ag v  ón k  Jesus ki j m  s r m  gé.

24 “Senhor,” he ag t  m  gé. “Moisés t   g mŷ v nh jykre n m k  t   g mŷ: “  r gre t    kr  t  ra ter k    t  ti pr  fi t  pr g ke v ,” he m . “  t    r gre m y   kr  han ke v , fi ki,” he ja t  n gt , Moisés ti,” he ag t  m , Saduceu ag, Jesus m .

25 “K    t  jagn  mr  pafa ja t  7 (ke) v  n t g . Ag k ke t  pr g m , h  ra t    k sin t  ra ter m . K  ti j vy t  fi t  pr g m  sir. H  ra t    k sin t  ra ter m  gé. K  ti j vy   t  fi t  pr g m  gé sir.

26 H  ra t    k sin t  ra ter m  gé, ti j vy   ke gé, h  ki ag kar v  k sin t  ra k gter k n m  sir.

27 K  v h  ag kar pr  fi t  ter m  gé sir.

28 K  fag k gter ja t  r nr r m n k  fi h n m n t  7 (ke) n nh m  v . Ag kar v  fi t  pr g ja n  m y. H  k  t  v nhm y n , ag t : r r m n j   g t  ke m , hen k ,” he ag t , Saduceu ag, Jesus m .

29 Hā ra Jesus tóg ag mŷ: “kygnē ājag huri,” he mū. “Ājag pi(jé) Topē vĩ tŷ rán kŷ nĩ ki kanhró nŷtī”, ājag pi(jé) Topē jykre ki kanhró nŷtī”, he tóg.

30 “Ēg rĩnrīr mân kŷ ēg tóg prūg mân ke tū nĩ sir, kŷ ēg mén mân ke tū nĩ gé. Topē tŷ jēgnē jafā ri ke ēg nŷtī, kanhkā tá,” he tóg.

31 “Kŷ Topē vĩ rá ū to jykrén nĩ, ti tŷ ēg ter ja tá vŷn ke tó ti. Topē hā ne tŷ vêmén ja nĩ mŷr, hā kŷ tóg tag tó ja nĩ, ha mē.

32 “Abraão vŷ iso: Topē, he tĩ, Isaque ke gé, Jacó ke gé,” he ja tóg nĩ, Topē ti. Kāgter ag huri, Abraão, Isaque, Jacó. Hā ra Topē tóg: “tŷ inh ag Topē nĩ,” he ja nïgtī, ag ter kar kŷ. Hā kŷ ag tóg rĩnrīr nŷtī, Topē tŷ ūn rĩnrīr nŷtī ag hā kri ke nñn kŷ,” he tóg, Jesus ti.

33 Kŷ ag tóg ti vĩ mëg mû sir, kŷ ti jykre tóg ag mŷ e pẽ tĩ, ti vĩ ti.

*Topē tŷ ēg jyvēn kāfór
(Mc 12.28-34; Lc 10.25-28)*

34 Kŷ Fariseu ag tóg mëg mû, Jesus tŷ Saduceu ag mŷ vĩ há han ja ti. Tí tŷ ag mŷ vĩ há han kŷ ag tŷ ti mŷ hẽ ri ken kŷ kafān ke tóg tû tĩ sir. Hā mëg ag tóg mû, Fariseu ag. Kŷ ag tóg Jesus to vênhmân mû sir.

35 Kŷ ag kâ ū tóg ti mré vĩ mû. Topē vĩ to professor vê, ū tŷ Jesus mré vĩ mû ti. Kŷ tóg Jesus mŷ:

36 “Senhor,” he mû. “Topē tŷ ēg jyvēn tŷ hẽ nŷ hŷn ti tŷ ēg jyvēn kar kāfór nŷnh mû?” he tóg mû sir.

37 Kŷ Jesus tóg ti mŷ: “Topē to, ēg jóg mág to há tâvî nŷtîmnî, ti ki ge há han nĩ, ti to jykre pir nŷtîmnî,” he mû.

38 “Topē tŷ ēg jyvēn kāfór kar hâ vê.

39 Kÿ ti tÿ ëg jyv n  t g h  ri ke n  g , h  v :  jag r gre ki r r n yt mn ,  jag t y v nh ki r r h  han ri ke, he m ,” he t g.

40 “V nh jyv n tag v  v nh jyv n kar k f r n yt . R gre ti n yt , Top  t y ëg jyv n k f r n yt  ti.  g t y tag ki kr m k y ëg t g Top  jykre ki kr m k n m . Ti t y ëg jyv n m  han k n  g t g m , Top  v  t  t y ëg jyv n m  mr  h ,  g t y tag ki kr m k y,” he t g, Jesus ti.

*Cristo t y Davi k sin n 
(Mc 12.35-37; Lc 20.41-44)*

41 H  ra Fariseu ag v  v nh m n k y n yt , k y Jesus t g ag ki j m  s r m  g  sir.

42 K t g ag m : “Cristo to  jag h  ri ke t ?” he m . “ U k sin n  h n, Cristo ti?” he t g, Jesus ti. K  ag t g ti m : “Davi k sin v ,” he m .

43 K t g ag m : “h  ra Davi t g ti to: inh Senhor, he ja n ,” he m . “Top  kupr g t y ti kr n k y t g tag t  ja n , ha m :

44 “ g j g t y Top  v  inh Senhor m : “n  ra ver, inh p g ja t ,” he m , “s y  kato v s ns n m  ag t y  kr m vin ke v , k y ag sigse v  sir. Tag j v nh n  ver,” he t g m , Top  ti, inh Senhor m ,” he ja t g n gt , Davi ti,” he t g m , Jesus ti.

45 “H  k y Davi t g Cristo to: “inh Senhor,” he ja n . Ti t y t y ti k sin n  ra ti k sin m  t y ti kri ke n nh m  v ?” he t g, Jesus ti. Ti t y Fariseu ag ki j m g m n h  v .

46 H  ra ag t y ti m  ne t nh ke t g t t , ag t y ti v  kaf n s r m  ra. V h  ag t g ti ki j m  s r m n t t  n . Ti kam g ag t g m , h  k y ag t g ti ki j m  s r m n t t  n .

23

*Ón kÿ Top  v  to professor ag jykre
(Mc 12.38-39; Lc 11.43-46; 20.45-46)*

1 K y Jesus t g v nh kar kanhr n m  sir, ti mr  m 
t  ag mr  h . K y t g ag m :

2 “Moisés v   eg j g ag kanhr n ja n gt ,” he m .
“Ti n n Top  v  to professor ag t g  eg kanhr n s r
m , Fariseu ag ke g ,” he t g.

3 “Ag t y  ajag m  n n t o m   en ki kr m n . Ag v  kri
fimn . Ag t y n n han m  ri ke han t g n  j vo, ag
jykre k r g  en han t g n .  ajag kanhr n h  han ag
t g t , h  ra ag t g ki kr m s r t u n gt ,  ajag v  h   en
ki.

4  ajag m  ag t g v nh jykre kufy vin t , h  ra ag
h  t g han s r t u n gt , v nh jykre kufy  en ti.

5 Ag t y n n  h  han k y ag t g t y  n m g n yt  s r
m  sir, v nh kar t y ag vigve j . Ag t y Top  mr  v 
j  ag t g ti v  r  t y  ajag n ig  t gfig t ,  ajag kak  ke
g . V s g fin ja t p r t y ag t g v s g fig t . Top  jykre
han j  ag t g kur t v m g tu t  g .

6 Festa ki ag t g j n v n s r t . V nh kanhr n jaf 
kr m ag t g v nh k pov k y n yt .

7 Cidade kuju ki v nh kar t g ag m : “  m  h ?”
he t , k y t g ag m  s r t . K y ag t g ag to: “Senhor,”
he t  g , k y t g ag m  s r t .

8 Ag j vo jagn  m : “Senhor,” he s r t g n , k y ag
t y  ajag m : “Senhor,” he m  ra ag m : “inh pi(j ) t y
 n m g n !” hemn .  n pir v  t y  ajag kri ke n , h 
v : Top , he m , j   ajag t g t y jagn  mr  ke n yt .

9 K y  m : “ eg j g,” he t g n  g ,  pr .  n pir v  t y
ajag j g n , h  v : Top , he m , kanhk  t  n   en ti.

10 Kÿ ū tÿ ãjag mÿ: “ëg kri tÿ ūn mág nÿmní,” he kÿ ag mÿ: “vó, kenh ke tû inh nÿ,” hemnî gé. Ūn pir vÿ ãjag kri tÿ ūn mág nÿ, hâ vÿ: Cristo, he mû.

11 Æjag kâmî ūn mág ag jé ãjag ki rîr há han, ãjag camarada tÿ ãjag ki rîr há han tî ën ri ke.

12 Æjag tÿ tag ki vësÿ tÿ ūn mág han sór nÿtîn kÿ ãjag tóg tá térenh ke mû, ha vemnî. Æjag tÿ hâ ra: “tÿ inh ūn sî nÿ,” hen kÿ ãjag tóg tá jãprynh ke mû, tÿ ūn mág ãjag nÿtînh mû, ha vemnî,” he tóg, Jesus ti.

*Topë vî to professor ag jagtar ke
(Mc 12.40; Lc 11.39-42, 52; 20.47)*

13 “Ón kÿ Topë vî to professor’,” he tóg. “Fariseu’,” he tóg. “Jykre régre ãjag nÿtî,” he tóg. “Topë vÿ ãjag ve kónañ,” he tóg. “Ù ag tóg ū tÿ kanhkâ tá nÿ ën tÿ tÿ ëg pâ'i nÿ ve sór nÿtî, hâ ra ãjag tóg ag mÿ kanhkâ ti nenh tî. Ag jâvo ãjag tóg ve sór tû nÿgtî. Æjag tÿ kanhkâ ve sór tû nÿn kÿ ãjag tóg ū ag mÿ nenh tî gé, ag tÿ vég tû nÿ jé, ãjag ri ke,” he tóg, Jesus ti.

14 “Ón kÿ Topë vî to professor’,” he tóg. “Fariseu’,” he tóg. “Jykre régre ãjag nÿtî,” he tóg. “Topë vÿ ãjag ve kónañ,” he tóg. “Æjag ne tóg ūn mén ter ja fag tû mân kân tî’. Kar kÿ ãjag tóg ón kÿ Topë mré vî téj han mûgtî, ëg tÿ ãjag to: “hâ ag nÿtî,” he jé. Hâ kÿ Topë vÿ ãjag vóg kónañ kâfór han ke mû,” he tóg, Jesus ti.

15 “Ón kÿ Topë vî to professor’,” he tóg. “Fariseu’,” he tóg. “Jykre régre ãjag nÿtî,” he tóg. “Topë vÿ ãjag ve kónañ,” he tóg. “Æjag ne tóg kuvar há ra mû tî’, ga mî, goj mî ke gé, ãjag tÿ ū tÿ Israel ag jykre han sór mû ū jãvãnh jé. Hâ jé ãjag tóg mû

mág han tī. Ký ãjag tý ū ven ký ãjag tóg ti tý Japo krē han mū sir, ti tý ón ký Topē vĩ mějé, ãjag ri kén, ti tý nūgme ki kutējé, inferno ēn ki. Ký ti jykre pāno vý ãjag jykre pāno kāfór ný sir,” he tóg, Jesus ti.

16 “Topē vý ãjag ve kónān mýr,” he tóg. “Kyvó ãjag nýtī, hā ra ãjag tóg ū tý ki kagtiag tatīn mū sór mū. Hā ký ãjag tóg kygnēg tī. Ký ãjag tóg ag kanhrān kónān tī. “Ēg tý ón ký: tag han jé sóg ke mū, he sór ký ēg tóg: “Topē jo ĩn krēm ní ēn vý ki kanhró ní,” henh ke mū,” he ãjag tóg tī. “Ēg tý hā ra: Topē jo ĩn krēm ouro tān ēn vý ki kanhró ní, hen ký ēg tóg ón ke tū ní,” he ãjag tóg tī gé.

17 Vénhmý ti ní, ãjag vĩ tag. Krī tū ãjag tóg nýtī, kyvó ãjag tóg nýtī. Ouro mý Topē jo ĩn kāfór ní? Vó’. Ouro vý tý Topē tū ní, ti tý Topē jo ĩn krēm nín ký. Hā ký tóg tý Topē tū kar ní sir, ouro ti, ti jo ĩn ti ke gé. Ón ký: “Topē hā vý ki kanhró ní,” he tūg ní,” he tóg, Jesus ti.

18 “Ãjag vĩ vénhmý ū vý ní gé. “Ón ký ēg tóg: ēg tý mesa kri ūn mý nén ū pūn mū ēn vý ki kanhró ní, henh ke mū,” he ãjag tóg tī gé. “Ēg tý hā ra: ēg tý ūn mý ēg mēg pūn tī ēn vý ki kanhró ní, hen ký ēg ón ke tū ní,” he ãjag tóg tī gé.

19 Vénhmý ti ní gé, ãjag vĩ tag ti. Kyvó ãjag nýtī mýr. Ēg tý Topē mý ēg mēg pūn mū mý mesa kāfór ní? Vó’. Topē jo ĩn krēm mesa kri ēg tóg ēg mēg ti pūn tī, hā ký tóg Topē mý há tī, ēg mēg ti, ēg tý ti jo ĩn tá ti mý mesa kri ti pūn tugrīn.

20 Æjag tý Topē jo ĩn krēm mesa tón ký, ký ãjag tóg ēg tý ēg mēg tý mesa ēn kri pūn mū ēn tó tī gé.

21 Æjag tý Topē jo ĩn tón ký, ký ãjag tóg Topē ti tó tī

gé.

22 Äjag tý kanhkã tón kÿ, kÿ äjag tóg Topë nïgja tó tí gé, kÿ äjag tóg Topë ti tó tí gé sir. Nén û pir vë, ti kar ti. Hã kÿ ón kÿ: Topë hã vÿ ki kanhró nñ,” he tûg nñ,” he tóg, Jesus ti.

23 “Ón kÿ Topë vĩ to professor”, he tóg. “Fariseu,” he tóg. “Krí régre äjag nÿtí, kÿ Topë vÿ äjag ve kónän,” he tóg. “Ón kÿ äjag tóg Topë mÿ äjag jakré ki dízimo vin tí. Äjag jakré tý hortelã tý 10 (ke) nÿtín kÿ äjag tóg Topë mÿ ün pir nñm tí, äjag jakré tý erva doce tý ke gé, äjag jakré tý cominho tý ke gé. Há ti nñnh mû vë. Hã ra äjag tóg ti tý ëg jyvën mû ên han tû nÿtí. Vênh jykre kuryj han tû äjag tóg nÿtí. Ün jagägtar ag jagägtân tû äjag tóg nÿtí. Topë vĩ kri fig tû äjag tóg nÿtí. Äjag tý ti vĩ ki króm tag tóg inh mÿ há nñnh mû vë, ha më. Äjag tý ti tý ëg jyvën ki króm mré hã äjag jakré ki dízimo vin (hã) ra tóg inh mÿ há nñnh mû vë, ha më. Hã ra äjag tóg ki króm sór tû nÿtí.

24 Kyvó äjag nÿtí, hã ra äjag tóg ag tatín mû sór nÿtí. Topë vĩ û ki króm sór äjag tóg tû, ti tý Topë mÿ tý nén û sî (hã) ra, kÿ äjag tóg ti vĩ û mrynhmranh tû, ti tý Topë mÿ körég pë (hã) ra. Kÿ tóg goj ki ka ri ke nñ. Äjag tý ka góon tû nñ je äjag tóg kur ki kujëg tû, kÿ tóg pan tû, goj ti. Hã ra äjag tóg cavalo tý goj ki ter mû ra (äjag tóg) goj körég ên kron tû,” he tóg, Jesus ti.

25 “Ón kÿ Topë vĩ to professor”, he tóg. “Fariseu,” he tóg. “Krí régre äjag nÿtí, kÿ Topë vÿ äjag ve kónän,” he tóg. “Copo venja kupég äjag tóg tû, pénky venja, hã ra ti kâtá tóg kavéj nñ. Kÿ äjag

vý ge nýgtí gé. Jykre há nĩ ve ãjag tógr nýgtí gé, hã ra ãjag tógr věnh jykre pão han tĩ, hã vý: jãnkamy to ag lograr he tĩ, he mû, ãjag prú tû fag mré ný tĩ, he mû gé.

26 Kyvó ãjag nýtĩ, ãjag tý tý Fariseu nýtĩ ra. Ñjag jykre pão tovãnh nĩ, ãjag jãnhkri nýtĩ jé. Ký vâhã věnh kar vý ãjag jykre há vég mû," he tógr, Jesus ti.

27 "Ón ký Topẽ vĩ to professor'," he tógr. "Fariseu'," he tógr. "Krí régre ãjag nýtĩ, ký Topẽ vý ãjag ve kónãn," he tógr. "Věnh kej sînví ri ke ãjag nýtĩ. Sînví nĩ ve ti nĩ, věnh kej ti, ēg tý pô tý kri tam ký, kar tinta tý pô to tñk ký. Ti sînví nĩ ve nĩ ra ti kâtá tógr kórég nĩ. Vëser vý krém ný nĩ, vëser vag mû ti, ti kuka.

28 Tag ri ke ãjag nýtĩ. Há nĩ ve ãjag nýtĩ. Jykre kuryj nĩ ve ãjag nýtĩ, hã ra ãjag kâtá tógr kórég nĩ, ãjag jykre régre nýtñk ký, ãjag tý Topẽ vĩ ki króm sór tû nýtñk ký mýr, ha m , he tógr, Jesus ti.

*Ün jykre régre ag jagãgtar ke
(Lc 11.47-51)*

29 "Ón ký Topẽ vĩ to professor'," he tógr. "Fariseu'," he tógr. "Krí régre ãjag nýtĩ, ký Topẽ vý ãjag ve kónãn," he tógr. "Ãjag jóg'jóg ag vý Topẽ vĩ tó tĩ ag kãgtén ja nýtã. Jävo ãjag tógr ag kej sînví han tĩ, ün jykre kuryj han ja ag kej ti.

30 Ký ãjag tógr ag to: "ēg tý ēg jóg'jóg ag mré ga kri mû hã ra ēg tógr ag kãgtén ke tû nĩ v ," he ti. "Ag mré ēg ag v g ke tû nĩ v ," he ãjag tógr tĩ, ón ký.

31 H  ki ãjag tógr ãjag jóg'jóg ag tó tĩ. "Ēg jóg'jóg ag vý ag kãgtén, Topẽ vĩ tó tĩ ag," he ãjag tógr tĩ. "Ütý ag kãgtén mû ag kr 'kr  v  tý ēg nýt ," he ãjag tógr t .

32 Kuri ãjag jóg'jóg ag ri ke han nĩ, kuri ãjag jóg'jóg ag tÿ ūn kãgtén ja tû ën ag kãgtén nĩ, ãjag tÿ tÿ ãjag jóg'jóg ag krê'krê nýtñ kÿ," he tóg, Jesus ti.

33 "Pÿn ri ke ãjag nýtñ, mÿg ri ke ãjag nýtñ. Æjag pi(jé) nûgme ki vár ke tû nñnh ke mû', inferno ki'," he tóg.

34 "Hã kÿ sóg ãjag mÿ Topë vĩ tó tî ag jëgnënh ke mû, vënh vĩ há tó mû ag, Topë vĩ rán tî ag. Ag jëgnë je sóg ke mû, ag tÿ ãjag jyvën je. Kÿ ãjag tóg ag kãgtén ke mû gé, ha vemnî. Ka to ãjag tóg ag sanh ke mû. Ag mränmrän je ãjag tóg ke mû, ãjag tÿ vënh kanhrän jafä krêm. Cidade kar ki ãjag tóg ag nón mûnh mû, ãjag tÿ ag vóg kónan je.

35 Hã kÿ tóg ãjag tÿ ūn jykre kuryj kar kãgtén mû ri ke nĩ. Ún tÿ hën ri ke ag kãgtén ag tóg huri, ëprä ke ag, hã ra tóg ãjag tÿ ag kãgtén kân ri ke nĩ sir, Abel, Abel nón ke ag mré hã, Zacarias ën mré hã, Baraquias kósin ën. Ën tÿ ãjag tóg Topë jo ïn jo ti téen ja nĩ, Topë mÿ néñ û pûn jafä ën tá ãjag tóg ti téen ja nĩ, Zacarias ën.

36 Æjag mÿ sóg tó mû, ha më. Æjag hã to ti jûnh ke mû, Topë tî, ãjag jóg'jóg ag tÿ ag kãgtén tugrîn, ãjag tÿ ag kãgtén tugrîn ke gé," he tóg, Jesus ti.

Jesus tÿ Jerusalém tá ke ag to há nî (Lc 13.34-35)

37 Kÿ tóg Jerusalém ki ke ag to vëmén mû. Fe kaj han tóg, ag to, kÿ tóg: "Jerusalém tá ke ag mÿ sóg tag tó sór mû, ha më," he mû. "Topë vĩ tó tî ag kãgtén ag tóg tî. Topë tÿ ag mÿ ūn jëgnëg tî ag pin ag tóg tî, pó tÿ, ag tÿ ag kãgtén je. Isÿ ag vënh mân há tóg tî vë, isÿ ag ki rîr je, Jerusalém tá ke ag, hã kÿ sóg ag je prêr tÿ hën ri ke han mû. Garînh fi jykre ri ke han

sór isóg mū vē, ag mÿ. Garinh fi vÿ ã krē kri jē nī, fi tÿ ag vësyrénh tū nī jé ke vē. Ên ri ke han sóg mū vē, hã ra ag tóg ke jãvãnh nÿtñ.

³⁸ Hã kÿ ag tóg ag jamã pün kãn ke mû, kÿ vãpür vë sir. Ú vÿ kãnhmar tá nïg mân ke tû nî ha, ag tÿ cidade kókén ja tá.

³⁹ Hã kÿ sóg ag mÿ ke mû. Inh ve mân ke tû ag nî ha (mÿr). Kejën ag tóg iso: “Topë tÿ ti jenë ja vë,” henh ke mû. “Topë vÿ ti ve há han, ti tÿ ti jiji tó kâtig kÿ,” he jé ag tóg ke mû iso, kejën. Ên kã ag tóg inh ve mân ke mû,” he tóg, Jesus ti.

24

Topë jo ïn kókén kÿ nñnh ke (Mc 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Kÿ Jesus tóg Topë jo ïn tá kãkutë kÿ tî mû sir. Kÿ ti mré mû tî ag tóg ti tá junjun mû, kÿ ag tóg ti mÿ Topë jo ïn ên ag venven mû sir.

² Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “äjag mÿ pó tÿ ïn mág tag ag vigvég mû’?” he mû. “Kejën pó tóg jagnë kri nÿtñ mân ke tû nî ha. Ag tÿ güm ke kãn ke vë. Ki hã sóg tó mû,” he tóg, Jesus ti.

Êg jagtar ke (Mc 13.3-13; Lc 21.7-19)

³ Kar kÿ tóg krí tÿ Oliveiras ra tî mû sir. Ti tÿ tá nî kÿ ti mré mû tî ag tóg vyr mÿ ti ki jêmënh kãmû mû. Kÿ ag tóg ti mÿ: “êg mÿ ti kurã ti tó,” he mû. “Êg tÿ ne ve kÿ êg ti kurã ki kanhró nÿtñh mû, ã kâtig mân ke kurã ên ti, néñ kar tûg ke kurã ên ti?” he ag tóg ti mÿ.

⁴ Kÿ tóg ag mÿ: “ker ū äjag lograr hé hë’,” he mû.

5 “Cristo vỹ tỹ inh nĩ,” he jé ag tóg ke mū, inh jyjy tó kỹ. Ū tỹ hẽn ri ke ag tóg tag tónh ke mū, kỹ ū tỹ hẽn ri ke ag tóg ag vĩ kri nĩm ke mū.

6 Věnh génh to věme mějé ãajag tóg ke mū, tag ki věnh génh to, kuvar há tá věnh génh to ke gé. To jūrūn ke tūg nĩ, hã ra. Věnh génh enh ke vě. Hã ra kurã tỹ ēgno to hã ke vě ver.

7 Nação ag tỹ jagnẽ kato těgtěnh ke vě, pã'i krẽm ke ag tỹ pã'i ū krẽm ke ag to jünh ke vě. Kỹ ga tỹ ragra ke tỹ hẽn ri ke han ke vě, ēmã tỹ hẽn ri ke ki. Vějěn tỹ tū' henh ke vě gé.

8 Hã ra ãajag jagãgtar ke věnh ven vén vě ver,” he tóg, Jesus ti.

9 “Kar kỹ ãajag jagtar ke mū, ãajag tỹ inh ki ge kỹ nýtĩ tugrĩn. Ñajag vógr kónän jé ag tóg ke mū, ãajag kãgtén jé ag tóg ke mū gé. Nação kar vỹ ãajag to vĩ kónän ke mū gé, ãajag tỹ inh jiji to tugrĩn.

10 Kỹ ū tỹ hẽn ri ke ag vỹ isogvãnh ke mū sir, ēn kã. Ñajag mré ke fag tó jé ag tóg ke mū, inh kato vãsãnsãm mū ag mÿ, kỹ ag tóg jagnẽ to vĩ kónän tãvĩ han ke mū gé.

11 Ón kỹ inh vĩ tó tĩ ag vỹ junjun ke mū gé, kỹ ag tóg ūn e kríñkríñ ke mū sir, ag tỹ isogvãnh jé.

12 Kỹ věnh kar vỹ věnh jykre pãno to há nýtînh mū, hã kỹ ū tỹ ón kỹ iso há sї nýtĩ ēn ag tóg isogvãnh ke mū gé, ūn e ag.

13 Hã ra ū tỹ isovãnh tū pẽ ēn ag tóg krenkren ke mū.

14 Kỹ nação kar vỹ věnh vĩ sér měnh mū, ga kar mĩ hã, kỹ ag tóg Topẽ tỹ tỹ ēg pã'i nĩnh ke ēn měnh mū ha. Ag tỹ mě kãn kỹ kurã tỹ ēgno vě sir,” he tóg, Jesus ti.

*Êg jagāgtar mág pē ti
(Mc 13.14-23; Lc 21.20-24)*

15 “Kejēn ãjag tóg vāhā sir ãjag tý néñ (ü) kamēg tī
én venh ke mū, êg kavéh mū én ti,” he tóg. “Topē
vī tó tī tý Daniel vý ti tó ja nígtí. Topē jo ĩn tá tóg
jéñh mū, êg kavéh mū én ti,” he tóg, Jesus ti. (Ü tý
vénh rá tag to ke mū én jé ki kanhró ní.)

16 Æjag tý ti ve ký ga tý Judéia ki ke kar ag jé vénh
pigjunh mūjëg, pānónh ra, fag mré hã.

17 Ü tý re tá ní én jé kāra rā tūg ní, ti ĩn ki, ti tū mān
jé.

18 Ký ü tý ã japý tá jē én jé výn ke tūg ní gé, ti kur
mān jé.

19 Ün kufy fag jagtar mág ke vě, kurā én kā, ü tý
gři pygfám mū fag ke gé.

20 Topē mré vīmní, ti tý kusa kā vénh ven tū ní jé,
ti tý vénhkán ke kurā kā vénh ven tū ní jé.

21 Jagtar mág tý ge han ja tū êg tóg nýtí, Topē tý
mundo han jān ki. Ký êg ge han mān ke tū ní gé,
kar ký.

22 Êg tý kurā ki jagtar ke mū én vý e nýtinh mū
vě, hã ra tóg térem ký nýtí ní, Topē tý ün kuprēg ja
én ag tugrín. Ti tý térem tū ní (mū) ra ü vý kren ke
tū ní vě, ag jagtar mág én to,” he tóg, Jesus ti.

23 “Én kā ü tý ãjag mý: Cristo vý tag kā jē ní, he
mū ra kri níñ tūg ní, ag tý: tātā ti jē ní, he mū ra.

24 Ón ký Cristo ag vý vénh venven ke mū, ón ký
Topē vī tó tī ag ke gé. Êg tý néñ han vānh hyn han
jé ag tóg ke mū, milagre tý hēn ri ke ti, ón ký Cristo
én ag. Ag tý vénh kar krín kónān sór vě, ag tý kygné
jé, Topē tý ün kuprēg ja én ag mré hã, hēn ri ke mūn.

25 Ăajag mÿ sóg tó kän mû, ti kutënh ke to hã,” he tóg, Jesus ti.

26 “Kej  n ag t  g   ajag m  :   m   k  r  g t  g j  , Cristo ti, henh ke m  . Ra ti venh m   t  g. Ag t     ajag m  :   n k  t  t   t  g n   n  , he m   ra kri fi t  g n  .

27 Inh k  t  t   m  n ke v   ta t   k  m k  m ke ri ke n  . Ti t   k  m k  m ke k     g t  g n  n kar v  g t  , r   jur ja t  , r   pur ja t   ke g  . Inh k  t  t   m  n ke v   ri ke n  n m  . T   sóg   pr   ke fi k  sin n  ,” he t  g, Jesus ti.

28 “N  n    ter n  gja ri ke ti n   gé. H   tá t  g v  n  h m  n t  , j  t  t   ti. Tag ri ke ti n  n m  , inh k  t  t   m  n ke ti,” he t  g, Jesus ti.

*Top   k  sin k  t  t   m  n ke
(Mc 13.24-27; Lc 21.25-28)*

29 “Jagtar   n kar k   r   v   nhyr ke m  , k   kys   v   j  engr   he m  n ke t   n   gé. Kr  g v   v  r ke m   gé, kanhk   kr  m.   g t   kanhk   t   n  n v  g t   kar   n v  gra ke k  n m   gé.

30 K   v  h     pr   ke fi k  sin v   v  n  h ven ke m  , kanhk   t  . K   ga kri m   kar ag v   kygf   k  n ke m   sir, povo kar ti, ag t   inh k  t  t   ven k  . Kanhk   g  g k  m   sóg t  renh ke m  . K   sóg tar p   n  n m  , ha vemn  , k   inh ve v  k  ov p   n  n m   gé.

31 K   sóg is   j  gn  f   jaf   ag j  gn  n  h m  , ag t   tént  t  n kynkyn j  , k   ag t  g is     n kupr  g m   ag j   pr  npr  r k  n ke m   sir, ga kar m   h  , kanhk   fyr m   h  ,” he t  g, Jesus ti.

*Ka t   figueira to compara  o
(Mc 13.28-31; Lc 21.29-33)*

32 “Ka t   figueira to ki kanhr  n n  , to compara  o han k  . Ka t   figueira p   t  nh k  , ti f  j   t  g han k   t  g kak   t   sir,   kr   tygt  nh kur   ti.

33 Ri ke ti nĩ, ãjag tÿ inh ktig mn ke kur ki kanhró ntinh ke m ti. Æjag tÿ is ãjag m nn t m tag ve k tg sir kakó tinh ha, kakó tv tg tinh ha, inh ktig mn ke ti, n k.

34 S ke h v, h k sg tag t m, ha m: ri n rnrr m ag tÿ nn kar n venh ke v, ag kgter ke to h.

35 Kanhk v t' henh ke m, ga ti ke g. Jvo inh v v t' henh ke t n," he tg, Jesus ti.

Jesus ktig mn ke kur

(*Mc 13.32-37; Lc 17.26-30, 34-36*)

36 "H ra  pi(j) is kur ki ktig mn ke m ki kanhró n', hora ki ke g. Top tÿ jgn jaf ag pi(j) ki kanhró nt'. Inh pi(j) ki kanhró n g. g jg mg h v  pin k ki kanhró n, kur k nn kutnh ke m n ki.

37 Inh ktig mn ke kur v No tÿ ga mtg ja n ri ke nnh m.

38 Ta kut to h ag tg jn ja ngt, kron ja ngt, jagn tÿ prg ja ngt, jagn tÿ mn ja ngt, No mr ke ag. n k kejn No tg barco tÿ n kra r m.

39 H ra tg ag m tÿ nn  t t, ti tÿ barco kra r m ti. Kejn ta tg kut m, k goj tg var m sir. K ag tg kgter kn m sir vh. Ge ti nnh m, pr ke fi ksin ktig mn k, inh ktig mn k mr.

40 n k n rgre ag v ãjag japy ki rnhrj ke m. Inh ktig mn k sg n pir j prr ke m, jvo ti rgre v t jnh m sir.

41 n rgre fag v gtynyn ntinh m, jagn mr, kur n k. K sg n pir fi j prr ke m, jvo fi rgre fi v t jnh m g sir.

42 Vēnh ki ēmēmnī, nūr tū ri ke han nī. Inh kātīg ke hora ki kagtīg ājag tōg nŷtī. Ājag Senhor vŷ tŷ inh nī,” he tōg.

43 “Kŷ tag to jykrén nī, ha mē. Ēg pi(jé) ū tŷ ēg tŷ nén péju sór mū kātīg ke ki kanhró nŷtī. Ēg tŷ ti kātīg ke tŷ hora ki kanhró nŷtī ra ēg tōg to ēg tŷ nén ki rīr mū vē, kŷ ū pi(jé) ēg īn kāra rānh ke mū vē’. Hā ra ēg tōg ki kagtīg nŷtī.

44 Ge ti nī, inh kātīg mān ke ti. Ha vēnh kān, ha vēnh ki ēmē. Ēprā ke fi kósin vŷ kātīg ke mū, ājag tŷ inh kātīg ke to jykrén tū ra,” he tōg, Jesus ti.

*Ūn camarada ag to comparaçāo
(Lc 12.41-48)*

45 Kŷ tōg ag mŷ ã kātīg mān ke tó mān mū. “Kejēn patrāo ū tōg hē ra tīg sór mū,” he tōg. “Kŷ tōg ã camarada ag kā ū tŷ pā'i han mū, ti tŷ ti jo ã mré camarada ag ki rīr jé. Ū tŷ ã rānhrāj ki rīr há han tī ēn kuprēg tōg mū, ti tŷ ag mŷ vējēn ven jé, vējēn ke horan ki.

46 Ti tŷ ag ki rīr há han kŷ ti patrāo vŷ ti mŷ vī há han ke mū, ti kātīg mān ken kā.

47 Ti tŷ pā'i han jé tōg ke mū, ti tŷ ti tū ki rīr kān jé sir. Ki hā sóg tó mū, ha mē.

48 Kejēn ti camarada ū tōg hā ra jykre pāno nī. Kŷ tōg tag to jykrén mū. “Ēg patrāo vŷ kātīg vānh han mū,” he tōg mū sir, ūn jykre pāno ēn.

49 Kŷ tōg ã mré camarada ag vógo kónān mū sir, ag mrānmrān kŷ. Kŷ tōg ūn kronkron tī ag mré kron mū gé sir, jēn mág han tōg mū gé sir.

50 Kÿ ti patrão vÿ ti kãnhmÿ kâtig ke mû sir, ti tÿ ti kâtig ke kurã ki kagtig nñ kÿ, ti horan ke gé, ûn jykre kórég ën ti.

51 Ä kâtig kÿ tóg ti kapân ri ke han ke mû sir, kÿ tóg ti fón ke mû gé sir, ûn jykre régre ag mré. Tá ag tóg jagtar ke mû, äjag jã tÿ ag tóg gyngyn ke mû, tÿ ag tóg gangan ke mû, jû kÿ, ûn jykre kórég ën ag,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ û tÿ ti rãnhrãj han kônän mû kâmén hã vë.

25

Tátág tÿ 10 (ke) fag to comparação

1 Kÿ Jesus tóg ag mÿ ä kâtig mân ke ën kâmén mân mû, kÿ tóg ag mÿ: “ën kã û tÿ kanhkâ tá nî ën tÿ tÿ ëg pã'i nñnh ke vÿ ge nñnh mû, ha më,” he mû. “Tátág fag ri ke ti nñnh mû. Ú tÿ 10 (ke) fag vÿ nÿtî, tátág fag. Vênh kyprûg ve jó fag tóg lampião vyn kÿ mû mû, ûn prûg mû ën kato.

2 Fag tÿ 5 (ke) fag vÿ jykre kórég nÿtî, jåvo û fag vÿ jykre há nÿtî, û tÿ 5 (ke) û fag.

3 Kÿ ûn jykre kórég fag vÿ vyrmÿ azeite ma mû ja tû nî, hã ra tóg sñk kÿ lampião kákâ nî nî.

4 Fag jåvo ûn jykre há fag vÿ azeite ma mû mû, vyrmÿ.

5 Hã ra tóg kâtig vñh han mû, ûn prûg mû ti. Kÿ tóg kejën fag nûgnûr há tî sir, ti jun tûg ki, kÿ fag tóg nûgnûr kân mû sir.

6 Meia noite ki vñh vñ tóg më há tî, kÿ tóg: “!..ñignî ra..!” he mû. “!..Ûn prûg mû vÿ kâtig..!” he tóg. “!..Ha ti venh kâmû jeg..!” he tóg.

7 Kÿ tátág ën fag vÿ nûgnûg kÿ fag lampião grug-grug mû sir.

⁸ Kÿ ūn jykre kórég fag vÿ ūn jykre há fag mÿ azeite to vĩ mû. “Êg mÿ ãjag azeite v nh k p m. Nhyn ke ti n t  ha,  g lampi o ti,” he fag t g m .

⁹ H  ra ūn jykre há fag t g fag mÿ: “v !” he m . “Êg tøy ãjag m  v nh k p m k y t g  g m  k  kyn ke m  g ,  jag ri k n. Neg cio ra m j g,  jag tøy azeite ven j ,” he fag t g m .

¹⁰ K y fag t g m  m . Fag gunja t á t g jun m  sir, ūn pr g m  ti. K y fag t g ti mr e m  m  sir, ūn lampi o gru n t  fag. V nh kypr g ve j  fag t g m  m , k y ag t g j nk  ti n f nh m  sir, ūn jykre k r g fag j .

¹¹ K y v h  t t g   fag v y t á junjun m  g  sir, k y fag t g ti m : “Senhor’, Senhor’,” he m  sir. “Êg m  n n,” he fag t g.

¹² H  ra t g fag m : “ jag ki kag g s g n i, m r, ha m ,” he m , he t g, Jesus ti.

¹³ “H  k y s g  jag m : v nh ki r r, n r t u ri ke han k y, he m . K t g j  s g ke m . H  ra  jag t g inh k t g ke kur  ki kag g n t , inh hora ki ke g . H  k y inh j v nh to kr nh ke t g n i,” he t g, Jesus ti.

 camarada ag to compara o (Lc 19.11-27)

¹⁴ K y Jesus t g: “inh k t g m n ke v y tag ri ke n nh m  g , ha m ,” he m . “Kej n   t g ga   venh t g s r m , k y t g   camarada ag j  pr r m , ti t y ag m    t y n n kar v nh k p m j ,   j nk my kar.

¹⁵   m  t g j nk my k m r t y 5 (ke) vin m ,   m  t g ti k m r r gre vin m ,   m  t g ti k m r pir n m m .  n kr  h   n m  t g ti k m r e vin m ,  n kr  p gs   n m  t g ti k m r pir n m m .

16 Kÿ ū tÿ ti kãmur tÿ 5 (ke) mág mû ẽn vÿ tÿ mû. Jãnkamy ẽn tÿ rãnhrãj mág han kÿ tóg kej n ū tÿ 5 (ke) ū mág mû, kÿ ti t u v y tÿ ti kãmur tÿ 10 (ke) n yt  sir.

17 Kÿ ū tÿ ti kãmur régre mág mû ẽn v y tÿ rãnhrãj mû gé. Ti kãmur régre ū mág tóg mû sir,   rãnhrãj to, kÿ tóg tÿ 4 (ke) n yt .

18 Ag j avo ū tÿ ti kãmur pir mág mû ẽn v y   t u n eg tÿ mû sir.   patr o tÿ ti m y j ankamy n m ẽn n eg t og mû, m yr, ha m .

19 Kej n ag patr o v y v yn ke mû sir, si h á t i k y.

20 Kÿ ti camarada t og ti venh k at  mû, ū tÿ ti kãmur tÿ 5 (ke) m an ja  n ti. Kÿ t og ti m y ū tÿ 5 (ke) ū  n ven mû sir, ti ganho ti, kÿ t og   patr o m y: “ t y 5 (ke) vin   t og inh m y,” he mû, “h   ra s og t y rãnhrãj k y ū tÿ 5 (ke) ū m an ja n ,” he t og.

21 Kÿ ti patr o t og ti m y: “jykre h á   t og n ,” he mû. “ t u ki r  r h á han   t og n  m yr. N n s i ki r  r h á han ja   t og n gt , k y s og   m y n n ū e vin s or mû,   t y ki r  r j .   patr o fe t y mrin ke   m yr. H   inh mr  k at g,” he t og, ti patr o ti.

22 Kÿ ti camarada ū t og jun mû gé, ū tÿ ti kãmur régre m an ja  n ti. Kÿ t og ti m y: “inh m y   t og ti kãmur régre vin ja n ,” he mû. “T y rãnhrãj k y s og  n  régre ū m . H   v  ha,” he t og.

23 Kÿ ti patr o t og ti m y: “jykre h á   t og n ,” he mû gé. “ t u ki r  r h á han   t og n  m yr. N n s i ki r  r h á han ja   t og n gt , k y s og   m y n n ū e vin s or mû,   t y ki r  r j .   patr o fe t y mrin ke   m yr. Ha inh mr  k at g,” he t og, ti patr o ti.

24 Kÿ ti camarada ū t og jun mû gé sir, ū tÿ ti kãmur pir m an ja  n ti. Kÿ t og ti m y: “Senhor’,” he mû. “V 

tar han ã tóg tīgtī, ki kanhró sóg nī. Æ tý néñ krān ja tū ën māg ã tóg tīgtī, ã tý ti fy vām tū ra ã tóg ti kanē ve sór tīgtī.

25 Hā kÿ sóg mūmēg kÿ ti kāmur né. Æ tū ti hā vē ha,” he tóg, ti patrāo mÿ.

26 Kÿ ti patrāo tóg ti mÿ: “jykre kórég ã tóg nī,” he mū. “Æ tū ki rīr kónān ã tóg nī mÿr. Inh mÿ isÿ néñ krān ja tū māg tīgtī? Inh mÿ isÿ néñ ū fy vām tū ra ti kanē ve sór tīgtī? Hā ki kanhró ã mÿ nī?”

27 Æ tý ne jé inh jānkamy tý banco ki rānhrāj tī ag mÿ vin ja tū nī nē? Kÿ sÿ ti juro ven kÿ sóg isū kāfór mān ke vē vē.

28 Ti tū ma ra,” he tóg mū sir, polícia ag mÿ. “Inh camarada ū mÿ nīm, sÿ ti mÿ nīm ja ën ti. Ú tý ti kāmur tý 10 (ke) māg mū ën mÿ nīm, ti kāmur pir tý, sÿ ūn jykre kórég tag mÿ néñ nīm ja ën ti,” he tóg, ag patrāo ti, polícia ag mÿ,” he tóg, Jesus ti.

29 “Ge ti nī. Ún tū mág vý mān mān mū, kÿ tóg ti mÿ tū’ henh ke tū pē nī. Ún tū tū ën tū sī mān jé ag tóg ke mū, kÿ tóg tý tū tū nī sir,” he tóg, patrāo ti.

30 “Kÿ inh camarada kórég tag fón, kutyg ja ën kākā. Tá ag tóg jagtar tī, ãjag jā tý ag gyngyn ke tī, vēso jū kÿ,” he tóg, patrāo ti,” he tóg, Jesus ti, ã tý ã kātīg mān ke kāmén kÿ.

Jesus tý vēnh kar jykre tugným ke

31 Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ëprā ke fi kósin ën kātīg mān kÿn ge nīnh mū, ha mē,” he mū. “Inh kātīg mān kÿ sóg tar pē kātī mū, sīnvī. Isÿ jēgnē jafā ag vý inh mré kāmūnh ke mū. Kÿ sóg inh nīgja kri nīnh ke mū sir, kÿ inh jykre tar vý vēnh ven ke mū.

32 Kÿ ëprã ke kar vÿ inh jo v nh m n k n ke m 
sir. K y s g v nh kar v nh k p m ke m  sir, ha m .
Carneiro mr  cabrito ki r r t   n v y kej n   m g
v nh k p m t . Carneiro ag t  t g vyrm  vin t ,
cabrito ag t  ke g .

33 K y t g carneiro ag t    p gja t  vin t , j  t g
cabrito ag t    jak nh t  vin t . Tag ri ke han j  s g
ke m .

34 T y s g v nh kar kri p 'i m g n nh m , kur   n
k . K y s g inh p gja t  n t nh ke m  ag m : “ha inh
mr  k m  j g,” henh ke m . “Inh panh v y  ajag to
v h  h  han m  m r. Top  t  ga t g mr  kanhk  t g
venh k m  j g. Top  t  ga han kur   n k  t g  ajag
h  kupr g ja n ,  ajag t  ti t y ga t g mr  kanhk  t g
tag ve j .

35 Kej n s g k k r n  ja n gt , k y  ajag t g inh j n.
Is y kron h  n n k y  ajag t g inh m  goj jun. Is y  ajag
 n t  jun k y  ajag t g inh m : “ha k r ,  g mr  n ,” he
ja n gt  g .

36 Inh kur t  n n k y  ajag t g inh m  kur vin. Inh
kaga n n k y  ajag t g inh venh k m  ja n gt . Ise k 
j  k y  ajag t g inh venh k m  ja n gt  g ,” he j  s g
ke m  ag m ,” he t g.

37 “K y  n jykre kuryj tag ag v y inh m : “Senhor”,
henh ke m . “ g h  k    k k r v ,  g t    m  v j n
ven j ?  g h  k    kron h  t  v ,  g t    m  goj ven
j ?

38  h  k   g  n t  jun,  g t    m : “ha k r ,” he j ?
 g h  k    kur t  v ,  g t    m  kur vin j ?

39  g h  k    kaga v ,  g h  k    se v ,  g t    venh
k m  j ? Ki kagt g  g n t ,” he j  ag t g ke m , inh
m .

40 Kÿ sóg ag mÿ: “ũn jagägtar ag jagägtän ja ãjag tóg nïgtï, inh mré ke ag, hã ra tóg ãjag tÿ inh jagägtän ri ke nï, ãjag tÿ ag jagägtän ja ti, ki hã sóg tó mû,” he jé sóg ke mû, isÿ tÿ pã'i mág nïn kÿ,” he tóg, Jesus ti.

41 “Kÿ sóg inh jakãnh tá nÿtï ag mÿ: “ha mûjëg, târa,” henh ke mû gé. “Inh panh vÿ ãjag mÿ vÿ kónän. Pí nhyr vânh ra mûjëg. Nén-Kórég mÿ tóg kar kÿ nï, pí nhyr vânh ên ti, Nén-Kórég tÿ jégnë jafâ ag mÿ tóg kar kÿ nï gé. Ên ra mûjëg.

42 Inh kókïr ra ãjag pi(jé) inh mÿ vëjën ven'. Isÿ kron há ra ãjag pi(jé) inh mÿ goj jun'.

43 Isÿ ãjag ïn tá jun mû ra ãjag pi(jé) inh mÿ: “ha kârâ,” he ja nïgtï!. Isÿ kur tû ra ãjag pi(jé) inh mÿ ū vin'. Inh kaga nÿ ra, ise kÿ jë ra ãjag pi(jé) inh venh kâmû ja nïgtï,” he jé sóg ke mû,” he tóg.

44 “Kÿ ag tóg inh mÿ kenh ke mû gé. “Senhor,” he jé ag tóg ke mû gé. “Êg hë kã ã kókïr vé, ã kron ha ti? Æ hë kã ëg ïn tá jun'? Êg hë kã ã kur tû vé', ã kaga ti', ã se ti', ëg tÿ ã ki rîr jé? Ki kagfïg ëg nÿtï,” he jé ag tóg ke mû gé.

45 Kÿ sóg ag mÿ: “ũn jagägtar ag jagägtän ja tû ãjag tóg nïgtï,” henh ke mû, “hã kÿ tóg ãjag tÿ inh jagägtän tû ri ke nï, ki hã sóg tó mû, mÿr, ha më,” he jé sóg ke mû.

46 Kÿ ag tóg jagägtar kenh ke mû, hã ra tóg tû' henh ke tû nï, ag jagtar ke ti. Ag jâvo ûn jykre há ag vÿ rîr krÿg ja tû venh ke mû,” he tóg, Jesus ti.

26

*Ag tÿ Jesus téen sór
(Mc 14.1-2; Lc 22.1-2; Jo 11.45-53)*

1 Vāhā tóg tó kān ja nīgtī, ti tÿ néñ tónh ke ja ti, Jesus ti. Kÿ tóg ã mré mū tÿ ag mÿ:

2 “kurā régre tûg kÿ tóg ēg festa mág tÿ Páscoa nī,” he mū. “Ēn kā ag tóg ēprā ke fi kósin ti senh ke mū, kÿ ag tóg ti fēg ke mū, ka to ti sa jé. Inh hā vē,” he tóg, Jesus ti.

3 Hā ra Topē tū ki rīr tÿ to pā'i mág ag vÿ vēnh mān mū sir, Topē vī to professor ag mré hā, kófa ag mré ke gé. Pā'i mág īn tá ag tóg vēnh mān mū sir, pā'i īn jijin hā vÿ: Caifás, he mū.

4 Kÿ ag tóg Jesus se to jykrén mū sir. Ag tÿ ti vatánh tá ti kāgmī sór vē, ti se jé, ti téñ jé.

5 Kÿ ag tóg to jykrén kÿ: “festa tag to mē jé ēg tóg ke mū ver,” he mū. “Ēg tÿ festa kā ti se kÿ vēnh génh mág hÿn tóg kutēnh mū, ha vemnī,” he ag tóg mū sir jagnē mÿ.

*Jesus tÿ Betânia tá nī
(Mc 14.3-9; Jo 12.1-8)*

6 Ēn kā Jesus tóg kejēn ēmā tÿ Betânia tá nī nī, Simão īn krēm, vēnh kaga kren vānh han ja ēn īn krēm.

7 Ti jēg nī ra ū fi tóg tá jun mū, garrafa mān kÿ. Pó kupri tānāj tÿ tóg há nī, garrafa ti. Ti ki nī vÿ tÿ néñ kar tāg nī, ger há ēn, ūn kaja e ēn. Ti gānh tāg fi tóg mū, ger há ēn tÿ.

8 Kÿ ti mré mū tÿ ag tóg fi vég mū, hā ra tóg ag mÿ kórég nī. Fi to jū kÿ ag tóg: “fi tÿ ne jé néñ kaja e kókén nē?” he mū.

9 “Ēg tÿ ger há tag fón ke vē vē, kaja há to, ēg tÿ ūn jagāgtar ag mÿ vin jé,” he ag tóg mū.

¹⁰ Kÿ Jesus t g m g m , ag v i ti, k t g ag m : “ ajag t  ne j  fi m  kaga han n ?” he m . “Inh jykre ki kr m fi t g.

¹¹ Inh h  t g ver n  s  han m ,  ajag mrı, j vo  n jag gtar ag v  kur  kar ki  ajag mrı n t  n .

¹² Fi t  inh k n v , ag t  v nh kej t  inh f n j  h  je fi t g ger h  tag t  inh kri kuj g.

¹³ Ag t  v nh v  s r tugt n k  ag t g fi t  n n han m  tag t nh ke m  g , ga kar m  h , k  v nh kar v  fi t  n n han m  m nh ke m , ha vemn . Ki h  s g t  m ,” he t g, Jesus ti.

*Judas t  p i ag m  Jesus ven ke
(Mc 14.10-11; Lc 22.3-6)*

¹⁴ Kar k    t  12 (ke) ag k    t g Top  t  ki r r t  to p i ag venh t  m .  n t g m  jyjyn h  v : Judas Iscariotes, he m .

¹⁵ T  jun k  t g ag m : “s   ajag m  Jesus ven ke v ,  ajag t  ti se j ,” he m . “ ajag m  inh m  kaj m ke t , s   ajag m  ti ven ke ti?” he t g. K  ag t g ti m : “v ,” he k  j nkamy t  30 (ke) t  kaj m m  sir.

¹⁶ Ti t  j nkamy  n m n kar k  t g to jykrén m . “Inh h n h  ri kenh m , is  v nh kar vatánh t  ag m  Jesus ven j ?” he t g m  sir, Judas ti,  n k  Jesus mr  t  m   n ti.

*Jesus t  P ascoa ko
(Mc 14.12-21; Lc 22.7-14, 21-23; Jo 13.21-30)*

¹⁷ Kej n t g p o j gja t  konh ke kur  t  kr g m , k  Jesus mr  m  t  ag t g ti m : “ g h n h  t    m  carneiro s  t nh m ,  g t  kon j ?” he m .

¹⁸ K  t g ag m : “ m   m g tag ra m j g,” he m . “T    t g n  n . Ti m : “ g Senhor v    m  v nh v  j n g m ,” hemn . “Inh kur  v  kak  t  ha, k  s 

ã ñ krẽm Páscoa konh há tógr tĩ, inh mré mū tĩ ag mré,” he tógr mū,” hemnĩ ti mÿ,” he tógr, Jesus ti.

¹⁹ Kÿ ag tógr mū mū sir, ti mré mū tĩ ag. Ti tÿ ag mÿ tó mū han ag tógr mū sir. Cordeiro tãnh ag tógr mū sir, ag tÿ Páscoa kã ko tĩ ãn.

²⁰ Rã pur kar kÿ tógr tá jun kÿ ũ tÿ 12 (ke) ag mré nĩ mū sir, jẽn jé.

²¹ Ag jẽn kã tógr ag mÿ: “ãjag kãmĩ ũ tógr pã'i ag mÿ inh ven ke mū, ag tÿ ise jé, ki hã sóg tó mū,” he mū.

²² Kÿ tógr ag fe kaj tĩ sir, kÿ ag tógr ti mÿ: “inh mÿ vó”? Inh mÿ vó?” he kãn mū sir.

²³ Kÿ tógr ag mÿ: “ũ tÿ inh mré pão tÿ kã punpun mū ãn hã v , he mū. “Ù tÿ ã n g  t  p nky k ki p o t  k  punpun m  ãn h  v . ãn h  v  ag m  inh ven ke m  ãn m  t  v  k n n n  t v  han ke m , Top  ti. Ti t  mur ja t  n  ra t g  ti m  h  t  v , he t g , Jesus ti.

²⁴ “T g  j  s g  ke m , is y t  e pr  ke fi k sin n n  k . H  k  t g  rënë k  n , is g  ke ti. H  ra ũ t  ag m  inh ven ke m  ãn m  t  v  k n n  t v  han ke m , Top  ti. Ti t  mur ja t  n  ra t g  ti m  h  t  v , he t g , Jesus ti.

²⁵ K  Judas t g  ti më ke m  g  sir, ũ t  p i ag m  ti ven ke m  ãn ti. ãn t g  ti m : “Senhor’, inh h  m ’?” he m  g . K  t g  ti m : “ki h  ã t g  t  m ,” he m , Jesus ti.

Santa Ceia

(Mc 14.22-26; Lc 22.15-20; 1Co 11.23-25)

²⁶ K  ag t g  j g  m . Ag j n  n t i ra Jesus t g  ãm  m g  m  sir. Top  mr  t g  v  m  sir, ãm  to, k  t g  v n h k  kugp n  k  ag m  v n h k p m  m  sir, ti mr  m  t  ag m . K  t g : “t , ha k ,” he m . “Inh h  v , he t g , ãm  to.

27 Kar kÿ t g copo v g m   g  sir, vinho t  ki j n k . To t g Top  mr  v  m   g . Ag m   copo jun k  t g: “ha kronkron,” he m .

28 “Inh kyvénh h  v ,” he t g, vinho to. “Inh kyvénh t v nh kar jagfy kut n h  v . S v nh e mr  v nh jykre t g han to ke h  v , h  v t  inh kyvénh ti n . Inh kyvénh tag to Top  v j   ajag m   v nh p te f n ke m ,  ajag t  ti v  mranh ja ti,” he t g.

29 “Ha m  , uva me kron m  n ke t u inh n  ha. Kej n s g kron m  n ke m , inh panh t  t   eg p i n nh ke kur   n k . K  s g  ajag mr  kron m  n ke m , ha vemn ,” he t g, Jesus ti.

30 K  ag t g j n m   g  sir, ag j n kar k . Ag t g Top  j  t  kar k  ag t g kr  t  Oliveiras ra m   m  sir.

*Jesus t  Pedro m   t 
(Mc 14.27-31; Lc 22.31-34; Jo 13.36-38)*

31 Ag t  ra m  n k  Jesus t g ag m   k m  n m . “Kuty tag k   ajag t g inh f n k  m   k n ke m ,” he t g m ,   mr  m   t  ag m . “H  k  t g r n k  n . “ t  carneiro ki r r t   n t nh j  s g ke m , k  ti m  g ag v  k rig ke k n ke m ,” he t g, Top  v t  r n k  n  ki,” he t g, Jesus ti. “H  ve j   ajag t g ke m .

32 H  ra s g iser kar k  r r m  n ke m .  n k  s g  ajag jo t g ke m , ga t  Galil  a ra,” he t g, Jesus ti.

33 K  Pedro t g ti m : “inh pi(j )   f n k  t g ke m ’, ag kar t    r  k  m   m  ra,” he m .

34 H  ra Jesus t g ti më: “ha v ,” he m . “ ri, kuty tag k    t g iso: ti ki k gt g s g n , he t gt n han ke m , galo k yr to h . Ki h  s g t  m ,” he t g, Jesus ti.

35 Hā ra Pedro tóg ti mŷ: “sŷ ã mré ter ke mū ra sóg ã to: ti ki kagfūg sóg nĩ, henh ke tū pē nĩ,” he mū. Kŷ ti mré mū tī ag tóg hā tó kān mū gé sir.

*Getsêmani tá
(Mc 14.32-42; Lc 22.39-46)*

36 Kŷ Jesus tóg ka krān ja tá jun mū sir, ag mré, ka krān ja ēn jijin hā vŷ: Getsêmani, he mū. Kŷ tóg ã mré mū tī ag mŷ: “ha ver nīgnī, tag ki,” he mū. “Sŷ ver Topē mré vînh ke vē, tâtá,” he tóg.

37 Kŷ tóg Pedro mré Zebedeu krē ag mŷ: “inh mré kâmū jëg,” he mū. Kŷ tóg fe kaj nī sir. Mûmëg tóg mū sir.

38 Kŷ tóg ag mŷ: “inh fe kaj mág tóg tī,” he mū, “kŷ inh fe kaj tóg inh mŷ iser ri ke nī,” he tóg. “Tag ki nýtîmnī, nûgnûr tûg nī, inh ri kén,” he tóg, Jesus ti.

39 Kŷ tóg tûg sî han mân kŷ mûg ke mū sir, Jesus ti, kŷ tóg ga kri ný mū. Topē mré tóg vî mū. “Panh,” he tóg mū. “Mŷ ã tŷ inh jagtar ke tag tŷ tû' he jâvânh?” he tóg. “Hā ra isŷ ã mŷ néñ to vî mû tag han tûg nī. Æ tŷ néñ han ke mû ën hâ han nî,” he tóg, Jesus ti.

40 Kar kŷ tóg ã mré mû tī ag venh tî mû sir, hâ ra ag kar tóg nûgnûr ja nî. Kŷ tóg Pedro mŷ: “mŷ ãjag mŷ hora pir ki nûr tû kôrég?” he mû.

41 “Nûr tûg nî, Topē mré vîmnî, ãjag tŷ ti vî mranh tû nî jé, ū tŷ ãjag kutân mû ra. Æjag tŷ mranh sór tû vê vê, hâ ra ãjag tóg to krój nýtî, hâ kŷ ãjag tóg mranh ke mû,” he tóg, Jesus ti.

42 Kŷ tóg tûg mân mû sir, kŷ tóg Topē mré vî mân mû. Kŷ tóg: “panh,” he mân mû. “Æ tŷ inh jagtar ke tag tŷ tû' henh jâvânh nîn kŷ sóg jagtar ke mû. Æ tŷ isŷ néñ han ke mû ën han nî,” he tóg.

43 Kÿ tóg ag venh tíg män mû gé sir, hã ra ag tóg nügnür män nÿtî, ag nûr há pë tñk kÿ.

44 Kÿ tóg ag mÿ vî tû ra tî mû sir, Topë mré vî män jé. Ti mÿ tóg ã tÿ tó ja ën tó män mû.

45 Kÿ tóg ã mré mû tî ag venh tíg män mû gé sir, kÿ tóg ag mÿ: “âjag ne tóg nügnür ja nî” he mû, “vênhkán ja âjag tóg nî”, he tóg mû. “Pétém ti huri, hora ti. Ti tÿ ag mÿ inh fëg ke nê ha, Topë vî mranh tî ag mÿ, isÿ tÿ êprâ ke fi kósin nîn kÿ,” he tóg.

46 “Nîgnî ra, mû jé ha. Ú tÿ ag mÿ inh ven mû vÿ jun ke mû ha,” he tóg, Jesus ti.

Ag tÿ Jesus se

(*Mc 14.43-50; Lc 22.47-53; Jo 18.3-12*)

47 Ti tÿ ver tÿ vêmén jé ra Judas tóg jun mû sir. Ú tÿ 12 (ke) ag kâ û ën vê, Judas ti. Ti mré polícia ag tóg kâmû mû. Rôgro génh kÿ ag tóg kâmû mû, ka kykyv génh kÿ ke gé. Topë tû ki rîr tî to pâ'i ag tÿ ag jégnê vê, kófa ag tÿ ke gé.

48 Hâ ra û tÿ ag mÿ Jesus ven ke mû ën tóg ag mÿ: “ti ki sóg nhun kenh mû,” he ja nî. “Sÿ ün ki nhun ke mû ën hâ semnî,” he ja tóg nî ag mÿ.

49 Hâ kÿ tóg vêsymér Jesus to grën ke kÿ ti mÿ: “ã mÿ há, Senhor?” he mû. Kÿ tóg ti ki nhun ke mû, Judas ti.

50 Hâ ra Jesus tóg ti mÿ: “régre!”, he mû. “Ã tÿ néñ han ke mû ën han nî,” he tóg.

Kÿ polícia ag tóg vêsymér ti to ge kÿ ti ség mû sir, Jesus ti.

51 Kÿ Jesus mré tî tî û tóg rôgro kunûnh kÿ polícia û nîgrêg kym mû sir. Topë tû ki rîr tî to pâ'i mág camarada vê, ti tÿ ün nîgrêg kym mû ën ti.

52 Hā ra Jesus tóg ti mŷ: “ã rógro fēg han ra,” he mū. “Ēg tŷ rógro tŷ ke kŷ ag tóg rógro tŷ ēg téni ke mū gé, ha vlemnī,” he tóg.

53 “Isŷ inh panh mŷ to vĩ mū ra tóg inh mŷ ã tŷ jēgnē jafā ag jēgnēn ke mū vē, ūn e ēn, 12 mil (ke) kâfór, ag tŷ ijjy nîgân jé.

54 Hā ra sóg ve sór mū, néni tŷ iso rán kŷ nî ēn ti, hā kŷ sóg ti mŷ tag to vĩ tû nî. Ve jé sóg ke mū ha, inh jagtar ke ti,” he tóg, Jesus ti.

55 Ên kâ tóg polícia ag mŷ: “ãjag ne tóg rógro génh kŷ kâmū mû', ka kykyv mré', ãjag tŷ ise jé'”, he mû. “Inh pi(jé) tŷ bandido nî'. Kurâ kar ki sóg ãjag mré jê ja nîgtî, Topê jo ĩn krêm. Vênh kar kanhrân kŷ sóg tá nî ja nîgtî, hā ra ãjag tóg tá iség tû nî vê mŷr,” he tóg.

56 “Hā ra sóg néni tŷ iso rán kŷ nî ēn vég mû, Topê vĩ tó tî ag tŷ iso néni rán ja ēn ti, hā kŷ ãjag tóg ke mû,” he tóg, Jesus ti.

Kŷ ti mré mû tû ag tóg ti ré kŷ pétê kân mû sir, vênh pigju jé, mŷr, ha mě.

Pâ'i ag tŷ Jesus ki jêmê

(*Mc 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jo 18.12-14, 19-24*)

57 Kŷ ū tŷ ti ségi mû ag tóg ti pére mû mû, Topê tû ki rîr tî to pâ'i mág ra, hā vŷ: Caifás, he mû. Tá ag tóg vênh mân kŷ nîtî, Topê vĩ to professor ag, kófa ag ke gé.

58 Hā ra Pedro tóg Jesus nón kâtî mû, kuvar há tá, kŷ tóg Topê tû ki rîr tî to pâ'i mág ĩn kâra râ mû sir. Policia ag mré tóg tá nî nî. Ti tŷ ag tŷ Jesus tŷ hën ri kenh ke mû ēn ve sór vê.

59 Kÿ Top  t  ki r r t  to p 'i ag t g   ag j v nhv nh m , ag t  Jesus jykre k r g t  j . Ti v  to ag t g ti t n s r m , k fa ag, v nh jyv n t  kar ag.

60 H  ra ag t g   t  ki h  t  m  v g t  n .   t  h n ri ke ag t g  n k y ti jykre k r g t  m , h  ra t g ag m  ki krov t  n . K y v h n  n r gre ag t g t  junjun k y  n k y ti to v  m .

61  n ag v t g sir: “ti v  v nhm y m   eg,” he m . “Top  jo  n k k n h  inh n gt , he ja t g n . K k n kar s g   han m n ke m . Kur  t gt  ki t g kar k y n ,  n ti, ha vemn , he ja t g n , Jesus ti,” he ag t g m ,  n k y ti to v  k y.

62 K y Top  t  ki r r t  to p 'i m g v j gn  m  sir, k y t g ti m : “ t  n n t nh ke m y t ?” he m . “Ag h  ne   v  k n n tag t  ja n  g ” he t g.

63 H  ra Jesus t g hun ke m , n n   t  m  k . K y p 'i m g t g ti m : “Top  v r r n ,” he m . “ n r r n  v   eg v g m . Ti r nve s g   ki j m g m .   m y t  Cristo n ,   m y t  Top  k osin n ? Ha  eg m y t ,” he t g, p 'i m g ti.

64 K y Jesus t g ti m : “ki h    t g t  m ,” he m . “K y s g  ajag m y tag t  m  g , ha m .  pr  ke fi k osin  n v t  inh n ,” he t g. “K y  ajag t g  t y n n ( ) kar han m   n p gja t  inh venh ke m . K y s g kanhk  g k m  k t renh ke m  g ,” he t g, Jesus ti.

65 K y p 'i m g  n t g   kur t y jaran' ke m  sir, j  k y. K y t g: “Top  kato v  k n n t  huri,” he m . “M  k n  eg m y, k y  eg t g  t y ti jykre k r g t nh ke   j v nh m n ke t  n  ha,” he t g.

66 “ g h n ti t y h ri kenh m  ha?” he t g. K y ag t g ti m : “ter j  t g ke m , ti v  tag to,” he k n m  sir.

67 Kÿ ag tóg ti kakã to sugsug mû sir, ti kakã ki tãnh ag tóg mû gé sir. Ag kã ū tóg ti vatánh tá ti tãnh kÿ ti mÿ:

68 “Cristo nëji tÿ ã jë, kÿ ã nëji néñ kar ki kanhró nñ,” he mû. “Ü nÿ ã tãnh?” he tóg mû gé. Ti tãnh kÿ tóg ke mû. Gen kÿ ag tóg ti to é he mû.

Pedro tÿ Jesus to ón

(*Mc 14.66-72; Lc 22.56-62; Jo 18.15-18, 25-27*)

69 Hã ra Pedro vÿ re tá nñ nñ, ïn väso kã. Kÿ pâ'i camarada û fi tóg ti ve je kâkutê mû, kÿ fi tóg ti mÿ: “Jesus mré ã tóg tûg mû gé, Galiléia tá ke ên mré,” he mû.

70 Hã ra tóg: “vó,” he mû. “Ã tÿ ne té nñ hÿn’?” he tóg mû, Pedro ti. Kÿ ag kar vÿ ti vî mëg mû.

71 Kÿ tóg jânkã fîn râm sór mû. Hã ra û fi tóg ti vég mû gé, kÿ fi tóg tá ke ag mÿ: “Jesus mré ke û vë, Nazaré tá ke ên mré ke û vë,” he mû gé.

72 Hã ra tóg: “vó,” he mân mû. “Ti ki kagtîg sóg nñ, Topë vÿ ki kanhró nñ,” he tóg, Pedro ti.

73 Si há ke tû ra û tÿ tá nÿtî ag kã ū ag tóg ti venh kâmû kÿ ti mÿ hã té mân mû gé. Kÿ ag tóg Pedro mÿ: “ha më, ag kã ū vÿ tÿ ã nñ,” he mû. “Ã vî ki eëg tóg ã ki kanhrân mû,” he ag tóg mû.

74 Hã ra tóg: “vó!” he mân mû. “Inh pi(jé) ti ki kanhró nñ’. Inh ón mû ra Topë vÿ inh vóg kónän mû vë,” he tóg, Pedro ti. Hã ra vësÿmér galo tóg kyr mû.

75 Kÿ Pedro tóg Jesus vî to jykrén mû, ti tÿ ti mÿ: “iso ã tóg: ti ki kagtîg sóg nñ, he tâgtû han ke mû, galo kyr ke to hã,” he ja ên mî. Tag mî êkrén kÿ tóg tá kâkutê mû sir, hã ra tóg fÿ jagy han mû sir, Pedro ti.

27

*Ag tŷ Pilatos mŷ Jesus ven
(Mc 15.1; Lc 23.1-2; Jo 18.28-32)*

¹ Tŷ vaj kŷ kusā ki ag tóg Jesus to jykrén mū sir, Topē tū ki rīr tī to pā'i ag, kófa ag mré hā. Ag tŷ ti téń sór vē.

² Kŷ ag tóg ti mrīnh mū sir. Ti pére mūn kŷ ag tóg pā'i mág tŷ governador mŷ ti fēg mū sir, Pilatos ēn mŷ.

*Judas ter
(Hk 1.16-19)*

³ Hā ra Judas tóg vég mū. Pā'i ag mŷ tóg Jesus ti ven ja nī, ag tŷ ti se jó. Kŷ tóg ag tŷ ti téń sór mū tag vég mū, Judas ti. Kŷ tóg to jykrén mān mū sir. Vāhā tóg ti mŷ e tī. Kŷ tóg jānkamy tŷ prata ēn ma kātī mū sir, ū tŷ 30 (ke) ēn. Ma kātīg kŷ tóg Topē tū ki rīr tī to pā'i ag mŷ ven mū, kófa ag mŷ.

⁴ Kŷ tóg ag mŷ: “ti kórég han inh,” he mū. “Ti pi(jé) néń ū kórég han ja nīgtī”, hā kŷ tóg vēnhmŷ nī, ti tŷ inh vī to ter kŷ,” he tóg.

⁵ Hā ra ag tóg ti mŷ: “ēg tū pijé”, he mū. “Ã tū hā nē”, he ag tóg mū. Kŷ tóg jānkamy ēn vām mū sir, Topē jo ĩn krēm, kŷ tóg hēn ra tī mū sir. Tá tóg ã nunh kā vēnh jāján mū sir, kŷ tóg ter mū sir.

⁶ Kŷ Topē tū ki rīr tī to pā'i ag vŷ jānkamy ēn mān kŷ to jykrén mū. “Ēg tŷ Topē mŷ jānkamy tag vin kŷ tóg vēnhmŷ tī. Vēnh kyvénh kajām ja ti nī, hā kŷ ēg tóg Topē mŷ vin sór tū nī,” he ag tóg mū sir, jānkamy ēn to.

⁷ Kŷ ag tóg to vēnh mān kŷ to jykrén mū. To jykrén kŷ ag tóg tŷ ēpŷ kajām mū, ag tŷ tá go'or

vég tī ēn. Tá ag tóg fóg ag kej han sór mū, fóg tý Jerusalém ra pasa tī ag mý.

⁸ Hā ký ēg tóg ēpý ēn to: “ēpý kyvénh,” he tī.

⁹ Hā ra Topē vĩ tó tī tý Jeremias vý Judas to tag rán ja nī, ha mě: “jānkamy tý 30 (ke) tý ag tóg ēpý kajām ke mū. Jānkamy ēn tý ag tóg ēprā ke ū kajām vén ke mū, Israel ag, ti kaja tag tý ag mý há nýn ký.

¹⁰ Ēprā ke ēn tý kajām kar ký ag tóg tý ēpý kajām mū sir, ag tý tá go'or vég tī ēn. Hā tó ja tóg nī, inh mý, ēg jób tý Topē ti,” he ja tóg nígtī, Jeremias ti. Hā ra tóg ge nī.

Pilatos tý Jesus ve

(*Mc 15.2-5; Lc 23.3-5; Jo 18.33-38*)

¹¹ Hā ra Jesus tóg fóg tý pā'i mág rā jē nī. Ký pā'i mág tóg ti ki jěmě sór mū, ký tóg: “ā mý tý Judeu ag pā'i nī?” he mū. Ký Jesus tóg tī mý: “ki hā ā tóg tó mū,” he mū.

¹² Ký Topē tū ki rīr tī to pā'i ag tóg ti kato vĩ mág han mū, kófa ag ke gé, hā ra tóg hun ke ký jē nī.

¹³ Ký Pilatos tóg tī mý: “mý ā mý tý néń ū tū nī, ag tý ā kato vĩ mág han mū tag ti?” he mū.

¹⁴ Hā ra Jesus tóg vĩ mān tū nī, ký tóg Pilatos mý e tī sir.

Ag tý Jesus to: ter jé tóg ke mū, he

(*Mc 15.6-15; Lc 23.13-25; Jo 18.39-19.16*)

¹⁵ Hā ra Pilatos tóg ag mý vése ag kar kā ūn pir kavāg tī, festar tý Páscoa kar ki. Ti jykre vě. Ag tý ūn to vĩ mū ēn kyvāg tóg tī.

¹⁶ Ký ū tóg se ký jē nī, ēn kā. Ūn věnhmý vě, ū tý ag ri ke tū, ti jijin hā vý: Barrabás, he mū.

¹⁷ Jāvo ag tóg tá věnhmān ký nýtī, Judeu kar ag. Ký Pilatos tóg ag mý: “inh hýn ū kavān ha?” he mū.

“**Ũ** nŷ ãjag mŷ há nŷ? Barrabás mŷ, Jesus mŷ vó, ag tŷ ū to: “Cristo vŷ tŷ ti nŷ,” he tĩ ēn?” he tóg, Pilatos ti.

18 Pã'i ag tŷ véké Jesus to jū nŷtñi ki kanhró tóg nŷ, Pilatos ti. Ti há nñn hã kŷ ag tóg ti to jū mû, hã kŷ tóg ti kavân sór mû, Pilatos ti.

19 Fóg tŷ pã'i ēn tŷ vênh jyvën jafã tá nñn kŷ ti prû fi tóg ti mŷ vênh vî jênëg mû, kŷ fi tóg ti mŷ: “vênh jykre kuryj han ti tĩ,” he mû, Jesus to. “Hã kŷ ti vög sór tûg nŷ. Kuty tag kã sóg ti to vênh péti kónän, ëg jagtar ke ti ve inh, inh vênh péti ki,” he fi tóg, Pilatos mŷ vênh vî jênën kŷ, hã kŷ tóg ti kavân sór tâvî han mû, Pilatos ti.

20 Hã ra Topë tû ki rîr tĩ to pã'i ag tóg vênh kar krîn mû sir, kófa ag mré, vênh kar ag tŷ Barrabás kavar kŷ jê ve sór jé, ag tŷ Jesus ter ve sór jé.

21 Kŷ fóg tŷ pã'i tóg ag ki jêmë mân mû. “Inh hÿn ūn régre tag ag kã ū tŷ hê ri kavân mû ha?” he tóg. Kŷ ag tóg ti mŷ: “Barrabás ti,” he mû.

22 Kŷ Pilatos tóg ag mŷ: “kŷ inh Jesus tŷ hê ri kenh mû?” he mû. “Ag tŷ ū to: “Cristo vŷ tŷ ti nŷ,” he tĩ ēn tŷ inh hê ri kenh mû?” he tóg. Kŷ ag tóg ti mŷ: “cruz to ti sã,” he kân mû sir.

23 Kŷ fóg tŷ pã'i tóg ag mŷ: “ti kórég tŷ ne han ti?” he mû. Hã ra ag tóg prënprêr mû sir. “!..Cruz to ti sã..!” he ag tóg mû sir, prënprêr kŷ.

24 Ag tŷ hê ri ke tû tóg nŷ, Pilatos ti, hã kŷ tóg ag mŷ hã han sór mû. Vênh génh kutë nŷ ve tóg nŷ, hã kŷ tóg goj je prêr mû. Kŷ tóg kã nîgpég mû sir, vênh kar rînve, Pilatos ti, kŷ tóg ag mŷ: “inh jykre pijé!”, he mû. “Inh nîgé kavéh ke tû ti nŷ, ti kyvéh ti. Ün

jykre kuryj vē, kÿ sóg ti téñ jāvānh nī. Ājag jykre vē,” he tóg, Pilatos ti.

²⁵ Kÿ vēnh kar ag tóg ti mÿ: “ēg jykre vē,” he kān mū. “Ēg hā ne ti téñ sór mū”. Kÿ Topē ēg hā vógrónān ke mū, ēg krē ag ke gé, ti tÿ ti ter to ū vógrónān ken kÿ,” he ag tóg, vēnh kar ên ag.

²⁶ Kÿ Pilatos tóg Barrabás kavān mū sir. Jesus to tóg soldado ag mÿ: “ha ti mrānmrān,” he mū sir. Ag tÿ ti mrānmrān kar kÿ Pilatos tóg ag mÿ ti fēg, soldado ag tÿ ka to ti sa jé.

*Soldado ag tÿ Jesus vógrónān
(Mc 15.16-20; Jo 19.2-3)*

²⁷ Kÿ fógrónān pâ'i krém soldado ag tóg Jesus pére mū mū, pâ'i ñin ra, ñin tÿ Palácio do Governador ên ra. Kÿ ag tóg soldado ū ag jé prêr kān mū.

²⁸ Ti kur kunûg ag tóg mū, kÿ ag tóg kur kusûg tÿ ti kri fón mū.

²⁹ Sónh pirîn kÿ ag tóg tÿ ti krî tógfíg mū sir, krî tógfíng ja rér tÿ. Vân tÿ ag tóg ti nîgé kâ fêg mû, ti pêgja tá. Kÿ ag tóg ti krém grînhgrînh ke mû sir, ón kÿ. Ti to é he ag tóg mû, hâ kÿ ag tóg: “viva, Judeu ag pâ'i”, he mû.

³⁰ Kÿ ag tóg ti to sugsug mû gé. Vân ên tÿ ag tóg ti krî mî mrânmrâan mû sir.

³¹ Ag tÿ ti nyg kar kÿ ag tóg ti ki kunûg mû, kur ên ti. Kÿ ag tóg ti tû pê tÿ ti kâra râg mân mû sir. Kÿ ag tóg ti pére mû mû, ag tÿ cruz to ti san jé sir.

*Jesus tÿ cruz to sa
(Mc 15.21-32; Lc 23.26-43; Jo 19.17-27)*

³² Ag mûn kâ ag tóg ū kato tê mû, Cirene tá ke ū, ti jijin hâ vÿ: Simão, he mû. Ên mÿ ag tóg vî tar han

mū, ti tÿ Jesus cruz vyn jé ti jo, hã kÿ tóg vyn kÿ tĩ mû.

³³ Gen kÿ ag tóg Gólgota tá junjun mû sir. Gólgota to ēg tóg: vênh krí kuka, he tĩ, ēg vî ki.

³⁴ Tá junjun kÿ ag tóg ti mÿ vinagre ven mû, néñ ū tým   jynh mr   ha. K   t   kron s   han mû, h   ra t   kron s  r t   n  , v  nhkagta tag.

³⁵ K   ag t   cruz to ti s  g mû sir. Ti kur t   ag t   jagn   mÿ v  nh k  p  m mû sir; to ag t   jogar he mû gé, ti kur to, soldado ag.

³⁶ K   ag t   n  gn  g k   n  yt  , ti ki r  r j  , soldado ag.

³⁷ Ag t   néñ t   ti kato v   mû v  y r  n k   n  , h   v  y: "Jesus, Judeu ag p  'i t   rei v  ," he mû. Ti kri t  g sa, v  nh r  n ti. Ti t   n  ji v  s  y p  'i t   rei han mû to ag t  g ti t  n mû.

³⁸ Ti k  m ag t  g   n r  gre ag t   cruz to s  g mû gé, bandido ag. K     t  g ti p  gja tá sa, j     t  g ti jak  nh tá sa.

³⁹ K     t   m   mû mû ag t  g ti nyg' he mû gé, v  y n  v  y hen k  .

⁴⁰ "  m   Top   jo   n k  k  n s  r mû'?" he ag t  g mû. "  m   kur   t  gt   ki   han m  n s  r mû'? V  nh kren han ra kema', cruz to k  t  re kema',   t   t   Top   k  sin n  n k  ," he ag t  g ti m  .

⁴¹ Ge ag t  g mû gé. Top   t   ki r  r t   to p  'i ag, Top   v   to professor ag mr   h  , k  fa ag mr   h  . Ti nyg ag t  g mû gé, k   ag t  g jagn   m  :

⁴² "     ag krenkren han t  g, h   ra t  g v  nh h   kren han ki kagt  g n  ," he mû. "Israel p  'i t   rei j   cruz to k  t  re kema',   t   ve j  ,   t   ti ki ge j  ," he ag t  g.

⁴³ "Top   ki ti n  ji r   k   j  , k   Top   j   ti kren han, ti t   ti to h   n  n k  . "Top   k  sin v  y t   inh n  ," he ti

mŷr,” he ag tóg ti to, ti nyg kŷ, Judeu pã'i ag.

44 Kŷ bandido ag, ū tŷ ti kóm cruz to nŷtî ūn ag tóg ti nyg mû gé.

Jesus ter

(*Mc 15.33-41; Lc 23.44-49; Jo 19.28-30*)

45 Râ tŷ ūn nîno kâ sa ra tóg kuty' he mû sir, ga kar mî hâ. Kuty ūn tóg hora tâgtû tûg mû.

46 3 hora ki Jesus tóg prêr mû sir, kŷ tóg: “Eli, Eli, lemá sabactani?” he mû. Êg vî ki ūn tóg tag to: “Topê, Topê, ã tŷ ne jé isovânh nê?” he mû.

47 Kŷ ū tŷ tá nŷtî ag tóg mëg kŷ (ag tóg) jagnê mŷ: “Elias jé tóg prêr mû,” he mû.

48 Kŷ ū tóg vênhvâg mû sir, kŷ tóg esponja tŷ vinho prâg mû, vinho kaja pir tŷ. Ka jurŷn kŷ tóg tŷ kusón kŷ vinho kâra râg kŷ ti mŷ ven mû sir, ti tŷ ki ūnh' ūnh' ke jé.

49 Hâ ra ū ag tóg: “toreg’,” he mû. “Hêñ ri ke mûn Elias kâtig mû, ti kren han jé,” he ag tóg.

50 Hâ ra Jesus tóg prêr mág han mân kŷ hun ke mû sir.

51 Hâ ra Topê jo ūn krêm kur tŷ jânkâ nîfe tóg jaran ke mû, ha më, ti jar tóg vênh kâkym ke kân mû sir, ha më.

52 Kŷ ga tóg ragra ke mû gé sir, pâró vŷ gŷm ke mû, vênh kej tŷ hêñ ri ke vŷ nugnor mû, kŷ ū tŷ Topê ki ge kŷ nŷtî tŷ hêñ ri ke ag tóg rînrîr mân mû gé, ūn kâgter ja ag. Ajag kej tá ag kâpa mû.

53 Ên ag vŷ Jesus rîr mân kar kŷ tá kâpa kŷ cidade tŷ Jerusalém kâra ge mû, kŷ ag tóg ūn mŷ vênh venven mû sir, kŷ ū tŷ hêñ ri ke ag tóg ag vigvég mû, Jerusalém tá ke ag.

54 Hā ra capitão tóg soldado ag mré Jesus ki rīr jē nī. Ga tÿ ragra ke ēn vég ag tóg mū, néñ kar ti, Jesus ter ēn kã. Kÿ tóg ag mÿ e tī. Kÿ ag tóg: “hā ja vē,” he mū. “Topē kósin ja vē mÿr,” he ag tóg mū, capitão ag.

55 Kÿ ūn tÿtá fag vÿ tá nÿtī gé, ū tÿ hēn ri ke fag. Kuvar há tá nÿtī kÿ fag tóg ti vég nÿtī nī. Ti mré fag tóg kãmū ja nī, ga tÿ Galileia tá. Ti ki fag rīr ja nÿtī.

56 Fag kã ū fi vÿ tóg tÿ Maria Madalena fi nī, kÿ ū fi tóg tÿ Maria fi nī gé, José mré Tiago mÿnh tag fi. Kÿ ū fi vÿ tÿ Zebedeu krē ag mÿnh fi nī gé. Fag mré ke ū fag vÿ tá nÿtī gé.

*Ag tÿ vënh kej kãkã Jesus fi
(Mc 15.42-47; Lc 23.50-56; Jo 19.38-42)*

57 Rãké tóg nÿ ha, kÿ ūn há tóg tá jun mū. Aritatéia tá tóg kâtig ja nī. Ti jijin hā vÿ: José, he mū. Jesus mré ke ū vë gé.

58 Ên vÿ tóg Pilatos venh tĩ mū, kÿ tóg ti mÿ Jesus to vĩ mū, ti ter kar kÿ. Kÿ Pilatos tóg soldado ag mÿ: “ha ti mÿ ti fi,” he mū.

59 Kÿ José tóg Jesus va tíg kÿ ti pág mū sir, kur jãnhkri tÿ.

60 Kÿ tóg ã kej kãkã ti fig mū sir. Pó kãkã tóg han ja nÿtī, vënh kej ti, hā ra tóg tãg nī. José tū vë, vënh kej ēn ti. Ên kãkã tóg ti fig mū sir, kÿ tóg pó tãpér tĩn mū, vënh kej jãnkã to, pó ēn tÿ tóg ti kej nÿfénh mū sir, José ti. Kÿ tóg tĩ mū.

61 Hā ra Maria Madalena fi vÿ tá nī nī, Maria ū ēn fi ke gé. Ti kej rã fag tóg nÿgní kÿ nÿtī nī.

Ag tÿ ti kej ki rīr

62 Tÿ vaj kÿ, festa kurã kã Top  t  ki r r t  to p 'i ag t g v nh m n m n m  sir, Fariseu ag mr  h . K y ag t g Pilatos venh m j eg.

63 Ti m y ag t g: "governador", he m . "V nh kar kr n k n n t   n t g tag t  ja n , ha m : "kur  t gt  ki s g r r m n ke m ," he ja ti n .  g t  tag to jykrén k y  g t g   m y n n   to v s r m  g  ver.

64 Soldado ag t  ti kej ki r r h  t g t , kur  t gt  ki.  g m t g ti mr  m  t  ag t  ti to n n k y ti p ejuunh ha m  t .  g m t g ag t  ti p eju kar v nh kar m y: "r r m n t ,   ter kar k y," henh ha m  t  g . K y v nh  t g tag v y ti  n ja  n k f r p  n nh ke m . H  k y soldado ag j gn , ag t  ti kej ki r r j , he ag t g, Pilatos m y.

65 K y Pilatos t g ag m y: "hej," he m . "V y n yt , ti kej ki r r ke m  ag," he t g, soldado   ag to. "Ti kej ki r r h  han n , ge k y," he t g.

66 K y ag t g m  k y ti kej to ag vin m , ti kej ki r r ti  n ag. Ti kej n f nh m   n s g ag t g m  g , v afe t , p r  to. K y ag t g go'or t  v afe  n kri t  tam ke m ,  t  ti kej n fe kun g t  n  j .

28

Jesus r r m n

(*Mc 16.1-10; Lc 24.1-12; Jo 20.1-10*)

1 V nhk n ke kur  t  vaj k y, semana t  kur  ve tag ki Maria Madalena fi t g ti kej venh t  m , kus  ki, Maria  n fi mr  h .

2 H  ra ga t g ragra ke tar han m  sir. K y Top  t  j n  jaf  t g kanhk n t  k t re m . Ti kej t  jun k y t g p  t  j nk n n fe  n t n m , k y t g kri n  m  sir, p   n kri.

³ Hā ra tóg tý ta tý kóm kóm ke ve nĩ, anjo ẽn ti. Ti kur vỹ kópréj nĩ, kukryr kó kupri ri ke.

⁴ Kỹ soldado ag tóg jürün ke mū, kamẽg kỹ ag tóg kãgter nýtī ve nĩ.

⁵ Kỹ Topē tý jẽnẽ jafã tóg ūn týtá fag mÿ vĩ mū, kÿ tóg: “kamẽg tûg nĩ,” he mū. “Jesus jãvãnh ãjag nýtī, ag tý cruz to ūn sâg mū ẽn ti.

⁶ Ki ti tû nĩ, rĩr ti huri, hã kÿ tóg ãjag mÿ tó ja nígtî. Ki ti nÿ ja nígtî, ha käge jëg, ãjag tý ti nÿgja ve jé,” he tóg mû, fag mÿ, anjo ti.

⁷ “Kuri, ti mré mû tî ag mÿ tónh mûjëg, ti rĩr mân ti, ti ter kar kÿ. Ha vé, ãjag jo tóg tíg mû, Galiléia ra. Tá ãjag tóg ti venh mû, ha vemnî. Inh vĩ kã jatu’ he tûg nĩ,” he tóg, Topē tý jẽnẽ jafã ti.

⁸ Kÿ fag tóg ti kej tá kâpa mû sir, to fûrûrûn kÿ. Fag mÿ tóg e tî. Fag mÿ tóg sér p  tî, hã kÿ fag tóg péte mû sir, fag tý Jesus mré mû tî ag mÿ tó jé.

⁹ Fag mû ra Jesus hã ne fag kato jun ke mû’, kÿ tóg fag mÿ: “mÿ sér nýtîmnî,” he mû. Kÿ fag tóg ti to gr n ke mû, ti p n k gm g fag tóg mû sir. Ti kr m fag tóg m g ke mû gé.

¹⁰ Kÿ Jesus tóg fag mÿ: “kamẽg tûg nĩ,” he mû. “Ha mûjëg, inh régre ag mÿ tónh mûjëg, ag tý ga tý Galiléia ra mû jé. Tá ag tóg inh venh ke mû,” he tóg, Jesus ti. Kÿ fag tóg mû mû.

Soldado ag ón

¹¹ Fag m n kÿ soldado ẽn ag tóg cidade ra mû mû, soldado tý Jesus kej ki r r mû ẽn ag. Tá junjun kÿ ag tóg Top  t  ki r r t  to p i ag mÿ t  k n mû, ag t  néñ v g mû ẽn ti. Kÿ t  ag m y e t .

¹² Kÿ ag t g k fa ag mr  v nh m n m  sir, ag t  to jykrén j . “ g h n h  ri k nh m , v nh kar t  t  r r

mān tag to: ag ón vē, he jé?” he ag tóg mū jagnē mŷ. Ag tŷ to jykrén kar kŷ ag tóg soldado ag mŷ jānkamy e ven mū sir.

¹³ “Jānkamy tag to vēnh kar mŷ un'ón,” he ag tóg mū, pâ'i ag, soldado ag mŷ. “Un'ón kŷ vēnh kar mŷ: ēg nūgnūr mū jāvo Jesus mré mū tī ag tóg ti péju ja nī, kuty si há tá, hā kŷ tóg ki tū nī ha, hemnī,” he ag tóg, pâ'i ag, soldado ag mŷ.

¹⁴ “Hēn ri ke mūn ãjag pâ'i tŷ governador tóg mēnh mū, ãjag nūgnūr ja ti. Kŷ ēg tóg ti mré vēmén ke mū, ti tŷ ãjag vógo kónān tū nī jé,” he ag tóg, Topē tū ki rīr tī to pâ'i ag, soldado ag mŷ.

¹⁵ Kŷ soldado ag tóg jānkamy ēn mān kŷ mū mū sir. Vēnh kar mŷ ag tóg un'ón mū mū sir, Jesus mré mū tī ag to. Hā kŷ Judeu ag tóg ver tag tō tī, ūnri.

Jesus tŷ ã mré mū tī ag mŷ vēnh ven

(Mc 16.14-18; Lc 24.36-49; Jo 20.19-23; Hk 1.6-8)

¹⁶ Hā ra ti mré mū tī ag tóg ga tŷ Galiléia ra mū mū, pānónh ū ra, Jesus tŷ ag mŷ: “ēn ra mūjēg,” he ja ēn ra.

¹⁷ Kŷ ag tóg tá ti vég mū sir, kŷ ag tóg ti krēm mūgmūg ke mū sir. Hā ra ag kāmī ū ag mŷ tóg vēnhmŷ tī, ag tŷ ti vég mū ra, kŷ tóg ag mŷ ki hā ke tū nī.

¹⁸ Kŷ Jesus tóg ag rā hā jun mū, kŷ tóg ag mré vēmén mū sir. “Nén kar vŷ tŷ inh krēm ke nī ha, kanhkā tá ke kar, ga tá ke kar ke gé,” he tóg, Jesus ti.

¹⁹ “Hā kŷ mūjēg, povo kar kanhrān jé, ag tŷ inh ki ge jé. Ag tŷ inh ki ge kŷ nŷtīn kŷ ag kygpemnī gé. Inh panh jiji tómnī, ag kygpe kŷ, kŷ ti kósin jyjy tómnī gé, kŷ Topē kuprīg jiji tómnī gé, ãjag tŷ ag kygpe kŷ.

20 Kÿ isÿ ãjag mÿ nén tó mû kâmén kân nî gé, ag tÿ ki króm jé. Ha më, ãjag mré sóg jě nî, kurã kar ki, ga tûg ke kurã ki ke gé. Æjag tovanh ke tû sóg nî ha,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ã mré mû tî ag jëgnëg mûn hâ vë.

Topẽ vĩ rá

New Testament in Kaingang (BR:kgp:Kaingang)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kaingang

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kaingang

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
16af52c8-0e45-5e91-b36c-cd314d36d7fc